

Årsrapport for Miljødirektoratet 2021

Innhold

1	Leders beretning	3
2	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
2.1	Virksomheten og samfunnsoppdraget	6
2.2	Organisasjonen	7
3	Effektrapportering av årets resultater	9
3.1	Overordnede resultater og måloppnåelse	9
3.2	Tverrgående	10
3.3	Naturmangfold	17
3.4	Friluftsliv	27
3.5	Forurensning	30
3.6	Klima	38
3.7	Polarområdene	43
3.8	Ressursbruk	45
	Fordeling per resultatområde	45
	Utvalgte nøkkeltall	48
	Volumtall	55
4	Styring og kontroll i virksomheten	57
4.1	Koronapandemiens påvirkning på virksomheten	57
4.2	Risikostyring og analyser	57
4.3	Fellesføringer fra KMD	58
	Bærekraftsmålene	58
	Inkluderingsdugnaden	58
	Lærlinger	59
4.4	Evalueringer	59
4.5	Revisjonsmerknader og tilsynsrapporter	60
4.6	Fakta om personellmessige forhold	60
4.7	Helse, miljø og sikkerhet	61
5	Vurdering av framtidutsikter	62
6	Årsregnskap	66

Vedlegg:

1. Styringsparametere 2021
2. Oppdragsliste 2021
3. Rapportering på ulike fagområder 2021
4. Likestillingsredegjørelse 2021

1 Leders beretning

Miljødirektoratet jobber hver dag med å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning. Vi leverte i 2021 en stor bredde av tjenester til Klima- og miljødepartementet, andre sektorer, næringsliv, kommuner, privatpersoner og andre samarbeidspartnere.

Vi står overfor store utfordringer framover, og de danner grunnmuren i FNs bærekraftsmål. Vi skal omstille Norge til et lavutslippssamfunn, som tilpasser seg klimaendringene. Vi skal ta vare på økosystemene og naturmangfoldet. Vi skal utvikle en sirkulær økonomi som tar vare på ressursene og ikke sprer miljøgifter. Rollen vår som kunnskapsleverandør, myndighetsutøver og rådgiver er viktig på veien dit.

Miljøutfordringene griper inn i mange samfunnsområder. De må sees i sammenheng med hverandre, og i sammenheng med andre samfunnsutfordringer og mål. Det sektorovergripende perspektivet gjennomsyrrer derfor mye av arbeidet vårt, og vi har et godt faglig samarbeid med en lang rekke andre etater. Vi jobber ut fra et internasjonalt perspektiv og bidrar aktivt til å fremme norske miljøinteresser på den internasjonale arenaen.

Kunnskapen om miljøets tilstand og utvikling er bærebjelken i arbeidet vårt. Vi driver omfattende miljøovervåking og kartlegging. Vi jobber hele tiden for å forbedre datagrunnlaget, utvikle nye metoder og teknologi for å forbedre og effektivisere kunnskapsgrunnlaget. Vi har startet et arbeid med framtidens miljødata som skal bidra til å sikre en mer åpen, tilgjengelig og effektiv dataforvaltning på miljøområdet og være et grunnlag for å ta i bruk ny teknologi i kunnskapsproduksjonen.

Befolkningen har rett til kunnskap om miljøets tilstand. Vi formidler aktivt denne kunnskapen gjennom Miljødirektoratet.no og Miljøstatus.no, sosiale medier og andre kanaler og arenaer. Vi har i 2021 sett at kunnskapen spres i større grad, og at engasjementet øker.

Størstedelen av våre om lag 700 årsverk går til faste og lovpålagte oppgaver. Det innebærer blant annet å forvalte et bredt spekter av lover og forskrifter som ivaretar ulike miljøhensyn. Vi har i løpet av året som har gått fattet flere tusen vedtak hvor vi stiller krav, gir pålegg, tillatelser og avslag. Vi fører også tilsyn med at miljøregelverket blir etterlevd. Det omfatter alt fra tilsyn med store industribedrifter på land og til havs, produktregelverket, tilsyn med ulovlig motorferdsel, lakseoppsyn, ulovlig bygging i verneområder og mye mer. Vi har også i år prioritert å følge opp stortingsmeldingen om miljøkriminalitet.

Jeg vil i også trekke fram et utvalg av andre oppgaver som har vært særlig viktige i 2021.

På klimaområdet har vi utvidet analysearbeidet vårt fra å fokusere på tiltak og barrierer, som i Klimakur 2030, til i større grad å omfatte virkemiddelvurderinger. Vi har også hatt høy aktivitet på oppdrag om nye virkemidler, særlig omsetningskrav for biodrivstoff og ulike lav- og nullutslippsutredninger i transportsektoren og virkemiddelvurderinger innenfor skog og arealbruk. En del av det vi leverer, gjør vi i samarbeid med andre etater gjennom felles oppdrag. Vi har også lagt ned betydelig innsats i å gi innspill til andre etaters utredninger for å heve kvaliteten og bidra til samsvar mellom ulike utredninger. Det er et betydelig behov for å styrke virkemidlene for å redusere klimagassutslippene fremover. De foreslåtte reguleringene fra EU-kommisjonen i klimapakken Fit for 55 vil innebære mye forberedelser og stor innsats, både før og etter implementering i norsk rett.

På naturmangfoldsområdet har vi prioritert arbeidet med å utvikle en økosystembasert forvaltning. Det handler om å tenke helhetlig om forvaltningen av naturressursene, slik at økosystemenes funksjon og struktur opprettholdes. Som et ledd i dette er vi i gang med å klassifisere tilstanden i utvalgte økosystemer. I 2021 ble vi ferdig med første vurdering av økologisk tilstand i Arktis, skog og fjell. Vi har også startet arbeidet med å vurdere hvordan økosystemregnskap kan utvikles i Norge, i tråd med FNs statistiske standard.

Vi har styrket og prioritert arbeidet med å forvalte verneområdene, ta vare på truede arter og naturtyper og restaurere natur. Hovedfokuset innen restaurering er fortsatt myr og vassdrag, men vi er i gang med andre naturtyper. Veiledningsrollen vår ovenfor kommunene om arealplanlegging og konsekvensutredninger, har også vært prioritert. Kommunenes forvaltning av 83 prosent av landets areal er helt sentralt for muligheten til å nå flere av miljømålene. Rovviltarbeidet har som alltid hatt høy prioritet og inkluderer både myndighetsutøvelse, kunnskapsinnhenting, veiledning og faglige råd og analyser om rovvilt. Vi håndterte også et uventet, stort innsig av pukellaks i samarbeid med lokale krefter og samarbeidet med andre etater om å forhindre spredning av havnespy.

Statens naturoppsyn har hatt stor feltaktivitet på mange områder gjennom hele året. Vi har sporet, kartlagt og felt rovvilt, drevet skjøtsel i verneområder og bekjempet fremmede arter og drevet tilsyn og oppsyn, for å nevne noe.

Vi er sekretariat for Oslofjorderådet som ble konstituert i august og har prioritert regjeringens tiltaksplan for Oslofjorden. Vi har også lagt ned en stor innsats for å legge til rette for å forenkle prosessene i Faglig forum for norske havområder.

Vi har bidratt til å styrke de europeiske og globale kjemikalierregelverkene, ved å fremme nye stoffer og stoffgrupper for regulering. Sentralt er også deltagelsen i arbeidet med

EUs nye kjemikaliestrategi, som adresserer vesentlige endringer for et styrket og mer effektivt kjemikalierregelverk.

Gjennomføringen av omfattende endringer av EU/EØS-regelverket innen avfall og sirkulær økonomi gir kommuner og næringsliv avgjørende rammevilkår for at mer avfall vil forberedes til ombruk og materialgjenvinnes, mindre forbrennes og deponeres og avfallsmengdene reduseres. Økt innsats med å regulere plastforurensningen nasjonalt og internasjonalt bidrar til smartere bruk og på sikt mer materialgjenvinning og reduksjon i den marine forøplingen.

Koronapandemien preget arbeidshverdagen vår også i 2021. Mange har jobbet fra hjemmekontor. Vi har likevel opprettholdt produksjonen på de fleste områdene. ABE-reformen og økte faste løpende utgifter, kombinert med økende mengde oppgaver, innebærer at ansvaret vårt øker mer enn ressursene. Vi har en kontinuerlig satsning på effektivisering av, blant annet gjennom å digitalisere og forbedre arbeidsprosesser og tjenester. Økt produktivitet gjør at vi leverer på en større oppdragsmengde uten tilsvarende økning av driftsbudsjettet. Men med stadig økende oppgaver og redusert driftsbudsjett vil vi kunne få utfordringer med å levere tilfredsstillende på alt.

Mye av digitaliseringsarbeidet vårt kommer andre aktører til gode, for eksempel kommuner, fylkeskommuner, statsforvalteren, bedrifter eller publikum. Vi har også lagt stor vekt på arbeidet med klart språk og forenklede maler for enkeltvedtak.

Jeg vil avslutte med å si takk for innsatsen til alle medarbeiderne våre og alle vi samarbeider med. Til sammen har innsatsen vår stor effekt. Den fører til stadige miljøforbedringer, men utfordringene foran oss er mange og store. Vi ser fram til spennende og svært viktige oppgaver som venter på oss i året som kommer.

Ellen Hambro
Direktør

2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

2.1 Virksomheten og samfunnsoppdraget

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Hovedoppgavene våre er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Klima- og miljøpolitikken er delt inn i resultatområder med konkrete nasjonale effektmål. Vi skal bidra til å nå målene på disse miljøområdene:

- naturmangfold
- friluftsliv
- forurensning
- klima
- polarområdene

Innenfor alle miljøutfordringene vi jobber med, har vi følgende fem funksjoner:

Vi skaffer og formidler miljøinformasjon

Vi overvåker og kartlegger miljøtilstanden. Vi systematiserer og formidler aktuell og forståelig miljøkunnskap på ulike arenaer og i ulike kanaler.

Vi utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet

Vi forvalter lover, forskrifter og tilskuddsordninger og fatter vedtak etter disse. Vi legger til rette for gjennomfører fysiske tiltak i naturen. Vi driver naturoppsyn og fører tilsyn med at krav og regler blir etterlevd.

Vi styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå

Statsforvalteren er vårt ytre apparat som vi styrer og veileder. Vi veileder også om viktige klima- og miljøoppgaver som er delegert til ulike regionale og kommunale organer, blant annet kommuner, fylkeskommuner, nasjonalpark- og verneområdestyrer og rovviltnemnder.

Vi gir faglige råd og analyser som underlag for politikkutvikling

Vi lager analyser og gir råd om videreutvikling av klima- og miljøpolitiske mål, foreslår tiltak og virkemidler og er en støttespiller for Klima- og miljødepartementet i utviklingen av klima- og miljøpolitikken.

Vi deltar i internasjonalt miljøarbeid

Vi deltar på vegne av Norge i internasjonalt klima- og miljøarbeid, blant annet under EØS-avtalen og globale konvensjoner og bidrar til å utvikle felles internasjonalt regelverk. Vi deltar i nordområdesamarbeid og samarbeider bilateralt med miljømyndigheter i andre land og er en partner i overføring av forvaltningskompetanse.

2.2 Organisasjonen

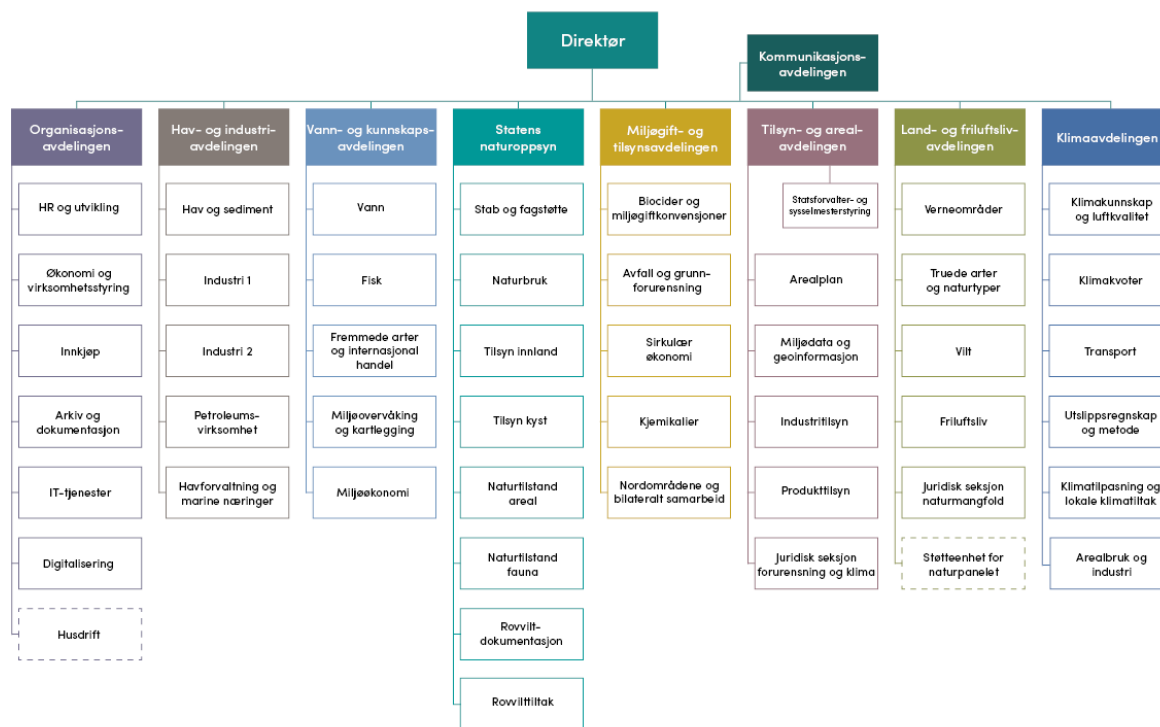
Miljødirektoratet er organisert i sju (fra 2022 seks) miljøfaglige avdelinger inkludert Statens naturoppsyn (SNO), som er feltapparatet vårt. I tillegg har vi en organisasjonsavdeling og en kommunikasjonsavdeling.

Vi er omkring 720 faste ansatte ved kontorene våre i Trondheim og Oslo, og i Statens naturoppsyn, som er lokalisert i alle fylker.

Ledelsen

- Ellen Hambro, miljødirektør
- Gun Bente Johansen, organisasjonsdirektør
- Kjetil Hillestad, kommunikasjonsdirektør
- Siri Sorteberg, avdelingsdirektør i klimaavdelingen
- Yngve Svarte, avdelingsdirektør i vann- og kunnskapsavdelingen
- Ivar Myklebust, avdelingsdirektør i land- og friluftslivavdelingen
- Signe Nåmdal, avdelingsdirektør i hav- og industriavdelingen
- Marit Kjeldby, avdelingsdirektør i miljøgiftavdelingen
- Bjørn Bjørnstad, avdelingsdirektør i tilsyn- og arealavdelingen
- Morten Kjørstad, avdelingsdirektør i Statens naturoppsyn

Organisasjonskart

2.3 Utvalgte nøkkeltall

I denne delen av rapporten viser vi utvalgte nøkkeltall som antall årsverk, lønnsutgifter per årsverk, samlet tildeling og utnyttelsesgraden på ulike poster for en periode 2019-2021. Analysen av de utvalgte nøkkeltallene finner dere under punkt 3.9 Ressursbruk.

Tabell 1. Antall årsverk, samlet tildeling post 01-99, lønnsutgifter per årsverk

Nøkkeltall	2019	2020	2021
Antall årsverk	673	698	702
Samlet tildeling post 01-99*	4 956 581 350	5 961 327 000	7 027 342 000
Utnyttelsesgrad post 01-29*	96 %	99 %	93 %
Utnyttelsesgrad post 30-99*	87 %	92 %	94 %
Driftsutgifter	1 636 046 270	1 684 301 510	1 650 659 744
Lønnsandel av driftsutgifter	36 %	37 %	38 %
Lønnsandel kap. 1420 post 01	74 %	75 %	76 %
Lønnsutgifter per årsverk	876 969	881 818	902 010
Samlede inntekter post 01-09**	156 194 985	149 634 891	141 223 836

* Tallene inkluderer samtlige tildelinger og mottatte belastningsfullmakter. Utnyttelsesgrad post 01-29 i 2020 er korrigert fra 99 til 96 % sammenlignet med årsrapporten for 2020.

** Inntektene inkluderer også høstbare viltressurser (kap. 4141 post 01) og kjemikaliekontroll (kap. 3640 post 04).

3 Effektrapportering av årets resultater

Tildelingsbrevet fra KLD har 20 prioriteringer, 75 styringsparametere og 119 oppdrag. Vi rapporterer på prioriteringene i selve resultatrapporten. Styringsparameterne og oppdragene rapporteres på i egne vedlegg.

3.1 Overordnede resultater og måloppnåelse

Strukturen i denne rapporten gir først en omtale av effektene av prioriteringene direktoratet blir styrt på, deretter følger kapittelet om styring og kontroll i virksomheten.

Vi rapporterer her på effekt av vår innsats i tråd med prioriteringer og styringsparametere, mens oversikten over utviklingen i forhold til de nasjonale miljømålene finnes på Miljøstatus.no som er den viktigste kilden til kunnskap om miljøets tilstand og utvikling på hele miljøområdet: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/>.

Kapittel 3.2 til 3.7 følger resultatområdestrukturen med tilhørende prioriteringer. De nasjonale målene er kun tatt inn som sitater for å henvise til disse i tråd med retningslinjene.

Selve samfunnsoppdraget vårt og aktivitetene våre bidrar til å oppfylle flere av FNs bærekraftsmål. Vi har synliggjort dette gjennom å henvise til relevante bærekraftsmål for hvert resultatområde. Vi har delegert ansvar for å rapportere på flere FNs bærekraftsindikatorer under temaene vann (mål 6), bærekraftige byer og lokalsamfunn (mål 11), ansvarlig forbruk og produksjon (mål 12), klimaendringene (mål 13), liv i havet (mål 14) og livet på land (mål 15).

I 2021 leverte vi en statusrapport på de FNs bærekraftsindikatorer vi rapporterer på. Disse handler om hvordan vi implementerer policy og regelverk i tråd med nasjonale og internasjonale forpliktelser, om internasjonalt samarbeid for integrert forvaltning og om status på flere miljøparametere samt eventuelle behov for å videreutvikle datagrunnlag. Miljødirektoratet bidrar også til oppfølging av bærekraftsmeldingen.

For å unngå gjentakelser har vi valgt å ikke gi en overordnet resultatrapport, men viser til leders beretning.

3.2 Tverrgående

Relevante bærekraftsmål:

Prioritering 1: Helheten i klima- og miljøpolitikken blir ivaretatt gjennom gode analyser og effektiv bruk av strategisk viktige virkemidler

Denne prioriteringen favner bredt og har tilordnet åtte styringsparametere som i sum dekker mange ulike temaer. Prioriteringen forutsetter god koordinering på tvers, og at vi følger prosessene i EU tett for å ivareta norske klima- og miljøinteresser.

Kjernen i prioriteringen gjelder to områder: gode analyser og effektiv bruk av virkemidler. Gode analyser krever at vi har tilstrekkelig datagrunnlag, klarer å nyttiggjøre oss datagrunnlaget, har gode metoder for analyse og tilstrekkelig tid og ressurser til å gjøre analysene. Effektiv bruk av strategisk viktige virkemidler, krever blant annet at vi har kunnskap om hvordan virkemidler virker, og at vi klarer å samarbeide med andre sektorer.

Vi arbeider systematisk for å skaffe, vedlikeholde og gjøre miljødata tilgjengelige. Utredningen "Fremtidens miljødata" har bidratt til å styrke kunnskapsgrunnlaget for videre utvikling av nasjonal miljødatapolitikk i et bredt samarbeid med andre aktører i miljøforvaltningen og på tvers av sektorer. Målet på sikt er å etablere et mer effektivt, tilgjengelig og etterprøvbart miljødatasystem, som skal gi et bedre kunnskapsgrunnlag for klima- og miljøpolitikken. Dette vil ta tid og forutsetter et godt samarbeid med alle aktørene som samler inn data på klima- og miljøområdet og utvikling av mer effektive måter å samle inn data på. Vi avventer KLDs tilbakemelding på konseptvalg for videre arbeid med framtidens miljødata.

Vi jobber systematisk med å bruke utredningsinstruksen og gjøre samfunnsøkonomiske vurderinger i en større bredde av saker. Samarbeidet med KLD om metodeutvikling for bedre synliggjøring av miljøverdier i våre analyser, har bidratt til å klargjøre begrepsbruk og tydeliggjøre oppdragene til direktoratet. Det er fortsatt behov for mer systematiske tilbakemeldinger fra KLD på utredningsoppdrag gjennom bruk av omforent mal for tilbakemelding innen konkret tidsfrist.

Vi jobber godt på tvers av ulike miljøfaglige områder i direktoratet. Vi har ulike tverrfaglige team og prosjekter. Å bygge broer og samarbeide på tvers er en innarbeidet

del av vår oppgaveløsning. Vi har gjennomført et internt prosjekt som del av en femårig satsing, for i større grad å vurdere hensyn til klima og naturmangfold samtidig, også i utredningsoppdrag på andre områder. For 2021 har vi identifisert minst 14 oppdrag i tildelingsbrevet hvor dette er relevant. Det siste året har også en satsing på hav og klima ført til økt kompetanse på og økt vektlegging av havets rolle i klimasystemet og virkninger av klimaendringer i norske hav- og kystområder. Vår vurdering er at en mer systematisk bruk av utredningsinstruksen, og uttesting av en mer enhetlig metodisk tilnærming til verdsetting av prissatte og ikke-prissatte virkninger, har bidratt til mer helhetlige vurderinger for klima og naturmangfold i flere utredninger.

Samarbeidet mellom oss og Riksantikvaren bidrar til at forvaltningen i grensesnittet mellom miljø og kultur blir bedre og mer effektiv. Felles deltagelse i verdensarvkomiteen de siste fire årene har bidratt til større vekt på faglig innhold og faktiske forpliktelser under verdensarvkonvensjonen. Nasjonalt gir samarbeidet mer samordnet og målrettet forvaltning av norske verdensarvområder og av utvalgte kulturlandskap i jordbruket.

Vi bidrar med miljøfaglig kompetanse til DFØs arbeid med anskaffelsesveiledninger og i 2021 til DFØs arbeid med den nasjonale handlingsplanen for klima- og miljøvennlige anskaffelser. I tillegg integrerer vi vurderinger av offentlige anskaffelser som virkemiddel når vi utreder virkemidler. Vi har blant annet utredet og gitt råd om hvordan nasjonalt omsetningskrav til bruk av biodrivstoff i veigående transport og krav i offentlige anskaffelser bør håndteres. Vi stiller også strenge miljøkrav i egne anskaffelser, der det er relevant.

Vi har ingen statistikk som forteller om hvorvidt kommunene i større grad tar hensyn til miljø i sin arealplanlegging, men vi har inntrykk av at statsforvalteren gjør en solid jobb med veiledning og er tidlig og tydelig på i ulike kommunale planprosesser. Vår veiledning til Statsforvalteren bidrar til dette.

Vi ser at plankompetansen og kapasiteten i mange kommuner gir generelt grunn til bekymring. Miljøhensyn må ofte vike når kommunene avveier miljøhensyn opp mot andre samfunnsmessige hensyn. Vi arbeider derfor for å gjøre det lettere for kommunene å se hvilke klima- og miljøverdier som krever særlige hensyn, og har fått på plass flere tiltak som styrker kommunenes kunnskapsgrunnlag og muligheter for ivaretagelse av miljø i arealforvaltningen. Blant annet omfattende kartlegging av verdifull natur, lansering av økologisk grunnkart, ny støyveileder og vår veiledning til kommunene på klima, inkludert kommunefordelt klimagass statistikk. Vi har også levert forslag til forbedret innsigelsesrundskriv med flere tema og tydeligere beskrivelser. Den nye veiledningen om konsekvensutredninger gjør det lettere for både kommunene og statsforvalterne å vurdere konsekvensene av aktuelle planalternativer. En kommunedelplan for naturmangfold har i mange kommuner i 2021 bidratt til økt kunnskap og oppmerksomhet om naturverdiene og gjort kommunene bedre i stand til å

foreta planvalg hvor de mest verdifulle arealene skånes. Det er etablert en fast tilskuddsordning til utarbeidelse av kommunedelplaner for naturmangfold, og 45 kommuner har fått støtte til dette arbeidet så langt.

Norge mangler imidlertid god overordnet arealstatistikk, noe vi belyste i utredningen til KLD høsten 2020. Vi har videreført dette arbeidet også til 2022 gjennom utredningen "Hovedøkosystemkart for Norge", hvor det jobbes med ulike måter å inndele økosystemer på, inkludert alternative løsninger for å kartfeste økosystemenes utbredelse. Vi samarbeider også med SSB for å utvikle arealregnskap for økosystemer basert på en nylig vedtatt standard fra FNs statistikk-kommisjon. I arbeidet med å få bedre arealstatistikk er et viktig mål at kommuner på lik måte kan lage arealregnskap til bruk i arealplanleggingen og får bedre oversikt og kunnskap om sine naturarealer. Samlet styrker dette kunnskapen om hvor mye areal vi har i ulike økosystemer og er et viktig underlag for vår prioritering av tiltak og forvaltningsstrategier og for kommunenes arealplanlegging.

En helhetlig klima- og miljøpolitikk forutsetter god koordinering på tvers, god kompetanse og oppfølging av viktige EU-prosesser. Vi har bidratt til en mer strategisk tilnærming til EUs grønne giv, inkludert økt samhandling med andre sektorer gjennom en egen etatsgruppe. Norske faglige innspill har blitt fremmet i en rekke regelverksprosesser i EU for å sikre at norske klima- og miljøinteresser ivaretas.

God koordinering på tvers er avgjørende for effektiv og rettidig gjennomføring av regelverk, og det er nødvendig for å sikre like konkurransevilkår for norsk næringsliv. De nye nettsidene våre om EUs grønne giv bidrar til økt kunnskap om hva den grønne giv betyr for miljøforvaltningen, næringsliv og sivilsamfunn. Imidlertid er det en "tsunami" av nye strategier og regelverk som følger av EUs Green Deal. Mye av dette vil føre til vesentlige miljøforbedringer. Samtidig vil det kreve betydelig innsats å gjøre seg kjent med kommende regelverk, ivareta norske interesser, sørge for gjennomføring i norsk rett og deretter sikre god forvaltning av økt og nytt regelverk. Med dagens ressurser er vi bekymret for vår kapasitet til å ivareta dette på en tilfredsstillende måte.

Med en så mangslungen og omfattende oppgaveportefølje er det vanskelig å vurdere om vi sikrer effektiv og strategisk bruk av virkemidler "i en stor sveip". Overordna sett er det vår vurdering av vi forvalter de virkemidlene vi rår over effektivt og strategisk selv om det alltid vil være rom for forbedringer.

Oppsummert:

Vi har gode mekanismer for å ivareta helheten klima- og miljøpolitikken, etterleve utredningsinstruksen, innhente, forvalte og formidle kunnskap, selv om det er et stykke fram til "framtidens miljødata" er realisert. Vi er bekymret for kommunenes ivaretagelse

av arealer som er viktig for miljø og klima, og bekymret for vår kapasitet til å ivareta våre oppgaver for den "tsunamien" av nytt regelverk som følger av EUS Green Deal.

Styringsparametere under prioritering 1:

- 1.1 Data om klima og miljø er tilgjengeliggjort med sikte på bedre og mer effektive beslutningsprosesser, i tråd med digitaliseringsstrategien
- 1.2 Treffsikre leveranser og gode beslutningsgrunnlag i tråd med utredningsinstruksen, inkludert samfunnsøkonomiske vurderinger
- 1.3 Miljødirektoratet forener i større grad enn før hensynene til klima og naturmangfold i sitt arbeid
- 1.4 Koblingen mellom natur og kultur er forsterket, i tråd med Meld. St. 16 (2019-2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken
- 1.5 Offentlige anskaffelser er brukt mer aktivt som et virkemiddel for å fremme klima og miljø og politikkområdet er styrket
- 1.6 Kommunene tar i større grad tilstrekkelig vare på arealer som er verdifulle for klima og miljø
- 1.7 Kommuner og andre relevante beslutningstakere har bedre kunnskap om arealutviklingen i ulike områder
- 1.8 Et aktivt EU/EØS-arbeid som har samme bredde og strategisk tilnærming som EU har i European Green Deal, og som ivaretar norske klima- og miljøinteresser best mulig

Prioritering 2: En effektiv organisasjon med gode og brukervennlige tjenester

Vi jobber kontinuerlig med å effektivisere vårt arbeid i alle deler av direktoratet. Vi har hatt en kontinuerlig satsning på effektivisering gjennom bedre koordinering, strukturert bruk av tverrfaglige team, strømlinjeforming av prosjektgjennomføring, kartlegging og forbedring av arbeidsprosesser, i tillegg til en stor satsning på digitalisering.

Vi har en bred oppgaveportefølje og ulike brukergrupper. Arbeidet vårt med digitalisering skal bidra til bedre og mer tilgjengelige tjenester for andre offentlige virksomheter, næringsliv og publikum. Vi benytter i stor grad tjenstedesign for å sikre brukerens perspektiv når nye løsninger utvikles eller eksisterende løsninger videreutvikles. I tillegg skal digitaliseringen effektivisere arbeidsprosessene internt.

Digitaliseringsprosjekter som Elektronisk søknadssenter (ESS), Feltdagbok/feltapp, system for kontrakter og anskaffelser (KOA) og eCites har gitt betydelige gevinster. Økt produktivitet gjør at vi leverer på en større oppdragsmengde uten tilsvarende økning av driftsbudsjettet.

Mye av digitaliseringsarbeidet vårt kommer andre aktører til gode, for eksempel kommuner, fylkeskommuner, statsforvalteren, bedrifter eller publikum. IT- prosjektene våre benytter tjenstedesign for å sikre brukerens perspektiv når nye løsninger utvikles eller eksisterende løsninger videreutvikles. Eksempler på brukerorienterte tjenester er appen Min jegerdokumentasjon, Luftkvalitet (formidling av miljøinformasjon rettet mot allmenheten og særskilte målgrupper) og NIN-app, som legger til rette for enhetlig kartlegging ved at flere aktører benytter samme verktøy og felles digitale dataflyt.

Vi har prioritert å jobbe med klart språk og maler for enkeltvedtak. Stadig flere av vedtakene våre blir mer oversiktlige og enhetlige, og mange er også blitt kortere. Dette er effektiviserende, fordi saksbehandlerne bruker mindre tid på å skrive vedtakene, mens lederne får bedre oversikt over innholdet når de skal godkjenne dem. Tilbakemeldinger fra brukertester viser at malene fungerer og blir mer brukervennlige.

I tråd med Klima- og miljødepartementets samordningsstrategi for administrative funksjoner, leverer vi arkiv- og IT-tjenester til andre etater i miljøforvaltningen. Samordningen har gitt redusert sårbarhet og økt sikkerhet på driftstjenestene, fordi et større driftsmiljø muliggjør redundans på kompetanse og personell innenfor de viktigste områdene. Etablering av strategisk innkjøp gir primært bedre kvalitet i gjennomføringen av anskaffelsesprosessene.

Oppsummert:

Vi gjør mange gode grep både med digitalisering, klarspråk, effektiviseringstiltak på ulike fagområder for sikre at vi jobber effektivt og brukervennlig, men vi kan ikke effektivisere oss ut av utfordringen vi opplever med økende oppgaver og redusert bemanning.

Styringsparametere under prioritering 2:

2.1 Effektiviteten i etaten er økt

2.2 Etatens tjenester til forvaltningen og befolkningen er mer brukervennlige og fremtidsrettede

2.3 Miljødirektoratet sine tjenesteleveranser til miljøforvaltningen sikrer målene i samordnings- og digitaliseringsstrategiene for 2021

Prioritering 3: Styrket innsats mot miljøkriminalitet i tråd med Meld. St. 19 (2019-2020)

Selv om flere viktige tiltak i stortingsmeldingen er gjennomført eller godt i gang, er det mye som gjenstår. Dette vil vi jobbe videre med i 2022.

Stortingsmeldingen inneholder 97 regjeringen-vil punkter som vi etter beste evne søker å følge opp, jf. tidligere tilsendt plan for det. Dette er et langsiktig og løpende arbeid, men noe økte ressurser tilført til oppfølging av meldingen har gjort at vi har kunnet styrke innsatsen på noen områder som vi også begynner å se resultatene av. Det er i tillegg gjort noen omprioriteringer internt for å styrke miljøkrimarbeidet, i tråd med miljøkrimmeldinga. Men en varig styrket innsats på dette området vil kreve økte ressurser til arbeid med kontroll, oppsyn og tilsyn. Også økt bruk av nye bestemmelser om overtredelsesgebyr krever økte ressurser for å kunne følges opp på en tilfredsstillende måte.

I forbindelse med den grønne given ønsker EU-kommisjonen å styrke overholdelse og håndheving av klima- og miljøregelverket, og nye EU-krav er knyttet til andel, antall eller frekvens for tilsyn. Vi mener det er viktig å opprettholde en fleksibilitet i hvordan tilsynet gjennomføres, slik at det kan gjøres på en risikobasert, treffsikker og effektiv måte. Hvis

det blir for rigide systemer kan det gi et stort behov for økte ressurser hos Statsforvalteren og oss, om vi skal opprettholde effekten av tilsynet.

Vi arbeider kontinuerlig med kontroll og sanksjonering for å oppnå god etterlevelse av regelverket. Informasjon om regelverket, og visshet om at myndighetene fører tilsyn og håndhever regelverket, virker allmennpreventivt for å forebygge lovbrudd.

Tydeliggjøring og forbedring av regelverket, og økt kjennskap til CITES-regelverket gjennom formidling og tilsynsaktivitet, vises blant annet ved at antallet innførselstillatelser øker. Strategisk bruk av media og sosiale medier, ikke minst på naturmangfoldområdet, har hatt effekt på kjennskapen til regelverket og på forståelsen av risikoen for å bli oppdaget ved lovbrudd.

Regelverket for håndtering, inkludert eksport, av elektrisk og elektronisk avfall, er skjerpet og tydeliggjort, og kontrollaktiviteten er styrket hos oss, Toll og politi. Det har ført til forbedringer i flere ledd i avfalls- og returkjeden. Flere forsøk på eksport er stanset og noen flere anmeldelser er til etterforskning. Samtidig viser myndighetenes etterretning at for eksempel ulovlig eksport tar andre kanaler for å unngå å bli stoppet, noe som igjen krever justering av myndighetenes oppfølging og kontroll fremover.

Økt samarbeid mellom miljømyndigheter, toll, politi, kystvakt og andre virker preventivt på lovbrutere, effektiviserer kontrollarbeidet og bidrar til mer treffsikker kontroll, noe som øker mulighetene for å avdekke alvorlige lovbrudd. Vi har inngått samarbeidsavtale med Politidirektoratet, som blant annet styrker samarbeidet mellom politi og Statens naturoppsyn i krevende kontrollarbeid knyttet til ulovlig laksefiske og motorferdsel i utmark.

Økt netthandel utfordrer tradisjonelt tilsynsarbeid, fordi de ansvarlige virksomhetene ofte ikke er fysisk i Norge og i begrenset grad er underlagt norske regler. Vi bruker derfor ny teknologi og utvikler søkeroboter som ved søk på internett gir viktig grunnlag for å plukke ut tilsynsobjekter. Økt digitalisering og utvikling av løsninger (for eksempel i Miljødirektoratet og i tilsynsetatene i Norge og i EU), styrker mulighetene for å dele data, som etterretning, tilsynsresultater og eksport, mellom myndigheter. Det bidrar også til mer risikobasert oppfølging og større muligheter for å avdekke alvorlige lovbrudd.

Vi samarbeider med KLD for å få på plass forskrifter om overtredelsesgebyr på viktige områder. Dette vil gi et mer preventivt sanksjonsregime der vi ikke behøver gå om politi og påtalemyndighet for reaksjon på lovbrudd, og det vil effektivisere oppfølgingen av lovbrudd for oss og Politiet. Overtredelsesgebyr vil kreve økt ressursbruk og KLD må påregne noe klagesaksbehandling.

Oppsummert:

Miljøkrimmeldinga følges opp, og noe økte ressurser tilført til oppfølging av meldingen har gjort at vi har kunnet styrke innsatsen på noen områder. Vi utnytter ressursene våre risikobasert og effektivt, men en vesentlig og varig styrking av innsatsen på miljøkrimområdet vil ikke være mulig uten en betydelig økning av ressursene.

Styringsparametere under prioritering 3:

- 3.1 Økt forebygging av miljøkriminalitet og redusert antall overtredelser som skyldes uvitenhet og/eller manglende respekt for regelverket
- 3.2 Tilsynspraksisen er justert i tråd med stortingsmeldingen
- 3.3 Sanksjonsregime som virker mer preventivt på overtredere er utviklet

Prioritering 4: Forvaltningen har et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne følge arbeidet med bærekraftig finans

Taksonomiregelverket er EUs bærebjelke for bærekraftig finans. Regelverket omfatter seks miljømål, som treffer alle Miljødirektoratets hovedansvarsområder. Miljødirektoratet har hatt en viktig rolle i å videreformidle hva de konkrete miljøkriteriene innebærer. I takt med at regelverket stiller rapporteringskrav til virksomheter, vil behovet for miljøkompetansen vår øke. Vi har hatt et godt samarbeid med Finanstilsynet.

Oppsummert

Vi har økt kunnskapsgrunnlaget med gjennomgang og kommentering av ulike deler av klassifiseringssystemet.

Styringsparametere under prioritering 4:

- 4.1 Gode faglige leveranser til departementet om klassifiseringskriterier for bærekraftig aktivitet
- 4.2 Godt samarbeid med andre etater

3.3 Naturmangfold

Nasjonale mål:

- Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester
- Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres
- Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner

Relevante bærekraftsmål:

[Naturmangfold - Miljøstatus \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

Prioritering 5: Bedre kunnskapsgrunnlag om naturmangfold og naturgrunnlagets betydning for økonomi og samfunn med sikte på gode og effektive beslutningsprosesser

Samlet sett mener vi at vi er på god vei til å sikre et godt kunnskapsgrunnlag om natur for å sørge for effektive beslutningsprosesser. Det er tidkrevende å utvikle og innhente kunnskap om natur og legge til rette for bruken av denne. For en del av kunnskapsinnhenting og -utviklingen gjenstår det derfor noe arbeid før den er direkte relevant for beslutningsprosesser. Vi tolker beslutningsprosesser her som prosesser hvor det planlagt for, eller tatt beslutninger om, bruk av areal, som for eksempel i planprosesser, inkludert samferdselsprosjekter og energiprojekter.

Mye kunnskap om naturmangfold som er relevant for beslutningsprosesser, er mobilisert gjennom økologisk grunnkart-satsningen. Vi har per i dag ikke tilgang på gode data for å vurdere nytten av kartene for aktuelle beslutningstakere. Det er imidlertid gjennomført en brukerundersøkelse blant medlemmene i direktoratsgruppen for økologisk grunnkart om bruk av kartene i egen etat, som gir noen indikasjoner på bruk av kartene.

Vi vurderer det som sannsynlig at det varierer hvor direkte relevant kunnskapen er for beslutningsprosesser. Enkelte kartlag er sannsynligvis svært nyttige, særlig der konsekvenser for beslutningsprosesser er fastsatt, som for eksempel kartlag som kan brukes til å vurdere om innsigelse bør fremmes. Andre kartlag gir informasjon som kan indikere at viktige arter og naturtyper kan finnes, men vil kreve større grad av brukerkompetanse for å benytte i konkrete beslutningsprosesser.

Det er i 2021 gjennomført flere prosjekter for å effektivisere kunnskapsinnhenting til økologisk grunnkart med bruk av fjernmåling, hvor nasjonalt dekkende kartlag om skogøkologiske grunnkart og våtmark i kystsonen er levert.

Vi har i år gjennomført utviklingsarbeid for å synliggjøre miljøverdier, og dermed samfunnsverdiene av økosystemene, bedre i analyser av tiltak og virkemidler. Dette gir mer kunnskap om betydningen av velfungerende økosystemer i beslutningsprosesser og bidrar til bedre dialog med andre etater. FNs statistikk-kommisjon godkjente i 2021 en standard for å kartlegge økosystemer og økosystemtjenester (FN-SEEA-EA). Dette vil ligge til grunn for vårt videre arbeid og vi vil i 2022 gjennomføre en utredning som skal legge grunnlaget for valg av ambisjonsnivå for det videre arbeidet med dette.

Vi har også satt i gang en del utviklingsarbeid som på sikt vil gi gevinster i form av gode og effektive beslutningsprosesser. For eksempel har vi i senere år gjennomført flere større prosjekt for å teste ut og ta i bruk av innovative og effektive metoder for å innhente kunnskap om naturmangfold. Det er i 2021 gjennomført prosjekter for å ta i bruk av miljø-DNA og fjernmåling i kartlegging og overvåking. Dette vil bidra til mer effektiv datainnsamling og bedret datakvalitet, noe som igjen vil gi bedre grunnlag for å vurdere på et tidlig tidspunkt konsekvenser av ulike inngrep eller behov for tiltak. Den videre utviklingen på dette området må sees i sammenheng med det pågående arbeidet med fremtidens miljødata.

Ivaretagelse av grønn infrastruktur er viktig for å ivareta naturmangfold både på lokalt og nasjonalt nivå. Vi har ikke fått etablert et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til at arbeidet kan tas i bruk i beslutningsprosesser i 2021. Vi jobber nå med å utvikle kunnskapsgrunnlaget til bruk på lokalt nivå. Målet er å få kartfestet viktig grønn infrastruktur slik at dette kan ivaretas i arealplanprosesser og bidra med kunnskap inn i ulike virkemidler/verktøy som vern og restaurering.

En første klassifisering av økologisk tilstand er gjennomført for flere terrestriske hovedøkosystemer i løpet av 2021. For havområdene vil tilstandsvurderinger bli ferdigstilt i 2022. Her blir overvåking av mange enkeltelementer satt sammen til et helhetlig kunnskapsgrunnlag. Dette skal danne grunnlaget for en økosystembasert forvaltning. Kunnskapen legges til rette for bruk i forvaltning på nasjonalt og regionalt nivå, men har foreløpig liten effekt på beslutningsprosesser. Vi har vurdert at det er betydelig risiko knyttet til arbeidet, særlig knyttet til aksept av resultater på tvers av sektorer og usikkerhet knyttet til konsekvenser av kunnskapen. Dette kan påvirke nytten av arbeidet i beslutningsprosesser. Vi har derfor satt inn tiltak som vi vurderer har bidratt til å redusere risikoen.

Oppsummert:

Samlet sett mener vi at vi er på vei til å sikre et godt kunnskapsgrunnlag om natur for å sørge for effektive beslutningsprosesser. Det er tidkrevende å utvikle og innhente kunnskap om natur og legge til rette for bruken av denne – ulike bruk krever ulike kunnskaper. For en del av kunnskapsinnhenting og -utviklingen gjenstår det betydelig arbeid før den er direkte relevant for beslutningsprosesser. FNs rammeverk for økosystemregnskap vil ligge til grunn for vårt videre arbeid med dette og vi vil i 2022 gjennomføre en utredning som skal legge grunnlaget for valg av ambisjonsnivå for det videre arbeidet med dette.

Styringsparametere under prioritering 5:

- 5.1 Kartlag innhentet i økologisk grunnkartsatsingen blir benyttet av aktuelle beslutningstakere
- 5.2 En første klassifisering av økologisk tilstand er blitt gjort for økosystem skog, fjell, arktisk tundra og hav, og metodikk er utprøvd for terrestriske systemer
- 5.3 Kunnskapsgrunnlag for ivaretagelse av grønn infrastruktur er etablert og gjort tilgjengelig for bruk
- 5.4 Økt bruk av innovative og effektive metoder for å innhente data og kunnskap om naturmangfold
- 5.5 Miljøforvaltningen og andre beslutningstakere har bedre kunnskap om betydningen av velfungerende økosystemer for økonomi og samfunn

Prioritering 6: Naturen blir forvaltet helhetlig, også på tvers av sektorer

Helhetlig forvaltning av natur på tvers av sektorer forutsetter en økosystembasert forvaltning hvor berørte interesser er involvert, og hvor det blant annet tas hensyn til samlet belastning og legges til rette for medvirkning og bruk av et omforent kunnskapsgrunnlag. Se også rapporteringen på følgende prioriteringer:

- prioritering 1 om samordnet virkemiddelbruk
- prioritering 5 om kunnskapsgrunnlag
- prioritering 20 om polarområdene

Vi legger vekt på at en helhetlig forvaltning må ta hensyn til ulike miljøutfordringer, ikke minst klima og naturmangfold, og til næringsvirksomhet og andre samfunnsinteresser. Nasjonalt mål om naturmangfold 1.1 sier at økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester. Det er ikke automatikk i at en økosystembasert og helhetlig forvaltning bidrar til dette målet, dersom det – politisk eller i dialog med andre sektorer – blir konkludert med at det skal tas mer hensyn til næringsvirksomhet og andre samfunnsinteresser.

For vannforvaltningen og havforvaltningen, er det etablert omfattende prosesser og systemer som skal sikre god samordning for å nå politiske mål om arealbruk og miljøtilstand. Vi spiller en sentral rolle i denne forvaltningen, blant annet gjennom å utvikle det faglige grunnlaget, ha ansvar for en rekke egne tiltak og samordne vedtatte tiltak og planer på tvers av sektorer.

Arbeidet vårt bidrar til at utviklingen i miljøtilstanden til vann samlet sett beveger seg delvis i riktig retning. Miljøtilstanden i havet er god, men menneskelig aktivitet og klimaendringer truer i økende grad de rike ressursene og mangfoldet i norske hav- og kystområder. I havforvaltningsarbeidet jobbes det med å få mer kunnskap om særlig verdifulle og sårbare områder og med å se på samlet påvirkning.

For helhetlig forvaltning av økosystemer på land, er vi kommet betydelig kortere enn for vann og hav. Ansvar og oppgaver for terrestriske økosystemer er fordelt på flere sektorer og tilhørende lovverk. Arbeidet med en helhetlig tilnærming til forvaltningen av økosystemene på land på tvers av sektorer, må forsterkes. En løsning kan være flere naturstrategier av samme type som for den som er lagt frem for våtmark. Å realisere en helhetlig forvaltning, stiller store krav til å samordne virkemidler og tiltak, spesielt for å håndtere målkonflikter på tvers av politikkområder. En helhetlig forvaltning forutsetter samordnet arealplanlegging i kommunene, og at de tar tilstrekkelig vare på arealer som er verdifulle for klima og miljø, se styringsparameter 1.6. Her spiller vi en viktig rolle, bl.a. gjennom å veilede om konsekvensutredninger og kommunedelplaner.

De mest sentrale virkemidlene for å redusere den negative påvirkningen på miljøtilstanden, ligger ofte hos andre sektorer. Sektorsamarbeid om sentrale problemstillinger er derfor et viktig bidrag til en mer helhetlig forvaltning. Også her spiller vi en viktig rolle, blant annet gjennom å utvikle det faglige grunnlaget og samordne vedtatte tiltak og planer. Eksempler på dette er samarbeidet om fremmede skadelige organismer og om pollinerende insekter, hvor arbeidet vårt bidrar til mer samordnet og effektiv innsats mot fremmede skadelige organismer, og til å redusere den negative effekten av denne miljøpåvirkningen. Vi er bekymret for den økende trusselen av nye fremmede arter som pukkellaks og havnespy. Handlingsplan for pukkellask vil ligge til grunn for arbeidet med bekjempelse og vi har etablert et samarbeid med relevante etater om utfordringene knyttet til havnespy.

På noen områder har vi et stort ansvar for aktuelle virkemidler og tiltak, som i forvaltningen av eksisterende verneområder og villaks. Tilgjengelige virkemidler for miljøforvaltningen er imidlertid ikke omfattende eller sterke nok til å begrense truslene mot miljøverdiene. Dette fører blant annet til store utfordringer med å nå målene for verneområdene og villaksen.

Regjeringens naturstrategi for våtmark vil i årene som kommer gi en felles plattform for miljøforvaltningens og sektorenes forvaltning av våtmark. Oppfølgingen må samordnes godt mot forvaltningen av andre hovedøkosystemer, og med tilstandsvurderingene og arealkartleggingen som skal dekke alle hovedøkosystemer. Dette følges opp blant annet i arbeidet med økosystemregnskap.

Oppsummert:

Vi beveger vi oss i retning av mer helhetlig økosystembasert forvaltning og for hav og vann er det veletablerte, sektorovergripende prosesser. For noen terrestriske hovedøkosystemer mangler vi fortsatt viktig kunnskap om utbredelse og tilstand og dermed viktige forutsetninger for økosystembasert forvaltning. Det mangler et arealregnskap og gode tverrsektorielle mekanismer for forvaltning av terrestrisk natur. Og vi er bekymret for om insentivene for kommunale ivaretagelse av naturmangfold og klimahensyn på de 83 prosent av arealene de forvalter er tilstrekkelig.

Styringsparametere under prioritering 6:

- 6.1 Tilstanden i elver, innsjøer, grunnvann og kystvann er bedret
- 6.2 Det faglige arbeidet med forvaltningsplanene for havområdene er videreutviklet slik at faglig integritet er styrket
- 6.3 Bedre tilstand i eksisterende verneområder
- 6.4 Den negative effekten av fremmede skadelige organismer er redusert som følge av mer effektiv og samordnet innsats mot innførsel, spredning og negative effekter som følge av tiltakene i tiltaksplanen, samt effektive bekjempelsestiltak
- 6.5 Bedre tilstand for pollinerende insekter og mer målrettet samarbeid på tvers av sektorene
- 6.6 Flere villaksbestander har nådd målet om minst god kvalitet etter villaksnormen

Prioritering 7: Sikre tilstrekkelige arealer med natur

Sikring av natur krever i mange tilfeller virkemidler som går på tvers av sektorer. Områdevern er det eneste virkemiddelet som sikrer natur på lang sikt, på tvers av trusler og påvirkningsfaktorer. Det gir en konkret effekt ved å hindre arealdisponeringer og inngrep som fører til at naturmangfold går tapt. Områdevern bidrar også til å sikre sårbare og truede arter og naturtyper, opprettholde økologiske nettverk og bevare natur av nasjonal og internasjonal verdi. Et representativt vern av norsk natur bidrar til å bevare variasjonsbredden av arter, naturtyper og landskap.

Tilrådingene våre om nye verneområder er beslutningsgrunnlag for KLD og regjeringen. Tilrådingene og anbefalingene følges opp i form av konkrete vernevedtak og oppdrag om oppstart av nye verneprosesser. Dette bringer Norge nærmere målene om et representativt vern som også sikrer truet natur.

Det er flere risikofaktorer som påvirker Miljødirektoratets evne til å bidra til å sikre prioriterte arealer med natur. Mye av dette går på eksterne forhold, hvor blant annet lokal motstand mot nytt vern fører til langvarige verneplanprosesser, og til at vi ikke kan arbeide med de mest verdifulle områdene. I tillegg kommer interne forhold i miljøforvaltningen, med blant annet mangelfulle kunnskapsgrunnlag og begrenset kapasitet hos statsforvalterne.

I dag er om lag 17,5 prosent av det totale landarealet vernet, men det er stor variasjon i hvordan vernet er fordelt. Vi har vernet mye fjell, men lite skog og marine områder.

Utviklingen er likevel positiv, og de siste årene har arealet som er omfattet av skogvern økt, og det er opprettet marine verneområder og nasjonalparker.

Vern gir en varig sikring av arealer, og i et verneområde kan alle typer påvirkning reguleres. Miljøforvaltningen og andre sektorer bruker også en rekke andre virkemidler som bidrar til å bevare natur. Dette er for eksempel plan- og bygningsloven og ulike tilskuddsordninger. Slike virkemidler innebærer ikke nødvendigvis en varig sikring av arealer med viktig naturmangfold. Noen virkemidler regulerer også bare en påvirkningsfaktor, slik det for eksempel er for fiskerireguleringer.

Restaurering er ett av få tiltak som aktivt kan forbedre tilstanden i økosystemene. Gjenoppbygging av økosystemer er tidkrevende, og restaurering forutsetter at vi kan fjerne eller redusere de viktigste påvirkningene som er årsaken til at naturen har forringet tilstand. Arbeidet vårt med å restaurere vassdrag og våtmark bidrar til å gjenopprette økosystemer som er forringet eller ødelagt. Restaurering styrker naturmangfoldet og gjør økosystemene mer robuste mot klimaendringene. Restaurering av myr og andre karbonrike naturtyper kan også bidra til å ivareta store karbonlagre og dermed reduserte klimagassutslipp.

Nettogeinsten av restaurering kan imidlertid bli motvirket av nedbygging og forringelse av andre arealer knyttet til hovedøkosystemet eller naturtypen. Måling av nettoeffekten av restaurering forutsetter at vi får bedre kunnskapsgrunnlag om omfang og tilstand for ulike hovedøkosystemer. For at restaurering skal bidra til å sikre natur over tid, trengs mekanismer som gir sikkerhet for en langsiktig effekt av gjennomført restaurering. Dette er krevende både juridisk og i praksis, men noe vi jobber aktivt med.

For å vurdere om det er sikret tilstrekkelig med areal, kan omfanget av vern og andre bevaringstiltak vurderes opp mot gjeldende internasjonale mål om bevaring av naturmangfold (Aichi-mål 11 under biomangfoldkonvensjonen) og kommende mål om bevaring i et nytt globalt rammeverk. For Aichi-mål 11 er målet om 17 prosent vern av land- og ferskvannareal isolert sett nådd for gjennomført vern, men vernet er ikke representativt. Det er en utfordring å rapportere på globale mål om restaurering og det ambisjonen i naturmangoldsmeldingen om at vi skal restaurere 15 prosent av forringet norsk natur innen 2025, da det ikke er nærmere definert hva som regnes som "forringet natur" og hva som omfattes av begrepet restaurering. Faglig utvikling pågår som skal bidra til bedre rapportering på effekt av restaurering. Dagens kunnskap gir likevel et godt grunnlag for fortsatt å styrke innsatsen for restaurering i norske økosystemer.

Oppsummert:

Dersom vedtatte målsettinger for områdevern gjennomføres som forutsatt, vil vi være nær nasjonalt mål 1.3. Avstanden fra målet vil antagelig være lengst for marint vern og for naturtyper i produktiv skog og pressområder i Sør-Norge. Risiko er særlig knyttet til

politisk uenighet om konkret gjennomføring. Det globale målet og den nasjonale ambisjonen om å restaurere 15 prosent av forringet natur innen 2025 er ikke realistisk. Det er ikke avklart hva som regnes som forringet natur ei heller hva som omfattes av begrepet restaurering. Restaurering av myr, våtmark og vassdrag er kommet godt i gang. For andre naturtyper mangler det fortsatt både kunnskap og kapasitet. Det er behov for å utvikle virkemiddelbruk for å ivareta restaurerte arealer.

Styringsparametere under prioritering 7:

7.1 Flere forringede naturområder er restaurert

7.2 Sikre et mer representativt vern som også ivaretar truet natur

7.3 Gode faglige leveranser til departementet i arbeidet med stortingsmeldingen om helhetlig plan for marint vern

Prioritering 8: Bedre ivaretagelse av den mest truede naturen

Arealendringer er den faktoren som i størst grad bidrar til at arter og naturtyper blir truet. De viktigste beslutningene om arealbruk skjer i kommunene, som forvalter 83 prosent av Norges landareal. Vi ser imidlertid at andre samfunnsmessige hensyn ofte gis fortrinn på bekostning av naturmangfold. De fleste innsigelser er knyttet til planer om endret arealdisponering, og svært få blir tatt hensyn til. Dette bildet gir grunnlag for bekymring. Det er også store variasjoner mellom kommunene i måten de håndterer kravet til konsekvensutredninger på. Miljøforvaltningen prioriterer arbeidet med å sikre et godt kunnskapsgrunnlag og veileder på hvordan dette kan tas i bruk i kommunene. Det er behov for å utvikle flere verktøy koblet til kommunenes arealforvaltning, eksempelvis økosystemregnskap og analyseverktøy for identifisering av grønn infrastruktur.

Tilskuddet til å utarbeide kommunedelplaner for naturmangfold som er gitt de siste årene vurderes som et meget positivt tiltak. Det er imidlertid fortsatt for tidlig å vurdere hvilken effekt dette har.

Våre eksisterende virkemidler er viktig for å ivareta truet natur. Skogvern er et godt eksempel på dette, her sikres leveområder for et stort antall trua arter. Mange relevante virkemidler ligger imidlertid hos andre sektorer. Det er derfor behov for et godt og forpliktende sektorsamarbeid og en målrettet bruk av tilgjengelige virkemidler både i miljøforvaltningen og andre sektorer. Den tverrsektorielle oppfølgingsplanen for trua natur vil være et viktig bidrag til en slik forpliktende og koordinert oppfølging av tiltak med virkemidler fra flere sektorer, men kun for et svært begrenset utvalg av de aller mest truede artene og naturtypene. Gjennomføring av oppfølgingsplanen for trua natur er startet opp i 2021, men det vil ta tid før en kan vurdere effekten av tiltakene. Et stort antall truede arter og naturtyper fanges ikke opp av oppfølgingsplanen. Også for disse er det nødvendig å se nærmere på effektive løsninger sammen med sektorene for å bedre status.

For de artene og naturtypene vi følger opp med juridiske virkemidler (utvalgte naturtyper og prioriterte arter), kombinert med konkrete tiltak gjennom økonomiske virkemidler eller i samarbeid med sektor, ser vi positiv effekt. Eksempler på dette er de utvalgte naturtypene slåttemark, slåttemyr og kystlynghei. Juridiske virkemidler som ikke samtidig følges opp med konkrete tiltak, gir begrenset effekt. Målrettede tiltak gjennom oppfølging av handlingsplaner vurderes å ha god effekt. Fjellrev, myrflangre og elvemusling er gode eksempler på dette.

Evaluering av post 1420.82 viser at tilskuddsordningen utvilsomt bidrar til å ivareta truede arter og truede naturtyper. Dette underbygges blant annet i at en vesentlig andel av tilskuddsmidlene følger anbefalte tiltak i skjøtselsplaner og handlingsplaner, som er utarbeidet av godt kompetent personell.

Den pågående gjennomgangen av arbeidet vårt med truet natur, vil gi ytterligere grunnlag for å spisse miljøforvaltningens innsats for å oppnå best mulig resultater. Det er ikke etablert et formelt system for effektmåling av tiltak, men metodikk er til uttesting for et knippe trua arter og en naturtype. Vi har fått på plass rutiner for å rapportere effekt for tiltak gjennomført av statsforvalteren og er i ferd med å se på flere løsninger for effektmåling for tilskuddsmidler.

Oppsummert:

Arealbruksendringer er den viktigste påvirkningsfaktoren for truede arter og naturtyper. De viktigste beslutningene om arealbruk skjer i kommunene. Det er i dag få sterke incentiver for kommunenes ivaretagelse av truet natur og vi ser at lokalpolitiske avveininger og beslutninger om ny arealbruk ofte går i disfavør av viktig naturmangfold. For truede arter og naturtyper som omfattes av egne forskrifter kombinert med konkrete tiltak gjennom økonomiske virkemidler eller i samarbeid med sektor, ser vi en positiv effekt. Juridiske virkemidler som ikke samtidig følges opp med konkrete tiltak gir begrenset effekt. Det gjennomføres i dag tiltak bare for et fåtall truede arter og naturtyper.

Styringsparametere under prioritering 8:

8.1 Forsterket innsats for sterkt og kritisk truede ansvarsarter og truede naturtyper, jf. fastsatt oppfølgingsplan for truede arter og naturtyper

Prioritering 9: Resultatet fra forhandlingene om nytt globalt rammeverk for natur er i tråd med norske prioriteringer

Forhandlingene om nytt globalt rammeverk i konvensjonen om biologisk mangfold er ikke sluttført. Vi har levert flere oppdrag som underlag for departementets arbeid med å forberede de kommende forhandlingene under konvensjonens partsmøte i 2022

Oppsummert:

Forberedelsene til forhandlingsmøtene pågår.

Styringsparametere under prioritering 9:

9.1 God faglig støtte til utforming av kunnskapsbaserte norske posisjoner i forhandlingene

9.2 Gode faglige leveranser til departementet om areal og bevaring

Prioritering 10: Å nå bestandsmålene for rovvilt og redusere tapene av beitedyr til rovvilt

Det er ulike utfordringer med å nå bestandsmålene for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Kvotejakt for gaupe fungerer godt i regionene hvor bestanden skal reguleres ned mot bestandsmålet. Her lykkes regionene i stor grad å komme nær bestandsmålet. I enkelte regioner er utfordringen å komme opp på bestandsmålet. Bestanden av ulv kan også reguleres gjennom lisensfelling, men på hvilket grunnlag lovverket åpner for lisensfelling av ulv innenfor sonen, er foreløpig uavklart.

Bestanden av kongeørn har i den siste femårsperioden blitt registrert innenfor bestandsmålet, som er et intervallmål. Ingen ytterligere forvaltningstiltak er nødvendig for å sikre måloppnåelsen pr. i dag.

Vi ligger i dag over bestandsmålet for jerv. Utfordringene med å ligge over bestandsmålet, er først og fremst knyttet til region 5 og 6. Vi vil påpeke at gjeldende forvaltningspraksis for jerv i region 5, der uttak kun blir gjort i deler av regionen, over tid vil kunne resultere i en jervebestand som opprettholdes på et høyere nivå enn fem årlige valpekull, som er bestandsmålet.

De siste tiårene har en betydelig andel av uttaket av jerv på landsbasis vært utført gjennom ekstraordinære uttak i regi av Statens naturoppsyn, enten av enkeltdyr eller hiuttak. Ekstraordinære uttak av enkeltdyr etter 15. februar, er avhengig av at Statens naturoppsyns fellingsledere har anledning til å gjennomføre medikamentell immobilisering av jerven før den blir avlivet. Lovverket medfører at naturoppsynet de siste to årene ikke har hatt anledning til å gjennomføre immobilisering i samme grad som tidligere, men Landbruks- og matdepartementet har etter anmodning fra direktoratet gitt Statens naturoppsyn en tidsbegrenset tillatelse til å utføre immobilisering av jerv våren 2022. Det er nødvendig å få på plass en mer langsiktig ordning dersom praksisen med bruk av immobilisering i ekstraordinære uttak av jerv skal kunne videreføres i årene som kommer, og dette vil vi følge opp mot Landbruks- og matdepartementet som ansvarlig departement etter årets sesong. I 2021 ble det gjennomført færre uttak av enkeltdyr av jerv enn tidligere år. Grunnen til dette var ustabile vær-, vind-, og sporingsforhold på våren. Samtidig ble det felt flere dyr på lisensfelling i perioden 2020/2021. Uttak av hi lå på omtrent samme nivå som året før.

Det norske forvaltningsmålet for bjørn på 13 årlige ungekull har aldri vært oppnådd siden bestandsmålet første gang ble vedtatt i 2004. Skadefellinger av binner, i prioriterte beiteområder i Norge eller på svensk side av grensen, vil ytterligere forsinke måloppnåelsen. I enkelte av rovviltregionene er avgrensningen av forvaltningsområdene en utfordring. Etablerte binner innenfor forvaltningsområdet vil i stor grad også benytte godt egnede områder utenfor. I disse beiteprioriterte områdene vil de kunne gjøre skade og være utsatt for skadefelling.

Rovviltskadene på husdyr har gått litt opp sammenliknet med det rekordlave tapet i beitesesongen 2020. Økte skader i enkeltår kan forekomme, fordi deler av skadene skjer ved uforutsette skadesituasjoner i enkelte områder.

Rovviltskader av tamrein har gått opp, hovedsakelig i Finnmark. Beitekrisen i Finnmark i 2020 kan ha påvirket de totale tapstallene. Det er vanskelig å finne egnede forebyggende tiltak, og tap det enkelte år varierer i stor grad med naturgitte forhold som klima, beitegrunnlag m.m. Det er et sterkt behov for å vurdere dagens erstatningsregelverk for å sikre en ordning som er rettferdig og forutsigbar, og som samtidig er gjennomførbar for forvaltningen og bidrar til tapsreduksjon i reindriften.

Oppsummert:

Jervebestanden er over bestandsmålet, men dette gjelder særlig region 5 og 6. I region 5 skyldes dette delvis gjeldende forvaltningspraksis, der uttak kun blir gjort i deler av regionen. En utvikling mot bestandsmålet for brunbjørn går svært sakte. Skadefellinger av binner, i prioriterte beiteområder i Norge eller på svensk side av grensen, vil ytterligere forsinke måloppnåelsen.

Utvikling i rovviltskader på tamrein går ikke i rett retning. Det er vanskelig å finne egnede forebyggende tiltak, og tap det enkelte år varierer i stor grad med naturgitte forhold som klima, beitegrunnlag m.m. Den beste forutsetning for reduserte tap er en bærekraftig reindrift.

Styringsparametere under prioritering 10:

10.1 Bestandsmålene for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn er nådd

10.2 Forbedret status og utvikling for tap av husdyr og tamrein til rovvilt

3.4 Friluftsliv

Nasjonale mål:

- Friluftslivets posisjon skal ivaretas og videreutvikles gjennom ivaretagelse av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområder og stimulering til økt friluftslivsaktivitet for alle.
- Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge.

Relevante bærekraftsmål:

[Friluftsliv - Miljøstatus \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

Prioritering 11: Bedre tilgang til attraktive friluftsområder i og ved byer og tettsteder

Bedre tilgang til attraktive friluftslivsområder i og ved byer og tettsteder, er sentralt for å styrke friluftslivets posisjon og øke deltakelsen i friluftsliv, slik de nasjonale målene forutsetter. Forskning viser at det er de grønne områdene i umiddelbar nærhet av der folk bor (50 - 1 000 meter) som brukes mest. Tilgang til slike områder betyr aller mest for lavere sosiale lag og har med det en sosialt utjevne effekt.

Det er kommunenes arbeid med arealplanlegging og tilrettelegging for friluftsliv som betyr aller mest for denne utviklingen. Gjennom målrettet informasjon og veiledning på nett, understøtter vi kommunes arbeid på dette området.

Resultatet måles blant annet av SSB gjennom statistikk for befolkningens tilgang til leke- og rekreasjonsareal. Statistikken viser at mange har tilgang til slike grønne områder, men også at mange ikke har tilgang. Det er flest som har tilgang til de små områdene. Færre har tilgang til nærturterreng, og utviklingen går i feil retning.

Det er vanskelig å fastslå vårt eksakte bidrag til utviklingen. Selv om utviklingen for flere indikatorer går i feil retning, betyr ikke det nødvendigvis at innsatsen vår ikke har betydning, ettersom det er mange krefter som virker i motsatt retning. Gjennom informasjons- og veiledningsarbeidet vårt, inkludert å hente inn og presentere statistikk på Miljøstatus.no, bidrar vi til oppmerksomhet om viktige forhold for friluftslivet og synliggjør utfordringer for fylkene og kommunene.

SSB måler også befolkningens tilgang til strandsonen. Denne statistikken viser at det er store utfordringer knyttet til å bedre tilgangen til attraktive friluftslivsområder, særlig langs kysten fra svenskegrensen til Sørlandet og generelt i tettstedsnære områder. Arbeidet vårt med å følge opp allemannsretten er sentralt i denne sammenhengen. Det handler både om vårt eget informasjonsarbeid, tilskudd til organisasjonenes informasjonsarbeid og veiledning om oppfølging av ulovligheter. I arbeidet med statlig sikring er by- og tettstedsnære områder prioritert. Det bidrar positivt til utviklingen både for strandsonen og for områder i og ved byer og tettsteder generelt.

Økt satsing på kartlegging, opparbeiding, skilting og merking av ferdselsårer gjennom ferdselsåreprosjektet vårt, bidrar til å bedre tilgangen til attraktive friluftslivsområder og ferdselsårer. Prosjektet inkluderer å registrere merkede ruter i turrutebasen til Kartverket, slik at informasjon om rutene blir lett tilgjengelig. Skilting og merking gjør at flere føler seg trygge i naturen og bidrar til å øke bruken av eksisterende og nye ferdselsårer. Resultater fra ferdselstellere synliggjør at tilrettelegging, skilting og merking fører til økt bruk. Stadig flere ruter registreres i Kartverkets database.

Friluftslivsområdene må brukes for å sikre at områdenes kvaliteter ikke blir redusert eller at de blir brukt til andre formål. Miljødirektoratets tilskudd til organisasjonenes aktivitetsarbeid spiller derfor en rolle i dette bildet. Det samme gjør tilskudd til tilrettelegging i de statlig sikrede områdene og til drift av skjærgårdstjenesten. Godt tilrettelagte områder er attraktive og blir brukt.

SSBs siste undersøkelse om barns deltakelse i friluftsliv viser at deltakelsen i organiserte friluftslivsaktiviteter er relativt lav (6-10 prosent), men med høyest deltakelser blant dem som ellers deltar minst i friluftsliv. Aktivitetene bidrar til å utvikle ferdigheter og kompetanse som gir grunnlag for egenorganisert aktivitet og kan bidra til økt deltakelse på sikt.

Vi har de siste årene gjort en betydelig innsats for å informere, veilede og følge opp allemannsretten både rettet mot kommunene og befolkningen generelt. Gjennom koronapandemien har utfordringer knyttet til områder med svært stor bruk vist betydningen av denne innsatsen. Utfordringer med slitasje, forsøpling m.m. ønskes i økende grad løst gjennom reguleringer som bryter med allemannsretten. Innsatsen vår er viktig for å løse utfordringene uten å uthule allemannsretten. Undersøkelser viser ellers at befolkningens kunnskap om allemannsretten er god, men kan bli bedre.

Bedre tilgang til attraktive friluftslivsområder krever også at kommunene ivaretar markaområdene sine. Den reviderte markaveilederen vår, som ble tilgjengeliggjort i 2021, og veiledning om å kartlegge og verdsette friluftslivsområder, bidrar til dette uten at det er mulig å fastslå eksakt hvor stor betydning veiledningen har.

Et viktig grunnlag for å ta i bruk veiledningen vår, er kommunenes kunnskap om verdien av de grønne områdene. Veiledning om hvordan vi kan ivareta områder er bare interessant for de som oppfatter områdene som verdifulle. Kunnskapsgrunnlaget om nære naturområders verdi for helse, livskvalitet og i et samfunnsøkonomisk perspektiv blir stadig bedre, men vi ser likevel et potensiale til ytterligere forbedring.

Oppsummert:

Kommunene sitter på nøkkelen i sitt arbeid med arealplanlegging og gjennom tilrettelegging for friluftsliv. Det er viktig at kommunen bruker og vektlegger tilgjengelig kunnskapsgrunnlag og veiledning i arbeidet. Det er behov for ytterligere arbeid knyttet til formidling av kunnskap og ulike veiledere.

Styringsparametere under prioritering 11:

- 11.1 Økning i omfang og kvalitet for grøntområder for friluftsliv og rekreasjon i og ved byer og tettsteder, og økt antall kilometer merkede og tilrettelagte ferdselsårer for friluftsliv i kommunene
- 11.2 Barn og unge deltar i større grad i friluftsliv
- 11.3 Bedre kunnskap om allemannsretten i befolkningen og kommunene
- 11.4 Kommunene arbeider mer planmessig for å ivareta markaområder
- 11.5 God kunnskap i kommunene om verdien av grønne områder i byer og tettsteder

3.5 Forurensning

Nasjonale mål:

- Forurensning skal ikke skade helse og miljø
- Bruk av utslipp av kjemikalier på prioritetslisten skal stanses
- Eksponering av mennesker og miljø for radioaktiv forurensning skal holdes så lav som mulig
- Veksten i mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten
- Materialgjenvinning av avfall skal øke
- Sikre trygg luft. Basert på dagens kunnskapsstatus blir følgende nivå sett på som trygg luft (Årsmiddel PM10: 20 µg/m³, Årsmiddel PM2,5: 8 µg/m³, Årsmiddel NO₂: 40 µg/m³)
- Støyplager skal reduseres med 10 pst. innen 2020 i forhold til 1999. Tallet på personer som utsettes for over 38dB innendørs støynivå skal reduseres med 30 pst. innen 2020 i forhold til 2005. Målet er under revisjon.

Relevante bærekraftsmål:

[Forurensning - Miljøstatus \(miljodirektoratet.no\)](http://miljodirektoratet.no)

Prioritering 12: Kjemikalier og miljøgifter globalt, i EU og nasjonalt er bedre regulert

Mange stoffer er regulert i Norge og EU, og noen også globalt. Vi er aktive deltagere i arbeidet i EU og i det globale arbeidet som med Stockholm- og Minamata konvensjonene. Resultatene er oppnådd gjennom mange års iherdig innsats både i det nasjonale regulerings- og kravstillingsarbeidet, ved tilsyn for å følge opp kravene og ved vårt aktive bidrag inn i reguleringen av stoffer under kjemikalier regelverkene i EU og i de globale konvensjonene. Strenge og gode reguleringer gir store samfunnsøkonomiske fordeler, både i form av mindre skade på natur, mindre konsekvenser for helse og reduserte kostnader til opprydding i etterkant. De globale forbudene resulterer også i redusert

langtransport og avsetting av miljøgifter i områder langt fra kilden, blant annet i nordområdene våre.

Det kommer stadig flere nye stoffer på markedet, og reguleringsarbeidet vil være en kontinuerlig prosess. Selv om antall stoffer som blir regulert i EU, og etter hvert også globalt, øker, er det en lang vei å gå for å få kunnskap og bruke denne til gode reguleringer. Svært mange kjemikalier som er i bruk, og som kan medføre skade på helse eller miljø, er ikke tilstrekkelig regulert.

Arbeidet med å bistå departementet i arbeidet med det framtidige globale rammeverket for kjemikalier og avfall, forventes også gi effekter på lengre sikt. Det er et viktig mål at arbeidet i EU må respondere raskere på identifiserte problemstillinger gjennom mer effektive prosesser og reguleringer. EUs kjemikaliestrategi for bærekraft adresserer en rekke tiltak for at de sentrale kjemikalierregelverkene skal sikre bedre beskyttelse av helse og miljø. Blant tiltakene som utredes er innføring av nye fareklasser for klassifisering og merking (CLP), at flere uheldige egenskaper som eksempelvis hormonforstyrrende stoffer skal identifiseres og reguleres, en rekke tiltak for å sikre at industrien oppgir tilstrekkelig informasjon i sine registreringer og endringer i regelverket for å sikre mer effektive reguleringer. Vi deltar aktivt i arbeidet med revisjonen av Reach og CLP.

Et svært viktig tiltak for å sikre effektive reguleringer, er at stoffer under REACH reguleres i grupper i stedet for enkeltvis. Norge, sammen med fire andre land jobber svært aktivt for å få på plass et generelt forbud mot bruk og utslipp av perfluorete stoffer under REACH. Hvis det blir vedtatt, vil det resultere i en begrensning i bruk og utslipp av 6 000 - 7 000 stoffer i Europa, med forventet store positive effekter for helse og miljø. Et eksempel på dette er også et nytt regelverk for tatoveringskjemikalier. For å jobbe effektivt søker vi å se reguleringer i EU og globalt i sammenheng. Globalt utnytter vi at Norge har en egen stemme i tillegg til EU.

Arbeidet med reguleringen av biocider, både i EU og i Norge, er forsinket. Delvis skyldes dette etterslep av forsinkelser fra 2020 som et resultat av fokus på desinfeksjonsmidler under det første året av koronapandemien. Primært skyldes det en økning i arbeidsomfang og oppdrag, men også at prosessene for regulering tar lang tid i EU. I noen tilfeller kan en stille spørsmål ved om EU burde "avslutte diskusjonene" om de enkelte biocider kjappere, ikke minst fordi det skal skje en regodkjenning etter noen år, som kan skjerpe vurderingen av stoffene. Slik kunne vi komme kjappere gjennom en første godkjenning for alle. Resultatet av den langsomme framgangen i arbeidet, er at mange biocidaktive stoffer og biocidprodukter fortsatt er på markedet uten at de har vært gjennom en første grundig vurdering av helse- og miljørisiko. Mange stoffer og produkter med uakseptable helse- og/eller miljøskadelige egenskaper fases derfor ikke ut før etter lang tid.

Vi har gode avklaringer med departementet om hvordan vi kan bidra til å ivareta norske posisjoner i EUs kjemikaliestrategi for bærekraft. Vi mener det er svært positivt at EU retter oppmerksomheten mot blant annet å få på plass regelverk som vil respondere raskere, og at de vil se mer på sammenhengen mellom ulike regelverk og vurderingene som gjøres av kjemikalier inn i den sirkulære økonomien. I det løpende nasjonale arbeidet er vi også opptatt av å se sammenhengene mellom kjemikalierereguleringer og hvilke krav vi setter til utslipp fra virksomheter. I noen tilfeller har det for eksempel vært viktig med gode avveininger opp mot vannforskriftens krav.

Oppsummert:

Kjemikalier og miljøgifter blir stadig bedre regulert i globalt, i EU og nasjonalt. Mer grupperegulering av stoffer vil kunne bedre framdriften, men det er lang vei fram til at alle miljøgifter og kjemikalier er tilstrekkelig strengt regulert. Utfordringen ligger også i at det hele tiden kommer nye kjemikalier på markedet.

Styringsparametere under prioritering 12:

- 12.1 Fremgang i restriksjonsarbeidet for PFASer, inkludert generelt forbud i EU
- 12.2 Flere stoffer regulert i EU og globalt
- 12.3 Sentrale problemstillinger for Norge blir prioritert under det nye globale rammeverket, og fulgt opp
- 12.4 Kjemisk tilstand i vann er forbedret

Prioritering 13: Forurensningskilder som skaper eutrofiering/overgjødning er godt regulert

I løpet av de siste årene har vi i samarbeid med andre sektormyndigheter etablert en bedre felles forståelse om eutrofisituasjonen. Det er også etablert et godt samarbeid mellom miljø- og landbruksmyndighetene på nasjonalt og regionalt nivå. Kunnskapsgrunnlaget viser at tilstanden i vann er forverret, og at det er en negativ utvikling rundt Oslofjorden, på Jæren, i Mjøsa, Vestfold og Vestland. De nasjonale retningslinjene for vannforvaltningsarbeidet som kom i 2019, har gitt et godt grunnlag for å planlegge og sette i verk tiltak innenfor eget sektoransvar og hos andre sektormyndigheter.

På avløpsområdet er det betydelig etterslep i kommunene – for mye avløpsvann når ikke fram til renseanlegg og for mange renseanlegg har ikke tilstrekkelig rensing. Vi har gitt klare signaler og forsterket vår veiledning til statsforvalteren for å sikre at de stiller nødvendig krav til kommunene om å forbedre avløpshåndteringen og avløpsrensingen, herunder krav om nitrogenrensing der det er nødvendig. Vi og statsforvalteren er godt i gang med arbeidet, men det vil ta noe tid, det er mange krav og tillatelser som skal revideres og kravene vil medføre behov betydelig investeringer i kommunene – som kan dekkes over avløpsgebyret.

Avrenning fra jordbruk er også en vesentlig del av årsaken til dagens eutorfi-situasjon. Delegert myndighet til statsforvalteren etter jordloven til å fastsette regionale forskrifter for å hindre avrenning fra jordbruk er viktig. Statsforvalteren er i gang med arbeidet, men det vil ta tid å få på plass nødvendige reguleringer og til vi ser effekter av dette. Også bruk av midler under jordbruksavtalen (AK-tilskudd, RMP, SMIL mm) vil være viktig for å bidra til å redusere jordbruksavrenning. Videre vil det være nødvendig med et skjerpet gjødselregelverk og vi avventer departementets videre behandling av forslag om dette.

Inneværende år har Oslofjorden og østlandsområdet vært i fokus.

En tett oppfølging av forventninger og tiltak i helhetlig plan for en ren og rik Oslofjord, er særlig viktig framover på alle forvaltningsnivå – spesielt i kommunene. Styringssignaler til statlige sektormyndigheter er avgjørende for at plan og tiltak skal ha forventet effekt.

For forurensing fra akvakultur er det viktig å ha et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag for å få til gode reguleringer med tanke på teknologi/renseteknologi, kunnskap om resipienten (kystvann og ferskvann), inkludert naturmangfold, og konsekvenser av utslipp fra bransjen. Det er i dag manglende kunnskap på disse områdene, noe som gjør det utfordrende for statsforvalteren å behandle søknadene og treffe med det regulatoriske, og for oss å veilede statsforvalteren.

Oppsummert:

Det er bedre felles erkjennelse av eutrofiutfordringene, men det er behov for økt innsats for å redusere utslipp fra avløp, landbruk og akvakultur. Nødvendige prosesser for innskjerping er i gang, men det vil ta noen år før vi kan si at forurensningskilder som kan gi eutrofi er godt regulert.

Styringsparametere under prioritering 13:

13.1 En effektiv og samordnet innsats mot sektorene som bidrar til overgjødning: jordbruk, akvakultur, avløp, industri

Prioritering 14: Styrket innsats for en mer sirkulær økonomi

Økt kunnskap om sirkulær økonomi, blant annet gjennom nordisk samarbeid, og relevante tiltak og virkemidler, har gjort oss i stand til å spille målrettet inn til arbeidet med den nasjonale strategien for sirkulær økonomi og til EUs kunnskapsgrunnlag for regelverk. Det siste er viktig for å ta høyde for norske behov og interesser.

Økodesigndirektivet er ventet å bli erstattet av en ambisiøs økodesignforordning, og vil få en viktig betydning for arbeidet med den sirkulære økonomien. Vi ser at dette blir et viktig virkemiddel for miljøforvaltningen, men som samtidig vil kreve økte ressurser i Miljødirektoratet for gjennomføring, forvaltning og håndheving.

Gjennomføringen av det reviderte EU-regelverket innen avfall og sirkulær økonomi gir kommuner og næringsliv avgjørende rammevilkår for å sikre at mer avfall vil forberedes til ombruk og materialgjenvinnes, mindre forbrennes og deponeres, avfallsmengdene og den marine forsøplingen reduseres, produsentansvaret blir mer enhetlig og tydelig og rapporteringen blir mer ensartet. Selv om framdriften er god, er deler av arbeidet med å gjennomføre krav i rammedirektivet om avfall forsinket som følge av stort press på ressurser, effekter av korona, og av at det har tatt tid for KLD å følge opp forslagene våre. Dette gjør at norsk næringsliv og kommuner får skjerpede krav og harmoniserte rammebetingelser senere enn EUs medlemsland. Næringslivet får dermed noe kortere tid til omstilling og kan risikere andre konkurransevilkår enn aktører i andre europeiske land. Vi har også bidratt til å styrke det globale kunnskapsgrunnlaget om sirkulær økonomi under FNs ressurspanel og i globalt arbeid med plast.

Vi har laget en analyse av tiltak og virkemidler for å overholde EU-kravene til materialgjenvinning av husholdningsavfall og lignende næringsavfall. Resultatene gir et meget godt kunnskapsgrunnlag for det videre arbeidet med å utrede virkemidler for økt ombruk og materialgjenvinning i Norge.

Vår store gjennomgang av utvidet produsentansvar i Norge har gitt økt kunnskap om hvilke endringer som er nødvendig for å overholde EU-krav og nasjonale behov, samtidig som det har gitt rom for større diskusjoner om hvilke grep som bør tas for å sikre at ordningene blir robuste, effektive og at de støtter opp om sirkulær økonomi. Vedlegget til nasjonal avfallsplan og program for avfallsforebygging om farlig avfall har gitt en nyttig sammenstilling og kunnskap om utvikling, status og framtidige behov. Det ligger mye arbeid foran oss for å følge opp all regelverksutvikling på avfall og sirkulær økonomi i EU. Dette er ofte store og komplekse problemstillinger som involverer mange næringsaktører og kommuner, og hvor spørsmålene knyttet til kostnader og nytte ofte kommer opp. Det er viktig å være oppmerksom på om reguleringer i EU kan få uheldige konsekvenser for Norge på grunn av vår geografi og infrastruktur, og å få vist effektene av dette på et tidlig stadium i regelverksutviklingen, når det kan være mulig å påvirke.

Sammen med ti andre etater har vi sikret en felles forståelse for utfordringene med å håndtere jord- og steinmasser som ikke er forurenset fra infrastrukturprosjekter i Norge. Vi har anbefalt en rekke tiltak og virkemidler som vi mener det er behov for å utrede videre. Arbeidet har gitt et godt kunnskapsgrunnlag, men det ligger mye arbeid foran oss og andre etater hvis vi skal løse utfordringene.

Vi har styrket kunnskapen om hvordan statsforvalteren stiller krav etter forurensningsloven for avfallsanlegg de er myndighet for. Kunnskapsgrunnlaget er avgjørende for et målrettet arbeid med mulige tiltak og virkemidler som skal sikre likere behandling, rammer og vilkår for slike virksomheter, bidra til effektiv forvaltning og gjøre det mer effektivt å ta inn endringer i vilkår som følge av endringer i regelverk. Vi vil blant annet vurdere å forskriftsregulere krav som i dag stilles i tillatelser.

Arbeidet med eksport/import av avfall er effektivisert ytterligere gjennom digitale løsninger for signering og oversendelser, og vi har utviklet enda bedre rutiner og maler som sikrer effektiv, god og strømlinjeformet saksbehandling. Målrettet innsats mot ulovlig eksport av EE-avfall har ført til økt kunnskap om regelverket blant eksportører. Tilsyn viser noe bedre emballering og økt overholdelse av forskriftens krav om funksjonstesting før eksport av brukte EE-produkter. Dette reduserer risikoen for skade på helse og miljø i mottakerlandene. Høring av presiseringer og skjerpede krav til mottak av EE-avfall har sammen med tilsyn gitt mottakene et tydelig signal om at de må skjerpe innsatsen der EE-avfall fortsatt kommer på avveier.

Oppsummert:

Arbeidet er i en tidlig fase, og må sees i sammenheng med de prosesser som går i EU, Endringene krever omstillinger i næringslivet og offentlig sektor. Mange nye virkemidler, inkludert nye regelverk må komme på plass, og en del av disse er under arbeid. Det må jobbes tverrsektorielt og kunnskapsbehovene og kravene til innovasjon må fylles og nytt regelverk vil kreve økt ressursbruk hos oss.

Styringsparametere under prioritering 14:

- 14.1 Departementet har fått faglig støtte i arbeidet med å lage nasjonal strategi for sirkulær økonomi
- 14.2 Relevant EU-regelverk på avfalls- og produksiden er implementert (SØ)
- 14.3 Norske interesser er fremmet i EU og globalt (SØ)
- 14.4 Relevante deler av regjeringens strategi for sirkulær økonomi er implementert
- 14.5 Overskuddsmasser blir bedre håndtert og utnyttet
- 14.6 Arbeidet med oppfølging av regelverksarbeidet i EU på områdene Footprint og økodesign er styrket

Prioritering 15: Plastforurensing er bedre regulert

Den økte innsatsen i arbeidet med å regulere plastforurensing nasjonalt og internasjonalt, bidrar til smartere bruk og, på sikt til mer materialgjenvinning, reduksjon i den marine forurensingen og en sirkulær økonomi.

Dekkslitasje, veistøv, og gummigranulat fra kunstgressbaner er de største kildene til utslipp av mikroplast etterfulgt av malingslitasje og utslipp fra syntetiske tekstiler. Forskriften om utforming og drift av idrettsbaner der det brukes plastholdig løst fyllmateriale trådte i kraft 1. juli 2021, og vil på sikt redusere disse utslippene med over 90 prosent. Det er mer krevende å få redusert utslippene fra slitasje av dekk og tekstiler, som er en stor kilde til spredning av mikroplast, fordi dette involverer europeiske standarder og sikkerhet på dekkene. I slutten av 2021 annonserte EU at de vil få satt i gang et arbeid for å regulere utilsikta utslipp av mikroplast med fokus på kildene dekk, tekstiler og plastpellets. Arbeidet med å redusere utslipp av mikroplast er også koblet til EUs avløpsdirektiv, slamdirektivet, IED direktivet og økodesigndirektivet. Vi følger arbeidet i EU tett.

De største kildene til marin forurensning i Norge er forbrukeravfall og avfall fra fiskeri og akvakultur. Forbudet i EU og Norge mot enkelte engangsprodukter av plast, og merkingen av noen plastprodukter, reduserer forurensningen i Norge og norske havområder. Forbudet i Norge kan redusere bruken av engangsplast med 1,9 milliarder enheter eller 3 600 tonn årlig. Merkingen vil bevisstgjøre forbrukerne om at produktene inneholder plast og ikke skal kastes i toalettet eller i naturen. Arbeidet vi gjør for å innføre nye produsentansvarsordninger for engangs plastprodukter og utstyr i plast fra fiskeri, akvakultur og fritidsfiske, vil etter hvert også bidra til redusert forurensning og en mer sirkulær økonomi. Vi forventer økt materialgjenvinning av plast de neste årene som en følge av våre endelige anbefalinger etter høring om skjerpede krav til å materialgjenvinne plastemballasje og et nytt kapittel i avfallsforskriften med krav til å utsortere og materialgjenvinne plastavfall fra husholdninger og næringsliv. Det er foreslått endringer i regelverket om at havnene skal motta sortert avfall, og at alle fiskefartøy skal kunne levere oppfisket marint avfall. Dersom det blir vedtatt, vil dette gi redusert marin forurensning og bidra til økt ombruk og materialgjenvinning.

Tilskuddene til opprydding av marin forurensning har gjennom flere år gitt gode resultater. I 2021 ga vi tilskudd til 44 prosjekter. Vi kan i dag ikke si noe om konkrete mengder som er fjernet, men når kartverktøyet "Rydde", utviklet av MARFO, blir tatt i bruk i større omfang, vil vi få mer informasjon om mengder og områder som er ryddet. Forvaltningen av tilskuddsordningen overføres til MARFO fra 1. januar 2022.

Vi øker kunnskapen om farlige stoffer i plast gjennom litteraturstudier, analyser og pågående arbeid under REACH og Stockholmkonvensjonen, og gjennom økt overvåking. Den økte kunnskapen er svært viktig for å jobbe internasjonalt for å få regulert de skadelige kjemikaliene i plasten.

Innspillene våre til KLDs arbeid for å få på plass en ny global avtale mot plastforurensning og plastforurensning, styrker KLDs arbeid. Deltakelsen vår i arbeidet med teknisk veiledningsmateriale for plastavfall under Baselkonvensjonen, bidrar til at plast på sikt vil få en bedre håndtering globalt. Kunnskapsutvekslingen vi har om marin forurensning med internasjonale partnere, sikrer en felles forståelse for utfordringene og løsningene på plastproblemet.

Gjennom tilsyn retter vi oppmerksomhet mot forsvarlig lagring av plast, som bidrar til bedre rutiner hos virksomhetene og redusert forurensning.

Oppsummert:

Vi får stadig mer kunnskap om kilder til, og effekter av spredning av plast og mikroplast. Noe av denne kunnskapen er brukt til å få på plass viktige reguleringer. Kunnskapshullene er imidlertid fortsatt store, ikke minst knyttet til effektene på

mennesker og miljø. Det internasjonale arbeidet og en sirkulær tilnærming er viktig for å løse plastutfordringene.

Styringsparametere under prioritering 15:

- 15.1 Departementet har fått faglig støtte i arbeidet med å lage og følge opp revidert plaststrategi
- 15.2 Engangsartikler og fiskeri- og oppdrettsutstyr av plast er bedre regulert
- 15.3 Miljøovervåkingen av plastforurensningen og mikroplast er styrket og marin forsøpling er fasett inn i neste generasjon av de regionale vannforvaltningsplanene
- 15.4 Kilder til plastforurensning er bedre kartlagt og oppfølgende tiltak er iverksatt eller foreslått
- 15.5 Globalt samarbeid og faglig kunnskap på området er styrket
- 15.6 Kunnskapen om farlige stoffer i plast er økt

3.6 Klima

Nasjonale mål:

- Norge skal fram til 2020 kutte i de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990
- Norge har under Parisavtalen tatt på seg en forpliktelse til å redusere utslippene av klimagasser med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent i 2030 sammenlignet med 1990
- Norge skal være klimanøytralt i 2030
- Norge har lovfestet et mål om å bli et lavutslippssamfunn i 2050
- Medvirke til at redusert og reversert tap av tropisk skog gir et mer stabilt klima, mer bevart naturmangfold og en mer bærekraftig utvikling
- Politisk mål om at samfunnet skal forberedes på og tilpasses klimaendringene

Relevante bærekraftsmål:

[Klima - Miljøstatus \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

Prioritering 16: God oversikt over og godt samspill mellom ulike virkemidler som bidrar til å redusere klimagassutslipp på tvers av sektorer

Virkemidlene som påvirker utslippene, er mange og ulike. Vi har forbedret vår egen oversikt gjennom å kartlegge systematisk virkemiddeleiere (kommune, stat) og hvilke utslipp de ulike virkemidlene treffer. Vi har også fått i oppdrag å vurdere virkemidler om samspill mellom ulike virkemidler (eksisterende og kommende) som er nyttig i analyser og samarbeid som også vil styrke vår kompetanse.

Gjennom felles oppdrag styrkes forvaltningens felles forståelse av samspillet mellom ulike virkemidler. Selv har vi bygget kompetanse gjennom slike samarbeid med mange ulike etater, og i 2021 har vi innledet samarbeid med flere aktører enn tidligere. På enkelte områder ser vi at samarbeidet og felles kunnskapsheving bør intensiveres, for eksempel innenfor veitransport og skipsfart. Her tror vi at *Etatsamarbeidet for kunnskapsutvikling på klima* vil legge til rette for dette. Det vil kunne dekke flere behov i lys av klimaplan 2030 og EUs Fit for 55-pakke med nye virkemidler og tilhørende regelverk og systemer.

Med flere ulike sektormyndigheter som forvalter og videreutvikler virkemidler for å redusere utslipp, er det behov for et mer systematisk tverrgående samarbeid. Bedre kjennskap til hverandres pågående utredninger av endringer i virkemiddelbruken, vil styrke arbeidet med virkemidler og samspillet mellom dem.

Det er et betydelig behov for å styrke virkemidlene for å redusere klimagassutslippene fremover. Oppfølging av klimaplanen og klimapakken fra til EU (Fit for 55), vil medføre omfattende behov for rask endring av eksisterende og utvikling av nye virkemidler som vil berøre flere sektorer. De foreslåtte reguleringene fra EU vil innebære mye forberedelser og stor innsats, både før og etter implementering i norsk rett. Blant annet vil en utvidelse av kvotesystemet til å omfatte flere sektorer medføre betydelig økt omfang i løpende forvaltningsoppgaver hos oss som ikke vil være mulig innenfor dagens ressursramme. En slik vesentlig utvidelse av kvotesystemet vil medføre varig, økte løpende årlige forvaltningsoppgaver for oss. Kvoteregulverket er komplisert. Det krever individuelle vurderinger og høy grad av detaljkunnskap, og det vil være kritisk å bemanne opp feltet i god tid før nytt utvidet regelverk trer i kraft.

Oppsummert:

Kunnskapsgrunnlaget er i kontinuerlig utvikling og forsterket sektoransvar og sektorsamarbeid vil styrke dette, men det er et betydelig behov for løpende og omfattende kunnskapsutvikling om tiltak og virkemidler for å kunne nå klimamålene.

Styringsparametere under prioritering 16:

16.1 Godt samarbeid med relevante etater for å få oversikt over eksisterende virkemidler

16.2 Utslippsutviklingen er i tråd med klimamålene

Prioritering 17: Godt kunnskapsgrunnlag med sikte på gode og effektive beslutningsprosesser for å oppfylle klimamålene

Norge har kuttet rundt 4 prosent siden 1990, og skal halvere utslippene mot 2030. Det vil være behov for å sette i verk flere nye og effektive klimatiltak for å redusere utslippene fremover. Utslippsutviklingen påvirkes av mange politikkområder. Bedre kunnskap om effekter og samspill av virkemidler vil bidra til mer opplyste beslutningsprosesser.

Analysearbeidet vårt er utvidet fra å fokusere på tiltak og barrierer (som i Klimakur 2030), til i større grad å omfatte virkemiddelvurderinger. Vi har i 2021 hatt høy aktivitet på oppdrag om virkemiddelforslagene som ligger i klimaplan 2030, særlig omsetningskrav for biodrivstoff og ulike lav- og nullutslippsutredninger i transportsektoren. Vi har også jobbet med virkemiddelvurderinger innenfor skog og arealbruk. Det meste av det vi leverer gjøres i samarbeid med andre etater. Vi legger også ned stor innsats i å gi innspill til andre etaters utredninger for å heve kvaliteten og bidra til samsvar mellom ulike utredninger.

Det nasjonale utslippsregnskapet er en viktig del av grunnlaget for å kunne vurdere aktuelle tiltak for å kutte norske utslipp og kunne vurdere måloppnåelse på nasjonalt nivå. Det er et samspill mellom det nasjonale utslippsregnskapet og klimagassregnskap for kommuner, hvor forbedring av det ene i mange tilfeller fører til forbedring av det andre. Vi jobber kontinuerlig med å forbedre begge disse. Flere gode datakilder kan styrke utsagnskraften til utslippsregnskapene, særlig på lokalt nivå. Data om kostnader er også en viktig brikke i tiltaks- og virkemiddelvurderinger.

Ulike etater kan på sine områder bidra med oppdaterte data og kunnskap om mulige tiltak, utslippskutt og kostnader som ble samlet i Klimakur 2030. Det er stort behov for slike oppdaterte data de nærmeste årene i lys av behovet for ytterligere utslippskutt for å nå klimamålene. Et mer formalisert etatssamarbeid er under etablering, og dette vil bidra til informasjonsutveksling og kunnskapsheving på tvers av etater. Vi ser et særlig behov for videreutvikling og forbedring av utslippsdata under sjøfart og vil ha videre dialog med Kystverket og Sjøfartsdirektoratet på dette området. Vi gjør en oppdatering av Klimakur 2030 der tiltakene justeres i henhold til nye utslippsframskrivninger, flere CCS-tiltak inkluderes og utslippsbudsjettet baseres på forslaget til ny metodikk fra EU.

Vi leder sekretariatet til regnskapsgruppa for oppfølging av intensjonsavtalen mellom regjeringen og organisasjonene i jordbruket. Gjennom dette bidrar vi med kunnskapsgrunnlag, og til å følge utslippsutviklingen. Gruppa gjør opp status i forbindelse med de årlige jordbruksforhandlingene.

Gjennom aktiv veiledning, deling av erfaringer og forvaltning av Klimasats har vi bidratt til økt kunnskap i kommuner, fylkeskommuner og hos statsforvaltere. Gjennom overvåkningsprogrammer for atmosfære og hav, bidrar vi til kunnskapsgrunnlag for klimatiltak og bedre luftkvalitet. Dataene gir oss mulighet til å fange opp endringer, vurdere effekt av tiltak og bidra i kunnskapsgrunnlaget for internasjonale programmer og forpliktelser. Dataene er også et viktig bidrag til forskning.

Gjennom våre faste kontaktmøter med miljøinstituttene bidrar vi til forvaltningsrelevans i instituttenes forskning. Vi deltar i forskningsprosjekter og annen kunnskapsutvikling som brukerpartnere og i referansegrupper, og vi bidrar til at forskningsspørsmålene som stilles i prosjektene gir svar som er nyttige for forvaltningen. Vi deltar også blant annet i Forskningsrådets porteføljestyre for klima- og polarforskning, og i referansegruppen til Horisont Europa for klima, energi og mobilitet. Gjennom dette, og gjennom innspill i høringer og andre prosesser, bidrar vi til at den nasjonale og internasjonale forskningsagendaen er relevant for norsk forvaltning, og til at forskningsmidler blir lyst ut til nytte for utvikling av klimatiltak og politiske beslutninger.

Vi formidler kunnskap fra FNs klimapanel (IPCC) i Norge og bidrar til at rapportene blir

tilgjengelige og relevante for norsk forvaltning og politikktutforming. Sjette hovedrapport er for tiden under utarbeidelse, og første delrapport om det fysiske grunnlaget ble lansert i august.

Oppsummert:

Analysearbeidet vårt er utvidet fra å fokusere på tiltak og barrierer, til i større grad å omfatte virkemiddelvurderinger. Et tettere etatssamarbeid vil kunne bidra til å belyse samspill mellom ulike virkemidler bedre.

Styringsparametere under prioritering 17:

- 17.1 Departementet har et godt faglig grunnlag for å følge opp klimaplan 2030 og lavutslippsstrategien (2050)
- 17.2 Levert faglige gode tiltaks- og virkemiddelvurderinger
- 17.3 Departementet har et godt faglig grunnlag i forbindelse med arbeidet med ny Nasjonal Transportplan
- 17.4 Tverrgående samarbeid med relevante etater og aktører fungerer godt
- 17.5 Departementet har et godt faglig grunnlag i forbindelse med oppfølging av klimaavtalen med jordbruksorganisasjonene og de årlige jordbruksforhandlingene
- 17.6 God veiledning av kommuner og statsforvaltere og forvaltning av Klimasatsordningen

Prioritering 18: Forvaltningen har et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne følge opp arbeid med klimarisiko

Klimarisiko er relativt nytt begrep som dekker ulike deler av klimautfordringen fremover. Klimarisiko handler både om hvordan de fysiske konsekvensene av klimaendringer vil påvirke natur og samfunn, og hva overgangen til et samfunn med netto null utslipp vil kunne innebære.

Gjennom utredningen "Klimarisiko i kommuner" har vi økt kunnskapen om og betydningen av klimarisiko i forvaltningen, både overgangsrisiko og fysisk risiko. Arbeidet vårt med å formidle første delrapport av FNs klimapanel 6. hovedrapport, er også en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for klimarisiko. For å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget for kommuner har vi satt i gang et prosjekt om hvordan kommuner kan ta hensyn til klimarisiko i sine oppgaver og planer. En viktig del av dette er å gjøre FNs klimapanel 6 rapporter relevante for norske forhold.

Oppsummert:

Kunnskapsgrunnlaget om klimarisiko blir stadig utviklet, men klimarisikoen er økende og det er et økende behov for at alle samfunnssektorer øker sin innsats for å forebygge negative effekter og tilpasse seg klimaendringene.

Styringsparametere under prioritering 18:

- 18.1 Gode faglige leveranser til departementet innen viktige områder for klimarisiko (både fysisk klimarisiko og overgangsrisiko) som klimarisikorapportering, scenarioanalyser og stresstesting.
- 18.2 I samarbeid med andre etater blir det utarbeidet bedre faggrunnlag
- 18.3 Miljødirektoratet videreutvikler sin kunnskap om klimarisiko og gir KLD råd om hvordan dette kan følges opp i det lokale utslipp- og tilpasningsarbeidet, og i utviklingen av det helhetlige arbeidet med klimatilpasning

Prioritering 19: En effektiv og samordnet innsats på tvers av sektorer for å sikre at Norge er forberedt på konsekvensene av klimaendringer

Konsekvensene av klimaendringene treffer bredt i samfunnet, og fremover vil klimaendringene gi økte utfordringer for mange ulike sektorer. Derfor blir det stadig viktigere å forstå sammenhenger på tvers av samfunnsområder og knytte håndtering av klimaendring til samfunnsomstilling og bærekraftig utvikling.

Vi har utviklet kunnskapsgrunnlaget for klimatilpasning på en rekke områder som grunnlag for videre politikktutvikling og for konkrete klimatilpasningstiltak. Miljødirektoratet har bidratt til økt kunnskap om klimatilpasning i kommuner, fylkeskommuner, statsforvaltere gjennom aktiv veiledning, deling av erfaringer og gjennom tilskuddsforvaltning. Vår vurdering er at dette har bidratt godt til fremdrift hos mange, men større innsats trengs i lys av at klimatilpasning er omfattende og tverrgående.

Vi har hatt utstrakt involvering av direktorater og andre aktører i utvikling av kunnskapsgrunnlaget, i veiledning i klimatilpasningsarbeidet og gjennom nettverksarbeid. Dette har ført til integrering av sektorperspektiver i arbeidet, styrket forankring og økt kunnskap hos disse samarbeidspartnerne. Direktoratgruppen adresserer mange viktige problemstillinger og jobber godt, men samarbeidet synliggjør også at det er behov for større innsats fremover.

Vi ser behov for at arbeidet med klimatilpasning styrkes, i lys av den nasjonale og globale kunnskapen om at klimaendringene blir mer alvorlige fremover og vil få store konsekvenser på en rekke samfunnsområder.

Oppsummert:

Vi har bidratt til økt kunnskap om klimatilpasning hos lokale myndigheter gjennom veiledning og tilskuddsforvaltning. Dette har bidratt til fremdrift hos mange, men større innsats trengs i lys av at klimaendringene øker fremover og klimatilpasning er omfattende og tverrgående.

Styringsparametere under prioritering 19:

19.1 Forbedret kunnskap om barrierer for å nå det nasjonale tilpasningsmålet

19.2 Direktoratets informasjon om klimatilpasning er lettfattelig og god

19.3 Samarbeidet mellom sektorer sikrer i større grad helheten i det nasjonale klimatilpasningsarbeidet

3.7 Polarområdene

Nasjonale mål:

- Omfanget av villmarkspregede områder på Svalbard skal opprettholdes, og naturmangfoldet bevares tilnærmet upåvirket av lokal aktivitet
- De 100 viktigste kulturminnene og kulturmiljøene på Svalbard skal sikres gjennom forutsigbar og langsiktig forvaltning
- Negativ menneskelig påvirkning og risiko for påvirkning på miljøet i polarområdene skal reduseres

Relevante bærekraftsmål:

[Polarområdene - Miljøstatus \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

Prioritering 20: Godt kunnskapsgrunnlag og effektiv virkemiddelbruk for å redusere samlet belastning på miljøet i polarområdene

Vi har videreført og styrket samarbeidet med relevante kunnskaps- og dataleverandører om overvåkingen i Arktis. Det bidrar til et omforent og forbedret kunnskapsgrunnlag, som legger grunnlaget for en aktiv forvaltning av disse områdene. Gjennom det globale, regionale og nasjonale kunnskapssamarbeidet har vi fått økt innsikt i betydningen av, og behovene for, å videreutvikle miljøovervåkingen, kartleggingen og forvaltningen i Arktis. Målsetningen er mer økosystembasert forvaltning som også tar hensyn til klimaendringene.

Vi bidrar aktivt til at sterke norske forskningsmiljøer tar del i globalt og regionalt kunnskapssamarbeid for å utvikle mer kunnskap relevant for nordområdene. Det regionale kunnskapssamarbeidet under Arktisk råd er særlig viktig. Dette arbeidet gir et felles grunnlag for å utvikle internasjonale miljøavtaler. Det gir også grunnlag for å utvikle overvåking og miljøforvaltning nasjonalt, inkludert på Svalbard.

Den første vurderingen av økologisk tilstand for norsk del av arktisk tundra, som ble ferdigstilt i 2021, er et eksempel på et godt integrert nasjonalt samarbeid mellom forskning og forvaltning. Rapporten, som sammenstiller kunnskapen om tilstand og utvikling for høy- og lavarktisk tundra i Norge, gir anbefalinger for framtidig forvaltning, og vi tar med oss disse i videreutvikling av miljøforvaltningen på Svalbard. Vi har gjennomført en workshop sammen med Sysselemesteren og Longyearbyen lokalstyre

november 2021, som har økt kunnskapsgrunnlaget om hvilke muligheter og utfordringer utviklingen av sirkulær økonomi gir et Svalbard-samfunn i endring.

Tilrådingen vår om vern av Van Mijenfjorden og områdene rundt, er en direkte respons på at klimaet her gjennomgår store og raske endringer. De tidligere gruveområdene i Svea innlemmes i nasjonalparken og viser at restaurering av natur og økosystem. For å møte det økende presset som ferdsel på Svalbard tar med seg, har vi sendt forslag til endringer i miljøregelverket på Svalbard på høring. Forslagene innebærer nye regler om ferdsel og sjøbasert turisme. Formålet med endringene er å redusere den samlede belastningen fra klimaendringer og andre påvirkninger, og dermed sikre at den sårbare villmarksnaturen og kulturminnene på Svalbard ivaretas i tråd med miljømålene for øygruppen.

Oppsummert:

Det brede og gode samarbeidet om overvåking, kunnskapsinnsamling og utvikling av regelverk gjør Norge i stand til å sikre fornuftig bruk, men samtidig ivaretagelse av viktige klima- og miljøhensyn.

Styringsparametere under prioritering 20:

- 20.1 Utarbeide en veileder, i samråd med Sysselmesteren på Svalbard, som sikrer god håndtering av avfall og annen forurensning på Svalbard, og underbygger det nye avfalls- og forurensningsregelverket på Svalbard
- 20.2 Kunnskapsgrunnlaget for økosystembasert forvaltning i Arktis er bedret, og gir økt innsikt om dagens og fremtidige utfordringer for miljøovervåking, -kartlegging og -forvaltning
- 20.3 Økt samarbeid med relevante kunnskaps- og dataleverandører om overvåking i Arktis
- 20.4 I miljøforvaltning av polarområdene er hensynet til klimaendringer ivaretatt

3.8 Ressursbruk

I denne delen av årsrapporten presenteres direktoratets ressursbruk og sammenhengen mellom ressurser og resultater. Vi har belyst de mest relevante forholdene basert på Miljødirektoratets tallgrunnlag for perioden 2017-2021.

Fordeling per resultatområde

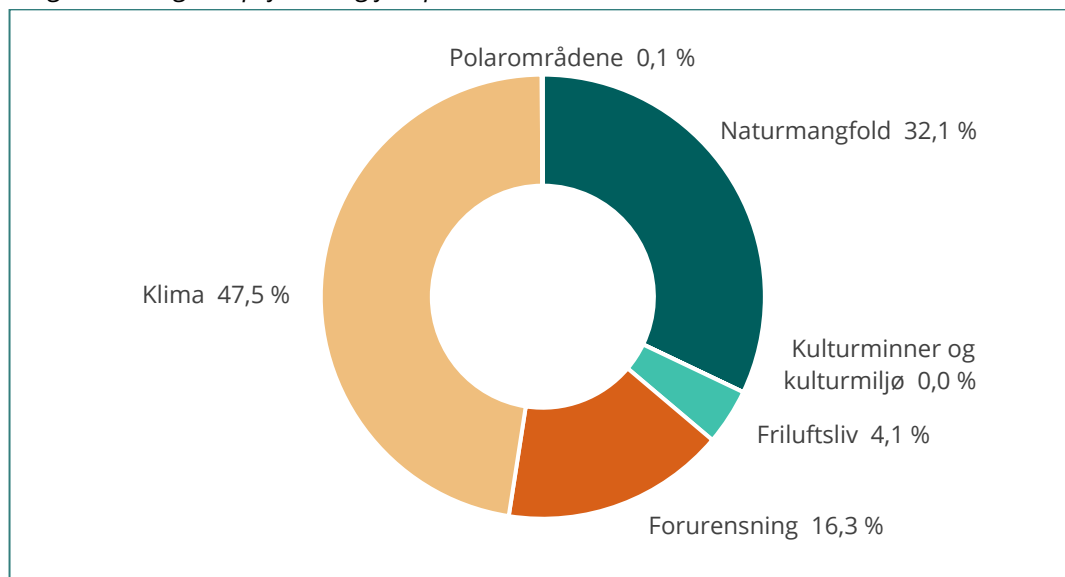
Utgifter

Diagrammet under viser hvordan totale utgiftene på kap. 1420 Miljødirektoratet og kap. 1425 Fisketiltak, totalt 6,2 mrd. kroner, er fordelt på resultatområdene.

Fra 2018 tok Landbruks- og matdepartementet over ansvaret for Viltfondet. Dette medfører at midler til viltressurser, som tidligere var ført under kap. 1420 og 1425, nå er ført under kap. 1140 og 1141 og ikke lenger inngår i tallgrunnlaget.

Utgifter ført av statsforvalteren og andre etater, etter tildeling eller belastningsfullmakt fra Miljødirektoratet, er inkludert i tallgrunnlaget. Fordelingen mellom områdene viser dermed ikke bare direktoratets egne utgifter og interne prioriteringer. Om lag 77 prosent av utgiftene er knyttet til investeringer, tilskudds- og refusjonsordninger.

Diagram 1. Regnskapsførte utgifter per resultatområde i 2021

2,9 mrd. kroner, tilsvarende 47,5 prosent, av utgiftene våre i 2021 er knyttet til resultatområdet klima. CO₂- kompensasjonsordningen er på om lag 2,53 mrd. kroner og utgjør 86 prosent av utgiftene på området.

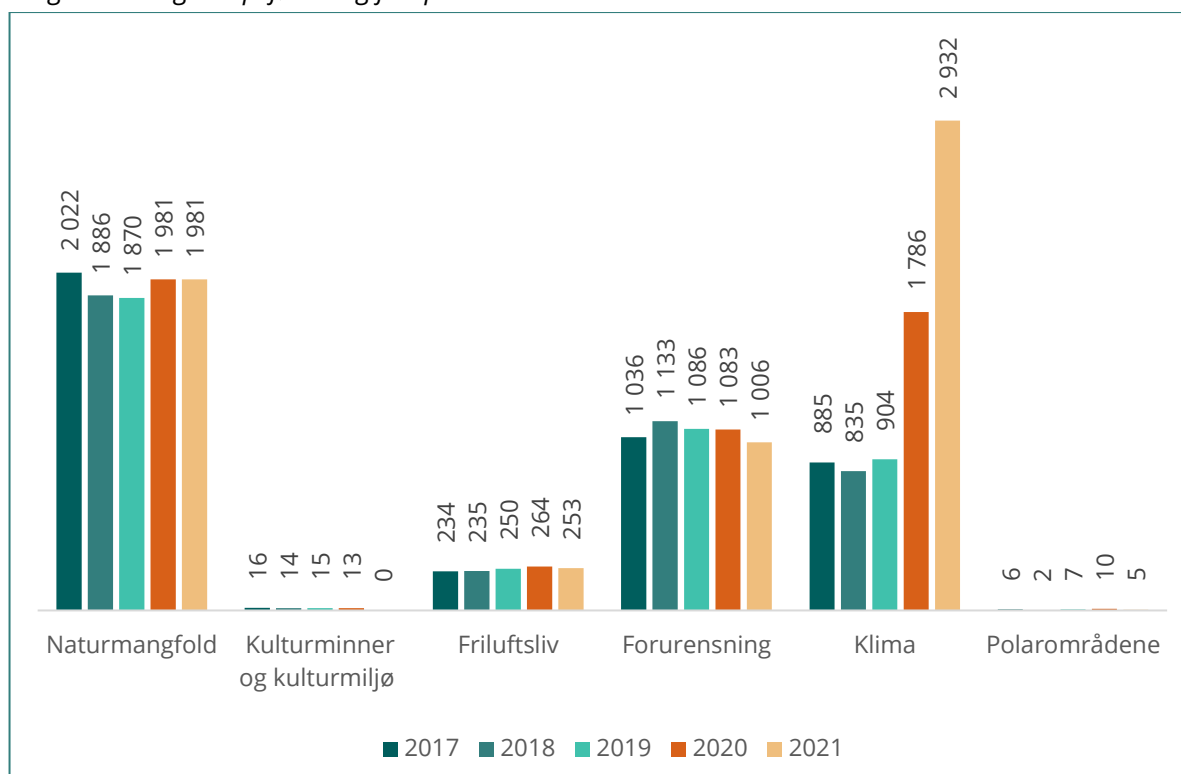
Utgifter til naturmangfold utgjør 1,98 mrd. kroner, tilsvarende 32,1 prosent av samlede utgifter. Tilskudd til ulike formål, som for eksempel vannmiljøtiltak, erstatning for

beitedyr tatt av rowilt, rowilttiltak, naturarv og kulturlandskap, truede arter og naturtyper og naturinformasjonssentre, utgjør til sammen 523 mill. kroner. Utgifter til sikring og vern er totalt 561 mill. kroner. Dette er utgifter til verneplaner, nytt vern, nasjonalparker, skogvern og tiltak i verneområder og restaurering av våtmarker. Til sammen utgjør utgiftene til tilskudd og sikring og vern omtrent 55 prosent av samlede utgifter til naturmangfold.

Om lag én mrd. kroner, tilsvarende 16,3 prosent, av utgiftene faller inn under området forurensning. Her inngår utbetaling av pant for bilvrak, på 464 mill. kroner, som sammen med andre refusjonsordninger og utgifter til oppryddingstiltak tilsvarer om lag 57 prosent av utgiftene knyttet til resultatområdet forurensning.

Diagrammet nedenfor viser utgiftsfordelingen mellom de ulike resultatområdene i perioden 2017 til 2021.

Diagram 2. Regnskapsførte utgifter per resultatområde 2017-2021. Tall i millioner kroner.

Utgifter til området naturmangfold er redusert fra 2,022 mrd. kroner i 2017 til 1,98 mrd. kroner i 2021. Sammenlignet med 2020 er beløpet nesten uendret. Den største økningen innenfor naturmangfold i perioden 2017-2021, er på tilskuddspostene.

Utgifter til friluftsliv var 253 mill. kroner i 2021, en liten reduksjon fra 2020, men høyere enn i perioden 2017-2019.

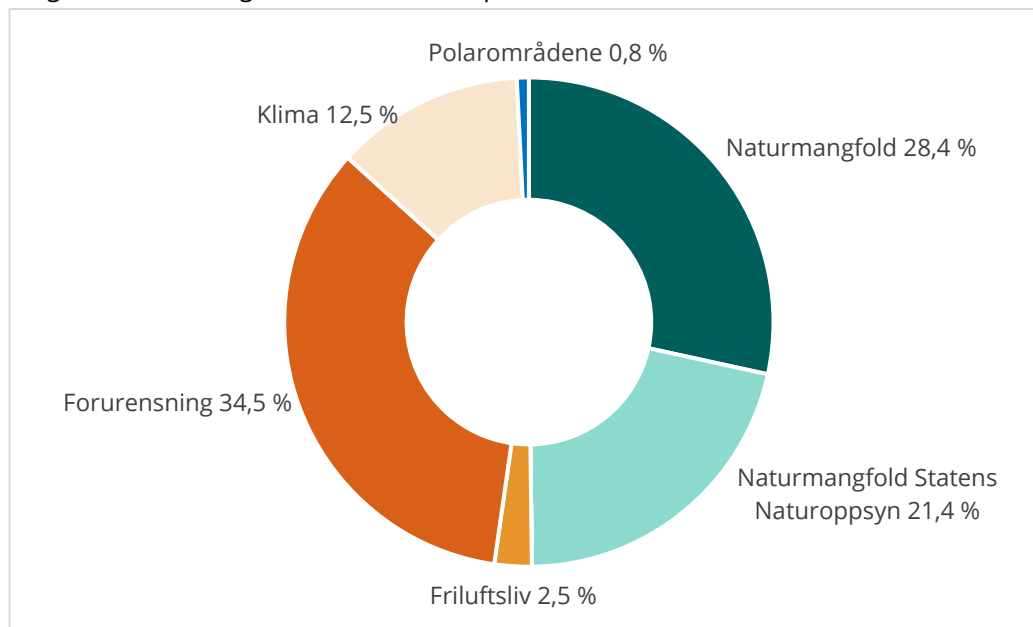
Samlede utgifter knyttet til forurensning har ligget stabilt rundt om lag 1 mrd. kroner de siste fire årene. Vrakpantordningen for kjøretøy (+35 mill. kroner) og refusjonsordningen for spillolje (+5 mill. kroner) er de postene som har økt mest dersom vi ser bort fra driftsutgiftene på området. Utgiftene til opprydding i forurenset grunn og sjøbunn representerer den største utgiftsreduksjonen, med en nedgang på 113 mill. sammenlignet med 2017.

Utgifter til klima er økt fra 885 mill. kroner i 2017 til 2,93 mrd. kroner i 2021. Økningen på mer enn to mrd. kroner skyldes i stor grad økt utbetaling av CO₂- kompensasjon til industrien (+1,9 mrd. kroner) og tilskuddsordningen for klimatiltak, Klimasats (+133 mill. kroner).

Årsverk

Diagrammet under viser fordelingen av lønnskostnader på ulike resultatområder i 2021. Administrative ressurser og ressurser som går på tvers av resultatområdene er sjablonmessig fordelt på resultatområdene. Lønnskostnadene til Statens naturoppsyn sorterer under resultatområdet naturmangfold.

Diagram 3. Fordeling av lønnskostnader per resultatområde i 2021

Fordelingen av ressursbruk mellom de ulike resultatområdene er relativt stabil fra år til år.

Utvalgte nøkkeltall

Tabell 1. Antall årsverk, samlet tildeling post 01-99, lønnsutgifter per årsverk

Nøkkeltall	2019	2020	2021
Antall årsverk	673	698	702
Samlet tildeling post 01-99*	4 956 581 350	5 961 327 000	7 027 342 000
Utnyttelsesgrad post 01-29*	96 %	99 %	93 %
Utnyttelsesgrad post 30-99*	87 %	92 %	94 %
Driftsutgifter	1 636 046 270	1 684 301 510	1 650 659 744
Lønnsandel av driftsutgifter	36 %	37 %	38 %
Lønnsandel kap. 1420 post 01	74 %	75 %	76 %
Lønnsutgifter per årsverk	876 969	881 818	902 010
Samlede inntekter post 01-09**	156 194 985	149 634 891	141 223 836

* Tallene inkluderer samtlige tildelinger og mottatte belastningsfullmakter. Utnyttelsesgrad post 01-29 i 2020 er korrigert fra 99 til 96 % sammenlignet med årsrapporten for 2020.

** Inntektene inkluderer også høstbare viltressurser (kap. 4141 post 01) og kjemikaliekontroll (kap. 3640 post 04).

Antall utførte årsverk¹

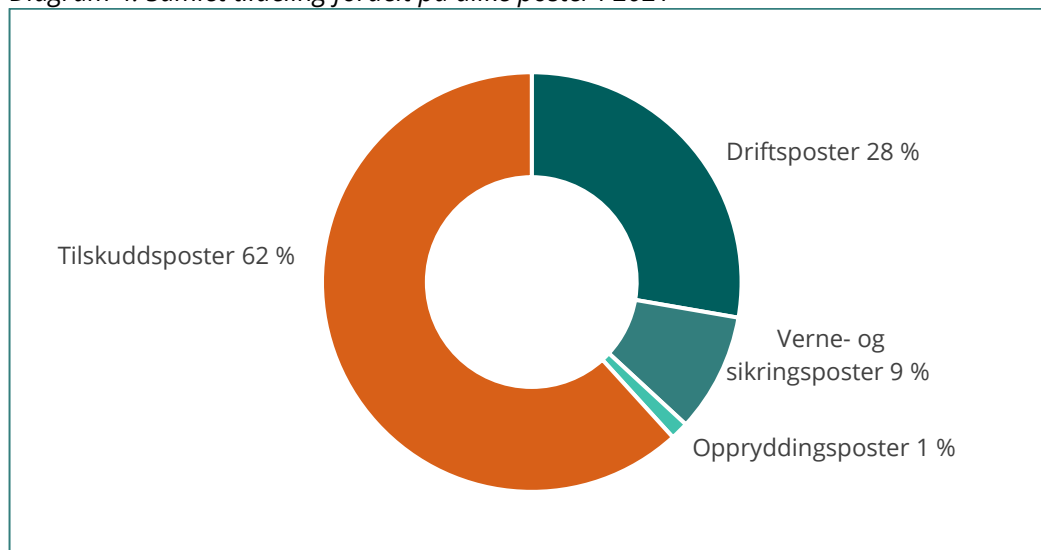
Økningen i antall utførte årsverk fra 2020 til 2021 skyldes i hovedsak økt ressursbruk knyttet til midlertidige politiske satsinger og etablering og drift av administrative fellesfunksjoner for miljøforvaltningen. De politiske satsingsområdene i 2021 var blant annet oppfølging av miljøkriminalitet, arbeidet med Helhetlig plan for Oslofjorden og marin forsøpling.

Samlet tildeling post 01 – 99, alle kapitler

Diagrammene under viser fordelingen av Miljødirektoratets samlede tildelinger på egne og fremmede kapitler. En vesentlig andel av disse midlene tildeles og forvaltes av statsforvalteren. I tillegg gir vi belastningsfullmakter til andre etater. Tildelingene er fordelt på driftsposter (post 01, 21, 22 og 23), tilskuddsposter (post 60-85) og investeringsposter (post 30-39).

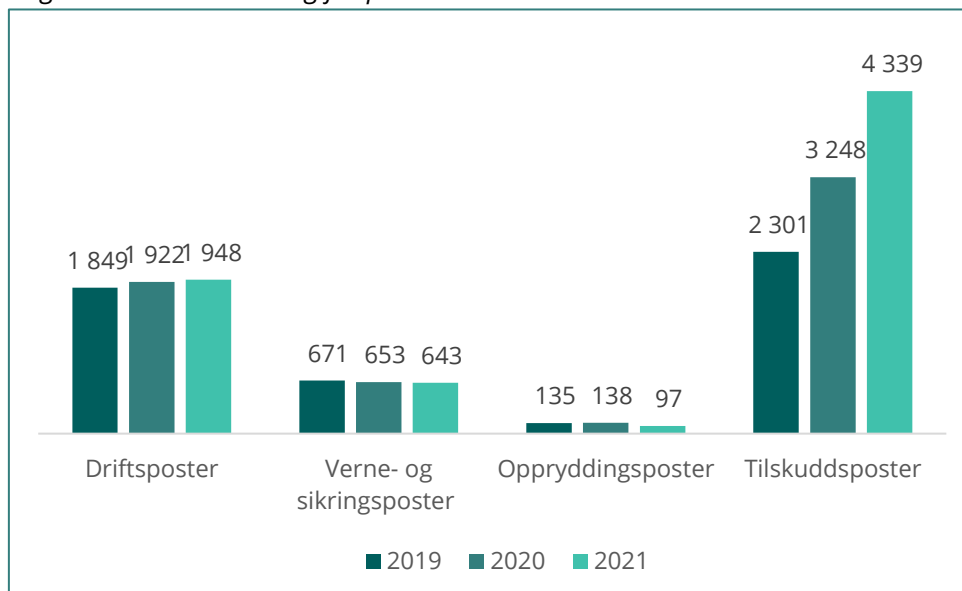
¹ Årsverksberegningen er basert på Kommunal- og moderniseringsdepartementets definisjon av utførte årsverk (PM-2019-13) og DFØs nye rapportoppsett i SAP pr. 18. februar 2020, <https://lovdata.no/dokument/SPHPM/pm-2019-13>. Antall utførte årsverk inkluderer årsverk utført av timelønnede og månedslønnede, pålagt utbetalt overtid og ekstratimer. Fravær er trukket fra i beregningen.

Diagram 4. Samlet tildeling fordelt på ulike poster i 2021

Samlet tildeling utgjør 7,03 mrd. kroner i 2021. Fra 2019 til 2021 er den økt med vel 2 mrd. kroner. Diagram 5 viser hvordan den samlede tildelingen fordeler seg på ulike poster fra 2019 til 2021.

Diagram 5. Samlet tildeling for perioden 2019-2021. Tall i millioner kroner.

Total tildeling på driftspostene er økt fra 1,85 mrd. kroner i 2019 til 1,95 mrd. kroner i 2021. Dette tilsvarer en økning på fem prosent. Økningen på driftspostene dekker delvis lønns- og prisstigning. I realiteten har det vært en betydelig reduksjon i disponible driftsmidler i perioden, først og fremst som følge av avbyråkratiserings- og effektiviseringskutt, men også som følge av en økende andel faste, løpende kostnader. Kap. 1420 post 21 er økt med 74 mill. kroner, mens post 22 er økt med 6 mill. kroner i perioden.

Samlet tildeling på verne- og sikringspostene er redusert med om lag fire prosent, fra 671 mill. kroner i 2019 til 643 mill. kroner i 2021. Erstatningsutbetalinger i forbindelse med nasjonalparker utgjør den største nominelle endringen: en reduksjon på nesten 16 mill. kroner.

Tildelte midler til opprydding i forurenset bunn og sjøgrunn er også redusert, fra 135 mill. kroner i 2019 til 97 mill. kroner i 2021. Tildelingene vil naturlig variere fra år til år, avhengig av fremdrift i prioriterte oppryddingsprosjekter.

Tilskuddspostene er økt fra 2,3 mrd. kroner i 2019 til 4,34 mrd. kroner i 2021, en økning på nesten 89 prosent. Den største økningen er knyttet til CO₂- kompensasjonsordningen for industrien, som er økt med 364 prosent/ 1,98 mrd. kroner i perioden. Tilskuddsmidler til klimasats og grønn skipsfart er økt med 53 mill. kroner, og tilskudd til naturinformasjonssenter er økt med 21,5 mill. kroner. Den største nominelle reduksjonen er vrakpantordningen som er redusert med 32 mill. kroner.

Utnyttelsesgrad post 01-29, alle kapitler

Utnyttelsesgraden på driftspostene er redusert fra 96 prosent i 2019 til 93 prosent i 2021.

Vi arbeider kontinuerlig med å digitalisere tjenester, omstille og effektivisere driften. Bemanning og driftskostnader tilpasses disponible rammer, og økte faste, løpende driftskostnader har de siste årene gjort at ordinære driftsmidler utnyttes i større grad. 2021 ble et unntaksår, i stor grad som følge av koronapandemien, der midlertidige vakanser, et krevende leverandørmarked og utfordringer knyttet til drift har ført til mindreforbruk av driftsmidler, inkludert forsinkelser og redusert aktivitet med tilhørende redusert tjenestekjøp.

Utnyttelsesgrad post 30-99, alle kapitler

Utnyttelsesgraden på post 30-99 er økt fra 87 prosent i 2019 til 94 prosent i 2021. Årsaken er sammensatt, men det er ikke unaturlig at utnyttelsesgraden kan variere noe fra år til år.

Mindreutgifter på verne- og sikringsposter skyldes at mange av prosessene som involverer kommuner og ulike grunneiere er svært tidkrevende, noe som har medført uforutsette forsinkelser i utbetalingene. Det er også forsinkelser i gjennomføringen av enkelte tiltak i verneområdene som følge av blant annet forsinkede forvaltningsmessige avklaringer, lange anbudsprosesser og uforutsette værforhold.

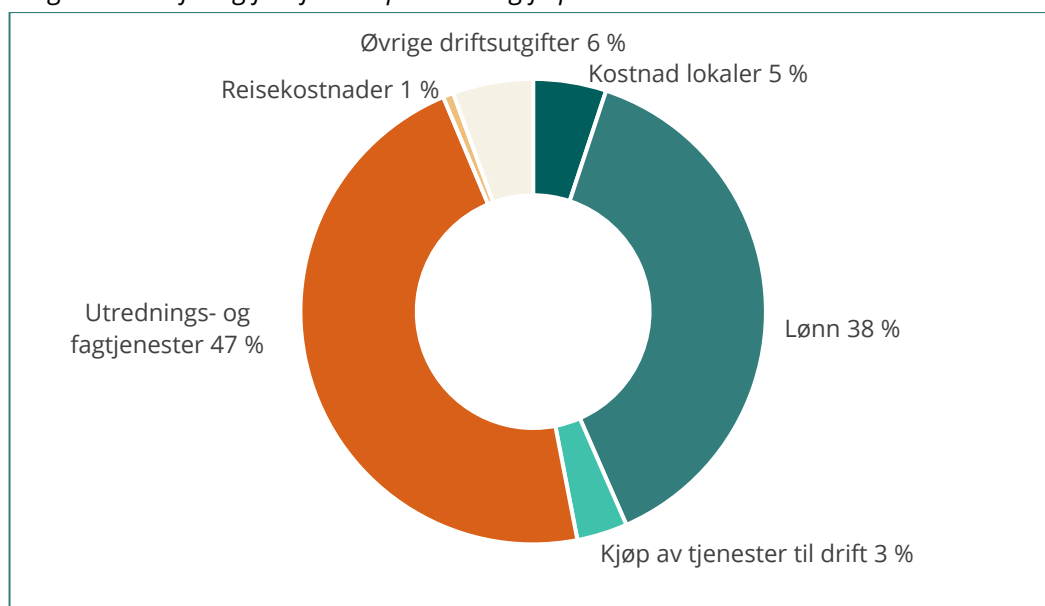
Også mindreutgifter knyttet til oppryddingspostene skyldes i hovedsak forsinket fremdrift i enkelte tiltak.

Utbetaling over overslagsbevilgninger og mottatte tilskuddssøknader påvirker også utnyttelsesgraden. Vi har en rekke tilskuddsposter med overslagsbevilgning, og utbetalinger over disse vil variere fra år til år som følge av forhold utenfor vår kontroll.

Driftsutgifter

Diagrammet under viser fordelingen av direktoratets driftsutgifter i 2021. Driftsutgiftene er hentet fra artskontooppstillingen i kapittel 6 i årsrapporten og tilsvarer utgiftene som er ført av Miljødirektoratet i statsregnskapet, dvs. alle de kapitler og poster som vi har tildelte midler på. Dette inkluderer utgifter ført over våre egne kapitler i Statsregnskapet samt utgifter over andre kapitler som vi har mottatt tildelinger og fullmakter på (inkludert tildelinger fra KLD på kap. 1400 og 1410, og fra LMD på kap. 1140 og 1141.) Utgifter som er ført av statsforvalteren og andre fullmaktsmottakere er **ikke** med i disse tallene.

Diagram 6. Driftsutgifter fordelt på ulike utgiftsposter i 2021

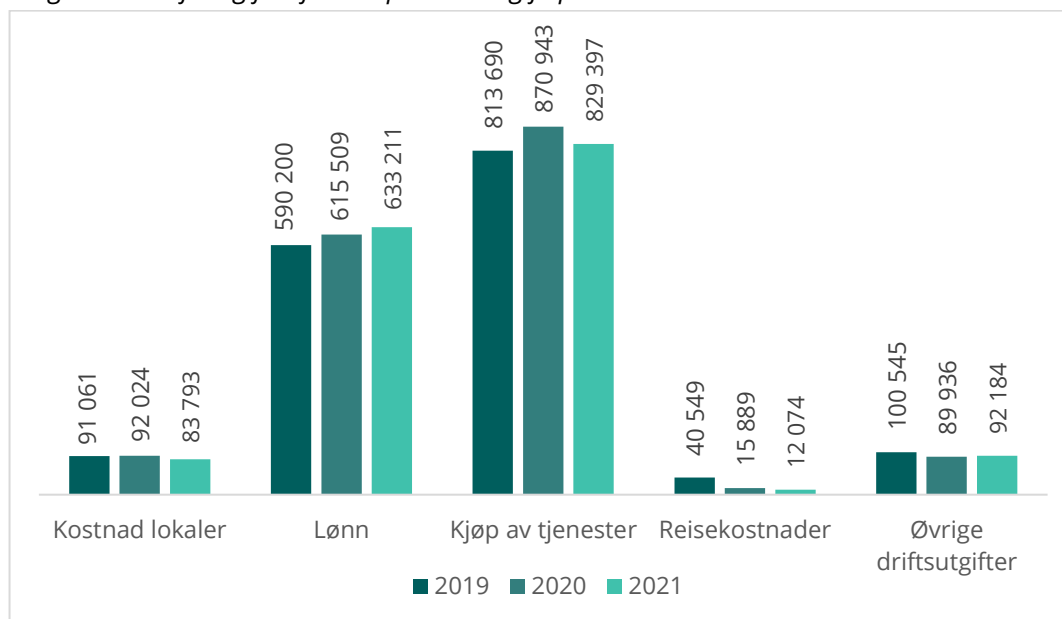
Driftskostnadene omfatter direktoratets kostnader til administrativ drift og til faglig aktivitet, og er ført på driftsposter (post 01, 21, 22 og 23) uavhengig av kapittel/ post, i tillegg til sikrings- og verneposter under kap. 1420 (post 30-39).

Halvparten av driftsutgiftene er knyttet til tjenestekjøp. 93 prosent går til faglig utredningsvirksomhet, som omfatter tjenester knyttet til kartlegging og overvåking, statlige vannmiljøtiltak, SNOs tjenestekjøp og ulike utrednings- og fagprosjekter. Resterende sju prosent av utgiftene til tjenestekjøp er knyttet til direktoratets administrative drift. Sammen med lønnsutgifter utgjør dette nesten 89 prosent av de totale utgiftene våre til drift.

Kostnader til lokaler utgjør vel fem prosent av driftsutgiftene. De inkluderer kontorlokaler i Oslo og Trondheim og SNOs lokasjoner i de geografiske oppsynsområdene.

Reiseutgiftene er i stor grad knyttet til tilsynsvirksomhet, naturoppsyn og internasjonalt arbeid. I tillegg kommer reisekostnader som følge av reisevirksomhet mellom kontorene i Oslo og Trondheim. Reisekostnadene i 2021 er betydelig lavere enn i 2019, i all hovedsak som følge av koronapandemien.

Diagram 7. Driftsutgifter fordelt på ulike utgiftsposter i 2019-2021. Tall i tusen kroner.

Direktoratets samlede driftsutgifter har nominelt sett økt knapt én prosent fra 2019 til 2021.

Lønnskostnadene er økt med om lag sju prosent fra 2019 til 2021. Økningen reflekterer lønnsveksten i perioden, i tillegg til at vi har flere utførte årsverk, blant annet som følge av at vi utfører tjenester for de andre etatene i miljøforvaltningen.

Kostnader knyttet til lokaler er redusert med åtte prosent fra 2019 til 2021. Hovedårsaken til denne reduksjonen er at vi fra 2021 fører fremleieinntekter som kostnadsreduksjon, mens disse inntektene tidligere ble ført på inntektskonto/ inntektspost. I tillegg hadde vi i 2019 en del kostnader knyttet til ombygging for fremleie i Trondheim.

Andelen driftsutgifter knyttet til lønn og lokaler er tilnærmet uendret fra år til år, og vi ser en økning fra 42 prosent i 2019 til 43 prosent i 2021. Kostnader til tjenestekjøp ligger også relativt stabilt og utgjør 50 prosent av de samlede driftsutgiftene i 2021. Reisekostnadene ligger vanligvis stabilt fra år til år, men i 2020 og 2021 ser vi en stor reduksjon som følge av koronapandemien. I 2019 var reisekostnadene over 40 mill. kroner, mens de i 2021 var 12 mill. kroner. Nivået på andre driftsutgifter er relativt stabilt fra år til år.

Lønnsandel av driftsutgifter

Lønnsandelen av driftsutgiftene var i 2021 på 38 prosent, noe høyere enn tidligere år. Dersom vi kun ser på Miljødirektoratets driftspost, utgjør lønnsandelen 76 prosent av driftsutgiftene. At lønnsandelen av driftsutgiftene er høyere enn tidligere, er et resultat av at lønnskostnadene øker med sju prosent, mens øvrige driftskostnader bare øker med én prosent i perioden.

Lønnsutgifter per årsverk

Lønnsutgifter per årsverk for 2021 var 902 010 kroner. Dette er en økning på tre prosent fra 2019, og gjenspeiler lønnsøkningen i perioden. Nøkkeltallet viser alle lønnsutgifter inkludert pensjonskostnader, arbeidsgiveravgift, overtid, reisetid og andre ytelser, fordelt på antall utførte årsverk.

Driftsinntekter

De samlede driftsinntektene i direktoratet var på 141,2 mill. kroner i 2021. Gebyr på forurensningsområdet (inklusive kjemikaliekontroll) og fylkenes miljøvernavdelinger utgjør til sammen 59 prosent av inntektene. Inntekter knyttet til internasjonale oppdrag utgjør 17 prosent. Gebyrer knyttet til avfall og gebyrer for ulike tilsyn og konsesjoner representerer de største inntektene på forurensningsområdet. På internasjonalt område er det olje for utviklingssamarbeid og bistandssamarbeid som utgjør de største inntektene, selv om disse inntektene i 2021 gikk vesentlig ned sammenlignet med tidligere år som følge av tilnærmet stopp i all reiseaktivitet og stopp i samarbeidet i Myanmar.

Diagram 8. Driftsinntekter i 2021

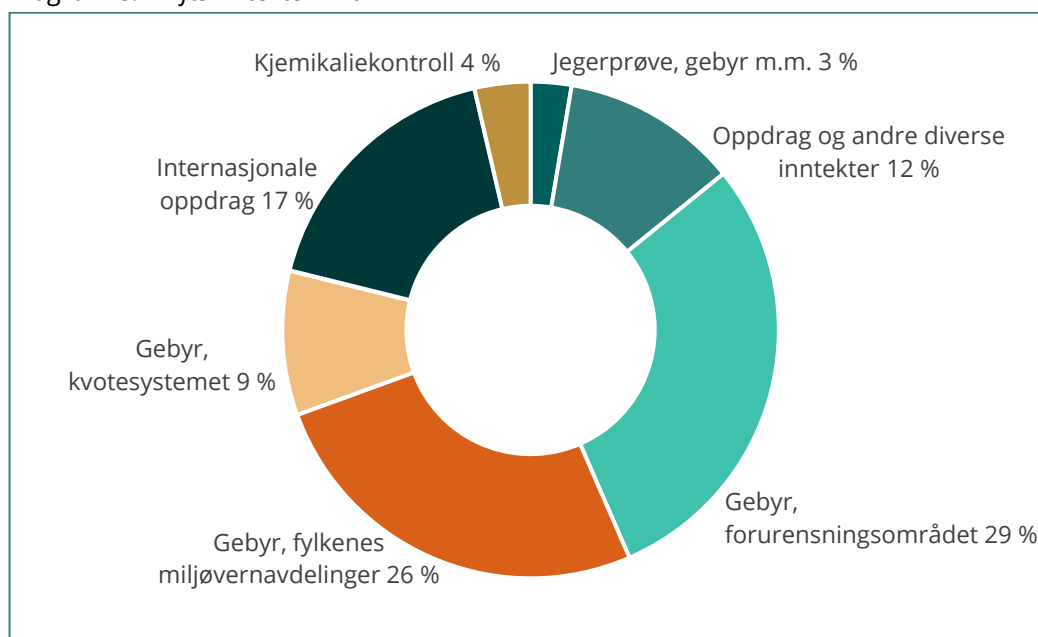
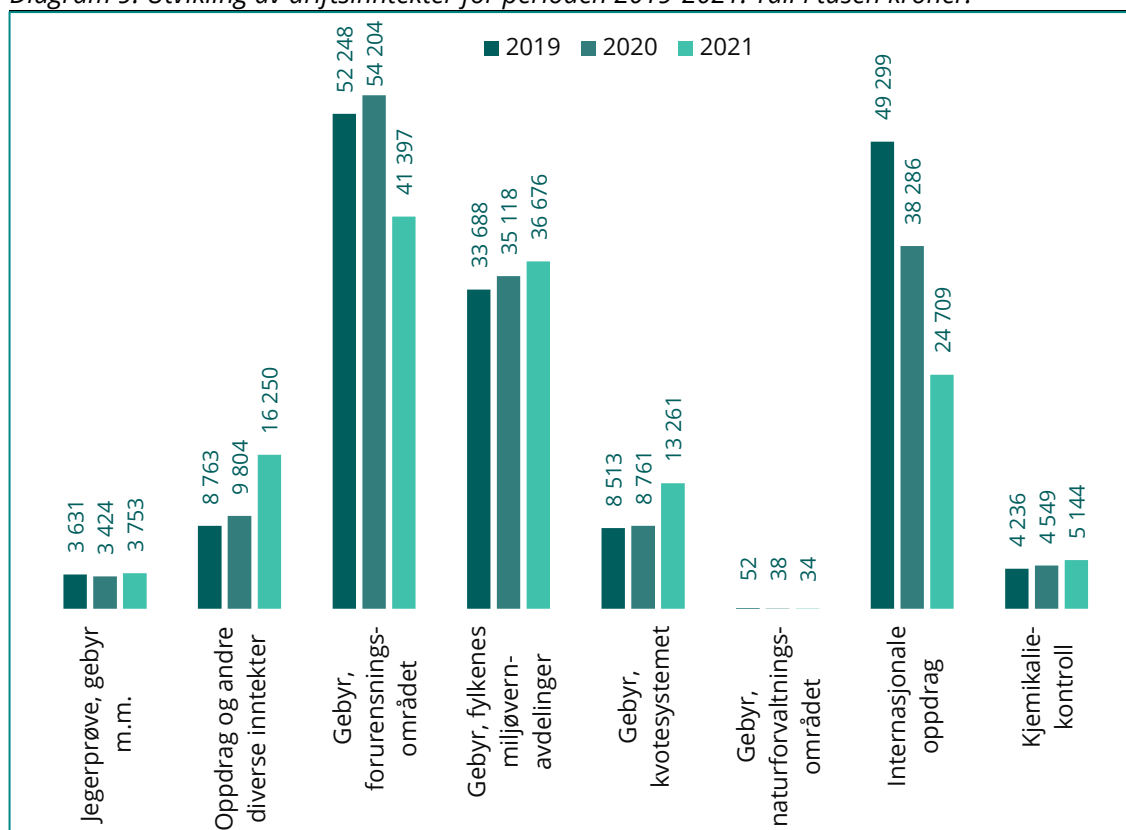

Diagram 9. Utvikling av driftsinntekter for perioden 2019-2021. Tall i tusen kroner.

De samlede inntektene ble redusert med 4 prosent fra 2019 til 2020, og vi ser en ytterligere reduksjon på 8 prosent fra 2020 til 2021. Fra 2019 til 2021 er inntektene redusert med over 12 prosent, fra 160,4 mill. til 141,2 mill. kroner. Inntektsøkningen innenfor oppdrag og andre diverse inntekter skyldes at en del inntekter som tidligere ble bokført som kostnadsrefusjon nå føres på inntektspost. Gebyrinntektene som vi selv tar inn på forurensningsområdet er redusert med 21 prosent, mens inntektene som statsforvalternes miljøvern-avdelinger tar inn på forurensningsområdet er økt med ni prosent i perioden. Inntektene knyttet til aktivitet på det internasjonale området er halvert.

Volumtall

Tabellen under viser en nedgang i antall medieklipp for perioden 2019-2021. Samtidig har antall økter på miljødirektoratet.no økt.

Tabell 2. Utvikling av volumtall i perioden 2019-2021

Volumtall	2019	2020	2021
Antall medieklipp*	18 051	17 514	16 418
Antall økter på miljødirektoratet.no	1 454 390	1 708 658	1 984 677
Antall økter på miljøstatus.no**			285 414
Antall inngående dokumenter	46 408	53 517	51 964
Antall utgående dokumenter	41 425	51 300	49 303
Antall innsynsbegjæringer	7 322	7 228	7 813
Antall enkeltvedtak***	14 299	15 411	15 392
Antall avgjorte klagesaker fra underinstans	324	312	353
Antall behandlede klager på direktoratets vedtak	74	89	102

*Antall medieklipp er basert på søk i medieovervåkningsverktøyet Infomedia. Søket inkluderer treff på enten miljødirektoratet eller naturoppsyn». Sosiale medier er utelatt. For å få mer presise tall har vi justert søkemetoden i Infomedias analyseverktøy. Vi har også justert historiske tall.

**På grunn av feil i tallene på Miljøstatus har vi kun besøkstall fra mai-desember 2021.

*** Antall enkeltvedtak inkluderer returordningen for kasserte fritidsbåter. For 2019 utgjør dette 9 878 enkeltvedtak, for 2020 10 350 enkeltvedtak, og for 2021 10 221 enkeltvedtak.

Antall inngående og utgående dokumenter, samt antall enkelt vedtak har gått ned i 2021 sammenlignet med året før.

Antall innsynsbegjæringer, avgjorte klagesaker fra underinstans og antall behandlede klager på direktoratets vedtak har økt i 2021 sammenlignet med 2020.

Synlighet i det offentlige rom

Miljødirektoratet, inkludert Statens naturoppsyn, ble nevnt i over 16 000 artikler i norske medier i 2021. Vi ligger litt under de to foregående årene. Klima, laks og rovvilt er mye omtalte temaer for Miljødirektoratet i 2021. Omtalen er jevnt fordelt over hele året med en liten topp på sommeren. Brorparten av klippene var lokale og regionale, mens ca. 17 prosent var fra riksmidier.

Postjournal og dokumenthåndtering

I 2021 er antall journalførte inngående og utgående dokumenter noe lavere enn i 2020 samtidig som antall innsynsbegjæringer viser en økning. Av totalt 7 813 innsynsbegjæringer er 7 413 mottatt via offentlig elektronisk postjournal og 342 via e-post, telefon eller personlig oppmøte. Dette inkluderer også innsynsbegjæringer til tidligere Direktoratet for naturforvaltning og Klima- og forurensningsdirektoratet. Krav om partsinnsyn ved anskaffelser kommer i tillegg.

Antall enkeltvedtak utover enkeltvedtakene som gjelder returordningen for kasserte fritidsbåter er i hovedsak knyttet til myndighetsutøvelse.

Klagesaker

Avgjørelsene som tas i klagesakene er en viktig del av myndighetsutøvelsen vår, og vi fører register over klagesakene for å styrke arbeidet med enhetlig myndighetsutøvelse.

Klager på underinstansvedtak

Vi mottok 275 klager på vedtak fra underinstans i 2021. Om lag 40 prosent av alle klagen vi mottok fra underinstans er innenfor fagområdet rovvilt (erstatning for tap av sau og tamrein til fredet rovvilt, tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak og klager på vedtak om felling). Ved fordeling av mottatte klager etter lovverk, utgjør klager på vedtak etter naturmangfoldloven om lag 63 prosent. Tilsvarende utgjør klager etter forurensningsloven om lag 26 prosent.

Det ble avgjort 353 klager i 2021, en økning fra 2020 hvor det ble avgjort 312 klager. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for avgjorte klager ble redusert fra 9 til 7,5 måneder.

Vi har gjennom klagebehandlingen av underinstansvedtak funnet grunnlag for å opprettholde 89 prosent av alle vedtakene som ble behandlet.

Klager på førsteinstansvedtak

Vi mottok 120 klager på våre førsteinstansvedtak i 2021, som er en økning med 38 klager fra 2020.

Ved fordelingen av mottatte klager etter lovverk, utgjør klager på vedtak etter naturmangfoldloven 38 prosent. Tilsvarende utgjør klager etter forurensningsloven 11 prosent. De øvrige 51 prosentene av klagen deler seg i hovedsak på klager på vedtak etter klimakvoteloventilskudd, klager på vedtak etter lakse- og innlandsfiskloven og viltloven.

Direktoratet behandlet totalt 102 klager. Vi avgjorde 22 klager på egne vedtak. Av disse fant vi grunnlag for å opprettholde fire vedtak med endring, seks vedtak ble endret totalt, tre vedtak ble opphevet, sju klager ble trukket og to avvist. Vi sendte henholdsvis 76 og fire klager til klagebehandling i KLD og LMD. KLD behandlet 103 klager på våre vedtak i 2021. 65 av disse vedtakene ble opprettholdt/opprettholdt med endring, 27 vedtak ble endret totalt, ti vedtak ble opphevet, én klage ble trukket og ingen ble avvist. LMD behandlet tre klager på våre vedtak, hvor to vedtak ble opprettholdt og ett opphevet.

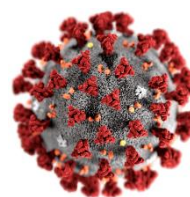
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for behandling av klager som enten ble avgjort i direktoratet eller oversendt til departementene ble redusert fra 4,5 måneder i 2020 til 3,5 måneder i 2021.

4 Styring og kontroll i virksomheten

Miljødirektoratet har et velfungerende opplegg for styring og kontroll. I tråd med KLDs forventninger, jobber vi kontinuerlig med å forbedre våre plan- og styringsprosesser til en mer overordnet og effektbasert styringsform.

4.1 Koronapandemiens påvirkning på virksomheten

Også i 2021 var det lange perioder med restriksjoner som følge av Covid 19. Med utstrakt bruk av hjemmekontor også i 2021 har vi stort sett klart å opprettholde produksjonen gjennom pandemien. Reiserestriksjonene har imidlertid lagt store begrensninger på gjennomføring av fysiske tilsyn og internasjonal aktivitet med påfølgende inntektssvikt. I tillegg har press i arbeids- og leverandørmarkedet medført forsinkelser og redusert framdrift i en del utviklingsaktiviteter.

4.2 Risikostyring og analyser

Risikostyring er godt integrert i virksomhetsstyringen. Risikovurderingene gjennomføres på ulike nivå i direktoratet og med ulik detaljeringsgrad:

- **Risikostyring på overordnet, strategisk nivå:**
 - Kriseberedskap/Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS)
 - Direktoratets risikoområder
- **Risikostyring på operativt nivå:**
 - Avdelingenes risikoområder
 - Arbeidsprosesser og avvikshåndtering
 - Informasjonssikkerhet og personopplysningssikkerhet
 - HMS
- **Risikostyring i prosjekter**

Vi følger opp strategiske risikoer hvert tertial og har løpende oppfølging på avdelingenes prioriterte risikoobjekter. I tillegg risikovurderer vi store og mellomstore prosjekter som en del av prosjektstyringen.

Miljødirektoratets risiko- og sårbarhetsanalyse ble sendt departementet i juni. Vi har analysert farekilder og trusler og vurdert uønskede hendelser som kan utløse en krise for oss, eller som krever krisehåndtering. ROS 2021 er en oppdatering av foregående analyser. Valgte scenarioer i årets rapport er analysert i samsvar med metodikken fra KLD. De mest omfattende oppdateringene er innen områdene natur og miljø og

biologiske hendelser. Analysen er gjennomført i samarbeid med relevante fagpersoner og verneombud og følges opp med en tiltaksplan.

Miljødirektoratet vil som regel ikke være operativt ansvarlig i samfunnssikkerhetsrelaterte kriser, men bidragsyter inn i andre etaters kriseledelse. Beredskapsarbeidet i Miljødirektoratet er delt inn i ulike beredkapsområder og beredskapsarbeidet bygger på den overordnede risiko- og sårbarhetsanalysen vår. ROS-analysen er delt inn i de tre beredkapsområdene våre; Natur og miljø, personell og infrastruktur, med tilhørende fagfelt. Organiseringen følger beredkapsprinsippene.

Under statlige aksjoner mot akutt forurensning ledet av Kystverket, er vi miljøfaglig rådgiver for Kystverket. Vi skal videre være et faglig støtteapparat for kriseutvalget for atomberedskap. I hendelser med mennesker skadet eller drept av rovdyr er det politiets ansvar å sørge for sikkerheten til personer. Hovedregelen er at det er politiet som har regi og ansvar på skadestedet. Politiet vil normalt søke bistand hos SNO, dersom det er behov for å spore eller avlive dyret som har utført skade.

4.3 Fellesføringer fra KMD

Det er i 2021 gitt tre fellesføringer fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Bærekraftsmålene

Samfunnsoppdraget vårt og aktivitetene våre bidrar til å oppfylle flere av FNs bærekraftsmål. Se nærmere omtale i kap. 3.1

Inkluderingsdugnaden

Miljødirektoratet har, til tross for flere tiltak, ikke nådd målet om at minimum fem prosent av ansettelser i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Andelen ansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV er 2,4 prosent i 2021.

Tabell 3. Andel av ansatte i målgruppene i 2021

Ansettelser	2021
Ansettelser totalt	127
Herav ansatte i målgruppene	3
Andel ansettelser med nedsatt funksjonsevne og/eller hull i CV	2,4 %

Hvis vi skal lykkes med å ansette flere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en gjennom ordinære stillingsutlysninger, må vi få flere søkere som tilfredsstillt kravene til disse kategoriene.

Følgende tiltak er etablert:

- Ved stillingsannonsering informerer vi om at minst én kvalifisert søker som oppgir nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en vil bli innkalt intervju. Kun fire prosent av søkermassen oppga dette i 2021. Av disse var det svært få som oppfylte kravene for å bli positivt særbehandlet på denne bakgrunnen.
- HR-rådgiveren og den rekrutterende lederen tar aktivt initiativ til å finne søkere som kan komme inn under kategoriene, selv om de ikke selv har oppgitt dette.
- Vi har inngått samarbeidsavtale med NAV St. Hanshaugen i Oslo og NAV Lerkendal og NAV Falkenberg i Trondheim og har blant annet jevnlig møter med dem for informasjonsutveksling og for å diskutere aktuelle tiltak.
- Vi deltok i KLDs arbeid med å utarbeide felles inkluderingstiltak for miljøforvaltningen og var med å arrangere en felles karrieredag for mangfold.
- Vi vurderer kontinuerlig å benytte traineeprogrammet, men har foreløpig ikke hatt noen aktuell stilling å benytte til dette.
- Vi skal ha minst én person i velfungerende praksisplass. I 2021 har vi hatt en ny person i midlertidig praksisstilling med delvis NAV-tilskudd, og vedkommende ble forlenget etter første avtaleperiode.

Se ytterligere informasjon i vedlegg Likestillingsredegjørelse Miljødirektoratet.

Lærlinger

Vi har per nå fem lærlinger i IKT-servicefag. I tillegg vurderer vi å etablere praksisplasser for elever innen informasjonsteknologi og kommunikasjon, og lærefag på kommunikasjonsområdet.

4.4 Evalueringer

Vi bruker evalueringer i vår interne styring for å styrke kunnskapsgrunnlaget vårt og understøtte forbedrings- og utviklingsarbeidet. Vi evaluerer også for å sikre etterlevelse av lov og regelverk, enhetlig praksis og effektive arbeidsmetoder. De store evalueringene gjennomføres i all hovedsak med ekstern bistand. Interne revisjoner og mindre evalueringer gjennomføres stort sett med bruk av egne ressurser.

Vi har i 2021 gjennomført følgende store evalueringer og interne revisjoner;

- "Strategi for forvaltning av hjortevilt"
- "Evaluering av koronamidler på kap. 1420 post 78 Tilskudd til friluftsmål og kap. 1420 post 85 Tilskudd til naturinformasjonssentre"

- Tiltaksplan mot fremmede organismer
- Arbeidet med CITES²
- Interne rutiner for etterlevelse av ECHA's SSR³
- forvaltningen av tilskudd til kasserte fritidsbåter
- informasjonssikkerhet (ISO 27001⁴)
- Egenevaluering av koronahåndteringen

4.5 Revisjonsmerknader og tilsynsrapporter

Vi har ikke mottatt merknader fra Riksrevisjonen eller rapporter fra tilsynsmyndigheter i 2021 som krever oppfølgingstiltak.

4.6 Fakta om personellmessige forhold

Tabell 4. Antall lederstillinger fordelt mellom kvinner og menn, reduksjon i antall ledere og sykefravær i 2015-2021

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall lederstillinger, fordelt på:							
- kvinner	28	28	26	31	32	31	29
- menn	33	29	27	24	22	23	17
Sum	61	57	53	55	54	54	46
Kvinneandel, prosent	45,9 %	49,1 %	49,1 %	56 %	59 %	57 %	63 %
Reduksjon i antall ledere siden 2015		4	8	5	7	7	15
Sykefraværspersent	4,1 %	4,4 %	4,6 %	4,6 %	3,3 %	2,9 %	3,3 %

Lederstillinger

For 2021 er kjønnsfordelingen mellom kvinner og menn i lederstillinger 63 prosent kvinner og 37 prosent menn.

Sykefravær

Med sykefravær på 3,3 prosent i 2021 ligger vi fortsatt under vårt måltall for sykefravær på 3,5 prosent. Miljødirektoratet har de siste årene hatt en positiv utvikling i sykefravær, og tallene ble svært lave det første året i koronapandemien. I 2021 har sykefraværet kommet opp på nivå før korona, men holder seg fortsatt på et lavt nivå.

² CITES forkortelse for the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora; kalles også Washingtonkonvensjonen og er en multilateral internasjonal avtale mellom land for å kontrollere handel med truede dyr og planter. Formålet med avtalen er en bærekraftig handel – dvs. at man ikke fjerner mer fra bestandene av dyr og planter enn de tåler.

³ ECHA – forkortelse for European Chemical Agency; [Substance Information - ECHA \(europa.eu\)](https://www.echa.europa.eu)

⁴ [NS-EN ISO/IEC 27001 Informasjonssikkerhet - Krav | standard.no](https://www.iso.org/standard/62411.html)

4.7 Helse, miljø og sikkerhet

HMS-arbeidet i 2021 har vært preget av håndtering av koronasituasjonen gjennom smitteverntiltak, risikovurderinger, scenarioutvikling og en rekke målretta arbeidsmiljøtiltak for arbeid fra hjemmekontor.

Vårt totale sykefravær for året er 3,3 prosent. Antallet personskader er ni, og vi har mottatt 60 innmeldinger i vårt Hendelses- og forbedringssystem. Det er under måltallet, og kan skyldes at året har vært preget av arbeid fra hjemmekontor og tilnærmet ingen internasjonale reiser.

5 Vurdering av framtidutsikter

Norge og verden står overfor store klima- og miljøutfordringer. Vi må begrense og tilpasse oss klimaendringene, ivareta økosystemene og begrense tapet av naturmangfold og utvikle en sirkulær økonomi som tar vare på ressursene og ikke sprer miljøgifter. Rollen vår som kunnskapsleverandør, myndighetsutøver og rådgiver er viktig på veien dit. De valgene vi tar nå, bestemmer hvordan fremtiden blir. Det blir stadig viktigere å se utfordringene i sammenheng og utviklingen i et langsiktig og internasjonalt perspektiv. Vi er avhengige av et godt kunnskapsgrunnlag som har legitimitet og er forståelig for bredden av målgrupper.

I EU kjører et grønt godstog – og det kjører fort! EUs grønne giv varsler om en tsunami av nye strategier og regelverk. Den har et omfang, tempo, ambisjonsnivå og tverrsektoriell tilnærming uten sidestykke. Svært mye miljøregelverk skal endres på kort tid. EUs klimagassutslipp skal kuttes med sikte på at EU blir det første klimanøytrale kontinentet i 2050, økonomisk vekst skal være frakoblet ressursbruk, folks helse og livskvalitet skal bedres, naturen skal beskyttes, naturbaserte løsninger skal stå sentralt og omstillingen skal være rettferdig og inkluderende. Det blåser en kraftig grønn vind over Europa og mye av det kommende regelverket blir bindende for Norge gjennom EØS-avtalen. Dette vil gi betydelig miljøforbedringer og kreve omfattende regelverksutvikling og innsats fra oss i årene som kommer.

På veien til et mer bærekraftig samfunn vil det vokse fram ny grønn næringsaktivitet på land og til hav: hydrogen, havvind, batteri, CCS, grønn skipsfart, havbruk, turisme mm. Vi må bidra til å framskaffe nødvendig kunnskap om miljøutfordringene ved de nye næringene, og stimulere til å få fram ny teknologi blant annet gjennom vår kravstilling. Skjønnsmessige avveininger mellom til dels motstridende hensyn vil alltid være en krevende del av myndighetsutøvelsen vår.

Målet om å kutte klimagassutslippene med 50–55 prosent innen 2030 og 90-95 prosent innen 2050 innebærer en enorm samfunnsomstilling. Omstilling for å redusere utslippene og øke opptaket berører alle sektorer. Vi har en stadig viktigere oppgave i å følge opp helheten i dette i samarbeid med andre sektorer. Framover vil det bli behov for betydelig innsats fra oss med videreutvikling av et dekkende og helhetlig kunnskapsgrunnlag om tiltak og virkemidler for å belyse mulige utslippsreduksjoner. Vi forventer også behov for å forvalte nye og forsterkede virkemidler for å utløse utslippskutt.

Fremover vil EUs klimapakke (Fit for 55) kreve innsats med å følge opp nye virkemidler, blant annet å utvide dagens kvotesystem til å innlemme skip, og mulig også etablere eget

kvotesystem for bygg og veitransport - i tillegg til en rekke andre nye reguleringer for å redusere utslippene utenfor kvotesystemet.

Grønn omstilling av landets verdiskaping innebærer betydelig behov for utslippskutt og utvikling av ny landbasert industri, med blant annet økt behov for fornybar kraft og elektrifiserte løsninger. Samtidig skal også transportsektoren omstilles fra fossil til fornybare energikilder og petroleumsnæringen jobber med elektrifisering av sin produksjon. Etterspørselen etter elektrisitet vil øke i årene framover og utbygging av økt kapasitet og effekt, både vind- og vannkraft, vil kunne medføre en rekke miljørelaterte utfordringer hvor vi vil få oppgaver knyttet til både kunnskapsgrunnlag og virkemidler.

Klimaendringenes realitet blir stadig mer konkrete og følbare for mange sektorer og samfunnsområder, og vår rolle som koordinator for klimatilpasning vil trolig kreve mer av oss framover. Naturbaserte løsninger vil få en viktig rolle både for klimatilpasning og reduserte klimagassutslipp og for blant annet naturmangfold og friluftsliv. Klimaendringenes betydning for naturmangfoldet blir også stadig tydeligere.

Partsmøtet i konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) skal i løpet av 2022 forhandle og vedta nye globale mål for natur. Det vil gi en felles global plattform og vil kunne innebære både ny politikk og behov for nytt kunnskapsgrunnlag – oppgaver som vil involvere oss.

Vi søker å utvikle oss i retning av mer økosystembasert forvaltning og vri fokus fra enkeltarter og -områder til mer helhetlig blikk på sammenhengene i naturen slik at vi mer treffsikkert kan rette innsatsen mot å ta vare på de helt grunnleggende økosystemene og økosystemtjenestene og den mest truede naturen. Det medfører en gradvis dreining av kunnskapsinnhenting og utforming av virkemidler.

Synliggjøring av kostnadene ved å forbruke natur vil bli viktig framover – vi er i gang med et arbeid med å utrede hvordan et økosystemregnskap kan og bør se ut og, og vi skal i løpet av 2022 lage en konseptvalgutredning som skal ligge til grunn for det videre arbeidet med dette. Å få på plass helhetlige forvaltningsplaner for også de terrestriske økosystemene slik vi har for vann og hav, blir viktig for å tilrettelegge for helhetlig tverrsektoriell innsats for bedre ivaretagelse av økosystemene.

Kommunene forvalter 83 prosent av landets arealer gjennom plan- og bygningsloven. Hvordan dette ansvaret forvaltes er helt sentral for mulighetene til å nå flere av miljømålene – både innenfor natur, klima, forurensning og friluftsliv. Utvikling av bedre økosystem kart og -regnskap vil bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget i arealpolitikken. I tillegg bør det settes inn økt innsats for å bidra til at kommunene i større grad er kjent med og selv ivaretar miljøhensyn gjennom sin arealplanlegging.

Pandemien har synliggjort betydningen av at innbyggerne har god tilgang til grøntområdene i og rundt byer og tettsteder. I tiden fremover må kommunene jobbe godt planmessig og naturvennlig i sin tilrettelegging for hverdagsfriluftslivet for å skape flere grønne tilfluktsrom og grønn rettferdighet, og vårt veiledningsansvar ovenfor kommunene må bidra også til dette. Naturbasert reiseliv er en næring i sterk vekst, og berører vårt ansvar for friluftsliv og verneområder. Dialog og samarbeid med de aktørene som har ansvar utviklingen og reguleringen av reiselivet blir viktig for å ivareta natur- og klimahensyn.

Gjenstående arbeid med å opprette verneområder bør rettes inn mot å sikre et nettverk av områder som er representativt og robust mot effekter av klimaendringer. Det er et utviklingsbehov for å se vern av områder i sammenheng med andre arealvirkemidler, især når det gjelder arbeidet med trua natur. Verneområdene er en viktig ressurs for friluftsliv og naturbasert reiseliv. For å sikre verneverdiene og gi grunnlag for en bruk som er bærekraftig, er det nødvendig med forvaltningstiltak som informasjon, tilrettelegging og skjøtsel i verneområdene.

Vi er nå inne i FNs tiår for naturrestaurering. Både arbeidet med nye mål for restaurering i CBD og EUs politikk for naturrestaurering synliggjør en intensjon og en ambisjon internasjonalt for restaurering av natur som et viktig virkemiddel i areal-, naturmangfold- og klimapolitikk. Naturrestaurering er en tung trend som også vil påvirke norsk miljøforvaltning og virkemiddelbruk.

Situasjonen for villrein er bekymringsfull med sykdom (skrantesjuka) og utfordringer med tilgang på arealer og forstyrrelser. Den viktigste forutsetningen for å kunne ta vare på villreinen, er å sikre leveområder av tilstrekkelig størrelse og kvalitet. Vi er også bekymret for økende trussel fra fremmede arter, både invasjonen og pukkellaks og spredningen av havnespy er eksempel på nye økte utfordringer for norsk natur.

Gjennom felles europeisk regelverk og utvikling av nye krav for industrien om best tilgjengelig teknologi (BAT) fastsettes forpliktende utslippsnivå for en rekke bransjer og prosesser i hele EU. Flere bransjer kan bli inkludert i industriutslippsdirektivet i forbindelse med revisjon av direktivet. Hver enkelt sak må vurderes i lys av aktuelle resipienter og de enkelte anleggenes tekniske og økonomiske forutsetninger, men utviklingen går klart i retning av stadig strengere krav til utslipp fra industrien og samtidig likere konkurransevilkår i et felles marked.

Innsatsen for å bekjempe farlige stoffer må skje gjennom fortsatt strenge utslippskrav og tydelige regelverk. En forutsetning for å lykkes er et bredt internasjonalt samarbeid i EU og globalt, som i økende grad rettes mot grupper av stoffer framfor enkeltstoffer. Arbeidet med å få på plass en global plastavtale er viktig. Spredningen av plast medfører

ofte en miljøskade i seg selv, men fører trolig også til stor spredning av farlige stoffer, selv om kunnskapshullene her er store.

Vi har få virkemidler for å påvirke veksten i avfallsmengdene generelt, og målet om å frakoble avfallsveksten fra økonomisk vekst er vanskelig å oppnå. Økte forpliktelser gjennom EØS-avtalen knyttet til sirkulær økonomi krever nye virkemidler, mer tverrsektoriell innsats og økt innovasjonstakt i både privat og offentlig sektor. Virkemidler for å stimulere markedet for sekundære råvarer er en forutsetning for å lykkes med den sirkulære økonomien.

Forslaget om revidert miljøkriminalitetsdirektiv har som formål å følge opp ambisjonene i EUs grønne giv. Også miljøkriminalitetsmeldinga trekker i retning av økt innsats for å forebygge og sanksjonere brudd på miljøregelverket. Vi vil i årene som kommer ha økt fokus på miljøkriminalitet og vil bidra til økt kunnskap, forståelse og engasjement rundt slik kriminalitet.

Kommunene er sentrale/førstelinjetjenesten i oppfølging av nasjonal politikk på mange våre fagområder. Det er derfor viktig at de har tilstrekkelig kunnskap/kompetanse om sin rolle i dette arbeidet og at vi og statsforvalterne legger til rette for at de blir i stand til å utføre dette arbeidet på en god måte gjennom god veiledning og et godt kunnskapsgrunnlag.

Kunnskapsbasert forvaltning er viktigere enn noen gang. Økende polarisering i den offentlige debatten, mange konfliktsaker og spredning av innhold som er misvisende eller direkte feil (fake news) er en klar trend. Dette forsterkes av et fragmentert mediebilde med økt bruk av sosiale medier. Myndighetsinstitusjoner har ikke automatisk den samme troverdigheten som tidligere i offentligheten. Vi har ambisjoner om å være en den beste kilden til miljøkunnskap gjennom å formidle fakta åpent, tydelig og tilgjengelig der befolkningen og beslutningstakere søker og tar i bruk denne informasjonen.

Det internasjonale arbeidet legger mange rammer for framtidig miljøpolitikk og det blir stadig viktigere at vi er til stede og fremmer norske standpunkt og interesser.

Miljøvernpolitikken blir stadig mer integrert i andre samfunnsområder. Behovet for sektorsamarbeid er økende og det er et økende behov for at andre sektormyndigheter forvalter miljøkrav, vi i miljømyndighetene kan ikke gjøre det alene.

Vi skal i årene som kommer sette stadig flere klima- og miljøpolitiske virkemidler ut i livet. Offentlig sektor har samtidig krav på seg om å effektivisere driften. Et stramt lønnsbudsjett gjør at vi er færre ansatte til å utføre den økende mengden oppgaver. Vi jobber hele tiden for å effektivisere innsatsen. Vi fortsetter å utvikle gode digitale

tjenester som forbedrer arbeidsprosesser internt og gjør det enklere for brukerne våre. Med vedvarende økte løpende forvaltningsoppgaver og reduserte budsjetter er vi bekymret for kapasiteten vår til å utføre de mange, økende, ulike oppgavene vi har, og før eller siden være behov for at noen oppgaver må falle bort hvis vi ikke får tilført økte ressurser.

6 Årsregnskap

Ledelseskommmentar årsregnskapet 2021

Formål

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har om lag 720 faste stillinger fordelt på våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) som er lokalisert i alle fylker.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er å skaffe og formidle miljøinformasjon, utøve og iverksette forvaltningsmyndighet, styre og veilede regionalt og kommunalt nivå, gi faglige råd og delta i internasjonalt miljøarbeid.

Miljødirektoratet fører regnskap etter kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Årsregnskapet utgjør del VI av årsrapporten til Miljødirektoratet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet, og retningslinjer fra Klima- og miljødepartementet.

Regnskapet gir et dekkende bilde av Miljødirektoratets disponible midler, regnskapsførte utgifter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2021 har Miljødirektoratet disponert tildelinger på utgiftssiden, over kap. 1420 og 1425 på til sammen 6,5 mrd. kroner. I tillegg har direktoratet mottatt tildelinger og fullmakter over kap. 1400 og 1410 på til sammen 444,8 mill. kroner, og tildeling over kap. 1140 og

1141 (Landbruks- og matdepartementet) på 86,4 mill. kroner. Samlet utgiftsbevilgning er økt med nesten 18 prosent fra 2020. En vesentlig årsak til den store økningen er økte utgifter til CO₂- kompensasjon for industrien.

Artskontorapporteringen viser netto rapporterte utgifter til drift og investeringer (eksklusive utbetalinger av tilskudd) tilsvarende 1,95 mrd. kroner i 2021. Kostnader til tjenestekjøp i ulike fagprosjekter som Miljødirektoratet er ansvarlig for utgjør om lag 829 mill. kroner.

Investerings- og finanskostnader utgjør til sammen 439,6 mill. kroner, og er knyttet til statlig erverv av friluftsområder, fylkesvise verneplaner, nytt vern, nasjonalparker, skogvern og marint vern.

Kostnader til lønn, sosiale utgifter og andre ytelser utgjorde 633,2 mill. kroner etter fratrukk av sykepengerefusjoner og andre offentlige refusjoner.

Knappere driftsrammer som følge av krav om avbyråkratiserings- og effektiviseringskutt og lønns- og prisstigning som er høyere enn det som kompenseres på rammen, innebærer at Miljødirektoratet kontinuerlig jobber med å effektivisere egen drift, tilpasse bemanningen og omstille organisasjonen.

På kapittel 1420 post 01 har Miljødirektoratet regnskapsført 719,7 mill. kroner. I tillegg har statsforvalterne utgiftsført 2,7 mill. kroner på posten. Justert for merinnteksfullmakt viser posten et mindreforbruk på 30,5 mill. kroner, tilsvarende 4,2 prosent av tildelte midler. Overførte disponible midler fra 2020 til 2021 var 11 mill. kroner. Et større mindreforbruk i 2021 skyldes at vi har hatt stillinger stående vakant over lenger tid som følge av pandemien, og at en del variable kostnader, herunder reiseutgifter, har vært mindre som følge av mindre aktivitet og mer digitale møter. I tillegg har det vært vanskeligere enn tidligere å kjøpe tjenester i takt med behovet som følge av et presset leverandørmarked.

Kap. 1420 post 23 består av inntektsfinansierte utgifter. Miljødirektoratet har regnskapsført 94,6 mill. kroner, mens statsforvalterne har regnskapsført 36,7 mill. kroner på posten. Norsk Polarinstitutt har regnskapsført 2,1 mill. kroner. Samlet mindreforbruk på posten er 20 mill. kroner. Mindreforbruket skyldes redusert aktivitet i oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet, og må ses i sammenheng med mindreinntektene knyttet til gebyrer og internasjonal aktivitet.

På kap. 1420 post 21 er det i 2021 et mindreforbruk på 30,2 mill. kroner, tilsvarende ni prosent av bevilgningen. Årsaken til et så stort mindreforbruk er sammensatt, men er i stor grad knyttet til koronapandemien og utfordringer knyttet til tilgang på ressurser og fremdrift i en rekke prosjekter og aktiviteter.

Kap. 1420 post 22 viser et mindreforbruk på 8,6 mill. kroner, tilsvarende 3,5 prosent av bevilgningen. Mindreforbruket er i hovedsak knyttet til forsinket ferdigstillelse av enkeltprosjekter.

Miljødirektoratet disponerer betydelige beløp til tiltak i verneområder og statlig erverv av friluftsområder, fylkesvise verneplaner, nytt vern, nasjonalparker, skogvern og marint vern. Disponible midler (inklusive overføringer fra 2021) på postene utgjør til sammen 599,3 mill. kroner, der tiltak i verneområder utgjør 99,2 mill. kroner og midler til skogvern utgjør 435,6 mill. kroner. I 2021 har Miljødirektoratet regnskapsført 489,4 mill. kroner på disse postene, mens statsforvalterne har brukt 86 mill. kroner. I sum er 96 prosent av disponible midler i 2021 benyttet. Det er en økning på to prosentpoeng fra 2020. Mindreforbruket på postene skyldes at mange av prosessene som involverer kommuner og ulike grunneiere er svært tidkrevende, noe som har medført uforutsette forsinkelser i utbetalingene. Kompliserte eierforhold, uenighet om prinsippene for erstatningsutmåling og krevende forhandlinger påvirker fremdriften i stor grad. Gjennomføring av tiltak som skjøtsel og tilrettelegging i verneområdene er også noe forsinket.

Miljødirektoratet hadde i 2021 en bevilgning inkl. overføringer fra 2020 på 97,2 mill. kroner til opprydding i forurenset bunn og sjøgrunn, i tillegg til en fullmakt til å inngå forpliktelser for utbetaling i senere år på 112,2 mill. kroner. Av samlet bevilgning ble det utbetalt 48,8 mill. kroner. Midlene er benyttet til undersøkelser, tiltaksplanlegging, prosjektledere og tiltak i forurenset sjøbunn (39,7 mill. kroner) og forurenset grunn (9,1 mill. kroner). Av de 39,7 mill. kroner brukt på forurenset sjøbunn er 13,4 mill. kroner benyttet til oppryddingsprosjekt i Hammerfest og 8,6 mill. til sjøbunnsopprydding i Horten.

Mindreforbruket på totalt 48,4 mill. kroner skyldes flere forhold, blant annet reduserte kostnader i det store oppryddingsprosjektet i Hammerfest. I tillegg er mindreforbruket knyttet til utsettelse, forsinkelser og reduserte kostnader i en rekke andre mindre oppryddingsprosjekter.

Miljødirektoratet disponerer mer enn 4,2 mrd. kroner over en rekke tilskuddsposter (i tillegg til tilskuddspostene knyttet til oppryddingsformål) på kap. 1420. De største tilskuddspostene er

- post 61 Tilskudd til klimatilpasningstiltak
- post 71 Marin forsøpling
- post 72 Erstatninger for beitedyr tatt av rovvilt (overslagsbevilgning)
- post 73 Tilskudd til rovvilttiltak
- post 74 CO₂- kompensasjonsordning for industrien (overslagsbevilgning)
- post 75 Utbetaling av pant for bilvrak (overslagsbevilgning)
- post 76 Refusjonsordninger (overslagsbevilgning)
- post 78 Tilskudd til friluftformål

- post 81 Verdensarvområder, kulturlandskap og verdiskaping
- post 85 Naturinformasjonssenter

Miljødirektoratet har gitt tilskudd for 3,4 mrd. kroner over kap. 1420, mens Statsforvalteren har gitt tilskudd for 262,6 mill. kroner. I tillegg har Skatteetaten, som administrerer bilvrakordningen, utbetalt 408,8 mill. kroner.

Miljødirektoratet disponerer 16,2 mill. kroner over kap. 1425, Fisketiltak. Midlene er i hovedsak tilskuddsmidler, og finansieres ved avgifter på fiske. Om lag 99 prosent av midlene er benyttet, og Miljødirektoratet og Statsforvalteren har gitt tilskudd for henholdsvis 6,9 mill. kroner og 8,8 mill. kroner.

Se note B for nærmere beregning av overføringer og andre etaters belastninger på Miljødirektoratets kapitler og poster.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen reviderer årsregnskapet for Miljødirektoratet. Resultatet av revisjonen vil bli rapportert i form av en revisjonsberetning, som vil bli publisert på Miljødirektoratets hjemmesider innen 1. mai 2022.

Trondheim, 15. mars 2022

Ellen Hambro

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskapet for Miljødirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Miljødirektoratet er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Miljødirektoratet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Miljødirektoratet har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva direktoratet har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Miljødirektoratet står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men omtales i note B til

bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra direktoratet selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Miljødirektoratet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Miljødirektoratet har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser note 8 til artskontorrapporteringen "Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen" bokførte tall fra Miljødirektoratets kontospesifikasjon i kolonnen "Spesifisering av bokført avregning med statskassen". Noten viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Virksomheten har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Bevilgnings- og artskontorrapportering 2021

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2021								
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Postekst	Note	Samlet tildeling *	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindretgift	
1140	Hostbare viltressurser	01	Driftsutgifter	A,B	15 312 000	10 224 665	5 087 335	
1140	Hostbare viltressurser	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	26 876 000	25 544 497	1 331 503	
1140	Hostbare viltressurser	71	Tilskudd til viltformål	A,B	38 565 000	29 291 950	9 273 050	
1141	Hostbare viltressurser	23	Jegerprøve m.m.	A,B	3 641 000	3 786 206	-145 206	
1141	Hostbare viltressurser	75	Organisasjoner - hostbare viltressurser	A, B	2 028 000	2 028 000	0	
1400	Klima- og miljødepartementet	01	Driftsutgifter	A,B	3 000 000	3 033 990	-33 990	
1400	Klima- og miljødepartementet	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	30 848 000	28 845 923	2 002 077	
1400	Klima- og miljødepartementet	51	Den naturlige skolesekken	A,B	10 432 000	10 400 000	32 000	
1400	Klima- og miljødepartementet	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak	A,B	33 450 000	33 450 000	0	
1410	Miljøforskning og miljøovervåking	21	Miljøovervåking	A,B	258 215 000	229 154 554	29 060 446	
1410	Miljøforskning og miljøovervåking	22	Miljøkartlegging	A,B	107 302 000	103 054 337	4 247 663	
1410	Miljøforskning og miljøovervåking	23	MAREANO	A,B	1 600 000	939 688	660 312	
1420	Miljødirektoratet	01	Driftsutgifter	A,B	744 454 000	719 736 116	24 717 884	
1420	Miljødirektoratet	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	349 640 000	225 235 811	124 404 189	
1420	Miljødirektoratet	22	Statlige vannmiljøtiltak	A,B	252 795 000	146 927 145	105 867 855	
1420	Miljødirektoratet	23	Oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet	A,B	153 492 000	94 576 601	58 915 399	
1420	Miljødirektoratet	30	Statlig erverv, båndlegging av friluftsområder	A,B	37 953 000	36 555 941	1 397 059	
1420	Miljødirektoratet	31	Tiltak i verneområder	A,B	99 202 000	11 296 858	87 905 142	
1420	Miljødirektoratet	32	Statlig erverv, fylkesvise verneplaner	A,B	7 290 000	732 089	6 557 911	
1420	Miljødirektoratet	33	Statlig erverv, nytt vem	A,B	1 350 000	1 184 158	165 842	
1420	Miljødirektoratet	34	Statlig erverv, nasjonalparker	A,B	12 220 000	6 494 318	5 725 682	
1420	Miljødirektoratet	35	Statlig erverv, nytt skogvem	A,B	435 555 000	433 173 001	2 381 999	
1420	Miljødirektoratet	36	Statlig erverv, marint vern	A,B	5 700 000	-	5 700 000	
1420	Miljødirektoratet	37	Skogplanting	A,B	4 000 000	-	4 000 000	
1420	Miljødirektoratet	38	Restaurering av myr	A,B	40 135 000	1 725 698	38 409 302	
1420	Miljødirektoratet	39	Oppryddingstiltak	A,B	13 283 000	5 827 641	7 455 359	
1420	Miljødirektoratet	60	Tilskudd for å ivareta naturmangfold i kommunneplanlegging	A,B	1 000 000	2 750 000	-1 750 000	
1420	Miljødirektoratet	61	Tilskudd til klimatilpasningsiltak	A,B	183 421 000	161 129 583	22 291 417	
1420	Miljødirektoratet	62	Tilskudd til grønn skipsfart	A,B	28 878 000	21 731 439	7 146 561	
1420	Miljødirektoratet	63	Returordning for kasserte fritidsbåter	A,B	200 000	-	200 000	
1420	Miljødirektoratet	64	Skrantesykprøver fra fallvilt	A,B	1 200 000	926 500	273 500	
1420	Miljødirektoratet	65	Tiltak i kommuner med ulverevir	A,B	20 560 000	20 559 900	100	
1420	Miljødirektoratet	69	Oppryddingstiltak	A,B	83 462 000	32 362 382	51 099 618	
1420	Miljødirektoratet	70	Tilskudd til vannmiljøtiltak	A,B	50 656 000	41 077 340	9 578 660	
1420	Miljødirektoratet	71	Marin forsøpling	A,B	68 609 000	61 348 678	7 260 322	
1420	Miljødirektoratet	72	Erstatning for beitedyr tatt av rovilt	A,B	145 885 000	456 873	145 428 127	
1420	Miljødirektoratet	73	Tilskudd til rovvilttiltak	A,B	87 592 000	16 096 410	71 495 590	
1420	Miljødirektoratet	74	CO2- kompensasjonsordning for industrien	A,B	2 526 200 000	2 526 161 969	38 031	
1420	Miljødirektoratet	75	Utbetaling av pant for bilvrak	A,B	523 000 000	55 137 329	467 862 671	
1420	Miljødirektoratet	76	Refusjonsordninger	A,B	180 000 000	157 514 095	22 485 905	
1420	Miljødirektoratet	77	Ynse organisasjoner og stiftelser	A,B	16 416 000	16 416 000	0	
1420	Miljødirektoratet	78	Friluftsmål	A,B	185 276 000	175 818 738	9 457 262	
1420	Miljødirektoratet	79	Oppryddingstiltak	A,B	450 000	349 614	100 386	
1420	Miljødirektoratet	81	Verdensarvområde, kulturlandskap og verdiskaping	A,B	68 545 000	60 638 750	7 906 250	
1420	Miljødirektoratet	82	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte naturtyper	A,B	44 794 000	2 587 000	42 207 000	
1420	Miljødirektoratet	83	Tilskudd til tiltak mot fremmede organismer	A,B	4 115 000	4 000 000	115 000	
1420	Miljødirektoratet	84	Internasjonalt samarbeid	A,B	5 508 000	5 251 835	256 165	
1420	Miljødirektoratet	85	Naturinformasjonssenter	A,B	96 615 000	94 888 329	1 726 671	
1425	Vilt- og fisketiltak	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	300 000	300 000	0	
1425	Vilt- og fisketiltak	70	Tilskudd til fiskeformål	A,B	15 922 000	6 921 023	9 000 977	
500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet				0	400 000		
1633	Nettoordning, statlig betalt nærverdiavgift	01	Driftsutgifter		0	201 253 829		
Sum utgiftsført						7 026 942 000	5 829 296 804	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Postekst		Samlet tildeling *	Regnskap 2021	Merinntekt og mindreinntekt (-)	
4141	Hostbare viltressurser	01	Jegerprøve, gebyr m.m.		3 625 000	3 752 960	127 960	
4420	Miljødirektoratet	01	Oppdrag og andre diverse inntekter		7 766 000	16 250 391	8 484 391	
4420	Miljødirektoratet	04	Gebyr, forureningsområdet		45 345 000	41 397 209	-3 947 791	
4420	Miljødirektoratet	06	Gebyr, fylkenes miljøvernavgifter		41 384 000	36 675 578	-4 708 422	
4420	Miljødirektoratet	07	Gebyr, kvotesystemet		16 012 000	13 260 950	-2 751 050	
4420	Miljødirektoratet	08	Gebyr, naturforvalningsområdet		672 000	33 600	-638 400	
4420	Miljødirektoratet	09	Internasjonale oppdrag		46 665 000	24 708 671	-21 956 329	
4420	Miljødirektoratet	40	Salg av festetomter i statlig sikrede friluftsområder		4 500 000	1 992 957	-2 507 043	
5576	Sektoravgifter under LMD	72	Jeger- og fellingsavgifter		90 742 000	90 780 000	38 000	
5578	Sektoravgifter under KLD	72	Fiskeravgifter		18 254 000	18 254 000	0	
3604	Arbeidstilsynet	04	Kjennetegnkontroll			5 144 477		
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ynse			3 146 649		
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgeberavgift			79 171 461		
Sum inntektsført						274 965 000	334 568 903	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						5 494 727 902		
Kapitalkontoer								
60050201	Norges Bank KK /innbetalinger					321 406 647		
60050202	Norges Bank KK /utbetalinger					-5 811 109 544		
714415	Endring i mellomværende med statskassen					-5 025 005		
Sum rapportert						0		
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)								
Konto	Tekst				2021	2020	Endring	
714415	Mellomværende med statskassen				-44 601 571	-39 576 566	-5 025 005	

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
114001	408 000	14 904 000	15 312 000
114021	8 000	26 868 000	26 876 000
114071	287 000	38 278 000	38 565 000
114123	16 000	3 625 000	3 641 000
114175	-	2 028 000	2 028 000
140001		3 000 000	3 000 000
140021	288 000	30 560 000	30 848 000
140051		10 432 000	10 432 000
140076		33 450 000	33 450 000
141021	41 000	258 174 000	258 215 000
141022	557 000	106 745 000	107 302 000
141023		1 600 000	1 600 000
142001	10 960 000	733 494 000	744 454 000
142021	13 896 000	335 744 000	349 640 000
142022	8 168 000	244 627 000	252 795 000
142023	2 506 000	150 986 000	153 492 000
142030	7 786 000	30 167 000	37 953 000
142031	8 783 000	90 419 000	99 202 000
142032	1 450 000	5 840 000	7 290 000
142033	-	1 350 000	1 350 000
142034	8 167 000	4 053 000	12 220 000
142035	454 000	435 101 000,00	435 555 000
142036	5 700 000	-	5 700 000
142037		4 000 000	4 000 000
142038	11 585 000	28 550 000	40 135 000
142039	800 000	12 483 000	13 283 000
142060*		1 000 000	1 000 000
142061	74 177 000	109 244 000	183 421 000
142062	4 358 000	24 520 000	28 878 000
142063		200 000	200 000
142064		1 200 000	1 200 000
142065		20 560 000,00	20 560 000
142069	11 200 000	72 262 000	83 462 000
142070	7 864 000	42 792 000	50 656 000
142071	12 919 000	55 690 000	68 609 000
142072		145 885 000	145 885 000
142073	15 266 000	72 326 000	87 592 000
142074		2 526 200 000	2 526 200 000
142075		523 000 000	523 000 000
142076		180 000 000	180 000 000
142077		16 416 000	16 416 000
142078	7 500 000	177 776 000	185 276 000
142079		450 000	450 000
142081	872 000	67 673 000	68 545 000
142082	1 988 000	42 806 000	44 794 000
142083	115 000	4 000 000	4 115 000
142084	-	5 508 000,00	5 508 000
142085	3 789 000	92 826 000	96 615 000
142521	-	300 000	300 000
142570	162 000	15 760 000	15 922 000

* posten har i tillegg en overskridelsesfullmakt på 1,9 mill. kroner, ref. brev fra FIN datert 16/2-21.

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
114001		5 087 335	(4 488 208)	599 127				745 200	599 127
114021		1 331 503	-	1 331 503				1 343 400	1 331 503
114071	"kan overføres"	9 273 050	(6 096 850)	3 176 200				63 056 000	3 176 200
114123		(145 206)		(145 206)				181 250	
114175		-		-					
140001		(33 990)	-	(33 990)					
140021		2 002 077	(1 007 211)	994 866					
140051		32 000		32 000					
140076		-		-					
141021		29 060 446	(25 337 957)	3 722 490					
141022		4 247 663	(500 000)	3 747 663					
141023		660 312		660 312					
142001		24 717 884	(2 682 124)	22 035 760	8 484 391	-	30 520 151	36 674 700	30 520 151
142021		124 404 189	(94 165 260)	30 238 929			30 238 929	16 787 200	16 787 200
142022		105 867 855	(97 225 547)	8 642 309			8 642 309	12 231 350	8 642 309
142023		58 915 399	(38 843 354)	20 072 044	(31 250 943)	-	(11 178 898)	7 549 300	-
142030	"kan overføres"	1 397 059	-	1 397 059			1 397 059	53 634 000	1 397 059
142031	"kan overføres"	87 905 142	(83 983 172)	3 921 970			3 921 970	179 838 000	3 921 970
142032	"kan overføres" **	6 557 911	-	6 557 911			6 557 911	5 840 000	5 840 000
142033	"kan overføres"	165 842		165 842			165 842	1 850 000	165 842
142034	"kan overføres"	5 725 682		5 725 682			5 725 682	13 706 000	5 725 682
142035	"kan overføres" **	2 381 999	(1 243 481)	1 138 518			1 138 518	889 713 000	1 138 518
142036	"kan overføres"	5 700 000	(789 719)	4 910 281			4 910 281	5 700 000	4 910 281
142037	"kan overføres"	4 000 000		4 000 000			4 000 000	4 000 000	4 000 000
142038	"kan overføres"	38 409 302	(19 949 571)	18 459 731			18 459 731	37 575 000	18 459 731
142039	"kan overføres", "kan nyttes under postene 69 og 79"	7 455 359	(10 232 994)	(2 777 635)		2 777 635	-	24 966 000	-
142060		(1 750 000)		(1 750 000)					
142061	"kan overføres"	22 291 417		22 291 417			22 291 417	276 256 000	22 291 417
142062	"kan overføres"	7 146 561		7 146 561			7 146 561	24 520 000	7 146 561
142063		200 000		200 000					
142064		273 500		273 500					
142065		100		100					
142069	"kan overføres", "kan nyttes under postene 39 og 79"	51 099 618		51 099 618		(2 777 635)	48 321 983	147 224 000	48 321 983
142070	"kan overføres"	9 578 660	(2 764 151)	6 814 509			6 814 509	83 084 000	6 814 509
142071	"kan overføres"	7 260 322		7 260 322			7 260 322	125 980 000	7 260 322
142072	"overslagsbevilgning"	145 428 127	(151 433 107)	(6 004 980)					
142073	"kan overføres"	71 495 590	(62 342 546)	9 153 044			9 153 044	152 752 000	9 153 044
142074		38 031		38 031					
142075	"overslagsbevilgning"	467 862 671	(408 767 825)	59 094 846					
142076	"overslagsbevilgning"	22 485 905		22 485 905					
142077		-		-					
142078	"kan overføres"	9 457 262		9 457 262			9 457 262	374 467 000	9 457 262
142079	"kan overføres", "kan nyttes under postene 39 og 69"	100 386		100 386			100 386	900 000	100 386
142081	"kan overføres", "kan nyttes under post 21"	7 906 250	(5 807 187)	2 099 063			2 099 063	133 984 000	2 099 063
142082	"kan overføres"	42 207 000	(40 061 923)	2 145 077			2 145 077	88 161 000	2 145 077
142083	"kan overføres"	115 000		115 000			115 000	21 300 000	115 000
142084		256 165	(214 750)	41 415					
142085	"kan overføres"	1 726 671		1 726 671			1 726 671	176 739 000	1 726 671
142521		-		-			-	15 000	-
142570	"kan overføres"	9 000 977	(8 764 372)	236 605			236 605	30 734 000	236 605
			(1 066 701 308)						

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

** Beløpet er eksklusive beløp ført av KLD

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Miljødirektoratet har mottatt en belastningsfullmakt på inntektspost fra Arbeidstilsynet. Fullmakten gjelder kap. 3640 post 04, og 5 144 477 er belastet posten.

Miljødirektoratet har også mottatt en belastningsfullmakt fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på 400 000 kroner. Denne er benyttet i sin helhet.

Tildelinger på andre kapitler enn etatens egne

Miljødirektoratet har mottatt tildelinger på kap. 1400 og 1410. Der det er mindreforbruk, vil Klima- og miljødepartementet beregne overførbare beløp.

Miljødirektoratet har også mottatt tildelinger fra Landbruks- og matdepartementet, over kap. 1140, postene 01, 21, og 71, og kap. 1141 postene 23 og 75. Tabellen ovenfor viser beregning av overførbart beløp, og LMD vil søke om overføring til 2022.

Avgitte belastningsfullmakter

Det er gitt belastningsfullmakter til andre etater og tildelt midler til statsforvaltere på Miljødirektoratets poster for totalt 1 155 784 kroner. På disse er det utgiftsført 1 066 717 774 kroner.

Direktoratets mer-/mindreutgifter er korrigert for utgifter ført av andre.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Miljødirektoratet har fullmakt til å overskride kap. 1420 post 01 mot tilsvarende merinntekter på kap. 4420 post 01. Videre har Miljødirektoratet fullmakt til å overskride kap. 1420 post 23 mot tilsvarende merinntekt på postene 04, 06, 08 og 09.

I 2021 var det merinntekt på 8 484 391 kroner på kap. 4420 post 01. Denne kommer i tillegg i utregning av mulig overførbart beløp til neste år.

Kap. 4420 postene 04, 06, 08 og 09 hadde en samlet mindreinntekt på 31 250 943 kroner, og er inkludert i beregnet overførbart beløp.

Stikkordet «kan overføres»

På poster med stikkordet "kan overføres" kan ubrukt bevilgning overføres til neste år.

Maks. overførbart beløp.

På driftspostene kan et beløp tilsvarende inntil fem prosent av bevilgningen overføres til neste år.

For poster med stikkordet "kan overføres" kan ubrukt bevilgning overføres til de to neste budsjettår. I praksis betyr det at maks. overførbart beløp er summen av siste to års bevilgning.

Ubrukte beløp på kap. 1420 postene 01 og 22 er under grensen på fem prosent, og regnes som mulig overføring til 2022.

Miljødirektoratets ubrukte beløp på kap. 1420 post 21 er 30 238 929 kroner. Dette beløpet er over grensen på fem prosent, og dermed er maksimalt overførbart beløp 16 787 200 kroner.

Ubrukt beløp under kap. 1420 post 23 er lavere enn korresponderende mindreinntekter, og dermed er det ikke beløp til overføring på posten.

Stikkordet «kan benyttes under»

Kap. 1420, postene 39, 69 og 79 ses i sammenheng, slik at grunnlag for overføring og maks. overførbart beløp ses i sammenheng. Dermed vil samlet restbeløp på de respektive postene kunne overføres til 2022.

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Poster med stikkordet "overslagsbevilgning" er ikke overførbare til neste år.

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2021

	Note	2021	2020
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	100 170 753	101 542 495
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	12 873 673	22 396 742
Salgs- og leieinnbetalinger	1	28 086 928	49 903 305
Andre innbetalinger	1	3 349 731	1 525 861
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		144 481 086	175 368 403
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	633 211 188	615 508 971
Andre utbetalinger til drift	3	1 017 448 555	1 068 792 538
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		1 650 659 744	1 684 301 510
Netto rapporterte driftsutgifter		1 506 178 658	1 508 933 107
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	247 930	197 803
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		247 930	197 803
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	437 550 381	446 109 341
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	2 010 392	5 687 563
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		439 560 773	451 796 903
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		439 312 843	451 599 100
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	111 124 867	93 054 223
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		111 124 867	93 054 223
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	3 539 334 682	2 455 181 982
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		3 539 334 682	2 455 181 982
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		1 055 782	1 023 900
Arbeids giveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		79 171 461	76 494 850
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		201 253 829	197 170 233
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		121 026 587	119 651 483
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		5 494 727 902	4 442 311 449
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2021	2020
Fordringer NAV			(894)
Fordringer på ansatte		72 664	
Kontanter		55 042	55 042
Kundefordringer		-	-
Bankinnskudd - oppgjørskonto og arbeidskonto			
Forskuddstrekk		(23 803 768)	(20 672 396)
Påleggstrekk		(5 154)	(6 157)
Oppgjørskonto merverdiavgift		(1 301 323)	(1 028 472)
Utgående merverdiavgift		52 490	52 490
Inngående merverdiavgift			82 434
Lønn		18 423	14 590
Interimskonto			
Annen kortsiktig gjeld		(1 590 495)	126 232
Annen langsiktig gjeld		-18 099 450,65	(18 199 435)
Sum mellomværende med statskassen	8	-44 601 571	-39 576 566

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2021	31.12.2020
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Gebyrer forurensingsområdet	46 464 733	54 203 274
Gebyr fylkesmannsbetenes miljøvern avdelinger	36 658 510	35 116 071
Gebyrer kvotesystemet	13 260 950	8 761 350
Gebyrer naturforvaltningsområdet	33 600	37 600
Gebyrer viltforvaltning	3 752 960	3 424 200
Sum innbetalinger fra gebyrer	100 170 753	101 542 495
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	4 405 152	897 900
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	2 673 681	12 070 919
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	144 626	1 086 972
Andre tilskudd og overføringer	5 650 215	8 340 951
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	12 873 673	22 396 742
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Leieinntekt fast eiendom	80 837	9 548 729
Salgsinntekt varer og tjenester	27 998 372	40 354 576
Annen leieinntekt	7 719	0
Sum salgs- og leieinnbetalinger	28 086 928	49 903 305
<i>Andre innbetalinger</i>		
Salg anleggsmidler	1 356 774	1 524 174
Salg festetomter	1 992 957	0
Innkomet på tidligere nedskrevne fordringer	0	1 688
Sum andre innbetalinger	3 349 731	1 525 861
Sum innbetalinger fra drift	144 481 086	175 368 403

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2021	31.12.2020
Lønn	513 973 766	494 471 856
Arbeidsgiveravgift	79 171 461	76 494 850
Pensjonsutgifter	56 711 183	55 874 706
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-22 127 471	-16 826 328
Andre ytelser	5 482 249	5 493 887
Sum utbetalinger til lønn	633 211 188	615 508 971
Antall utførte årsverk:	702	698

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2021	31.12.2020
Husleie	80 425 407	88 582 698
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	3 781
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	3 367 625	3 437 923
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	507 233	464 088
Mindre utstysanskaffelser	8 727 354	9 979 301
Leie av maskiner, inventar og lignende	39 821 607	35 721 539
Kjøp av konsulenttenester	234 424 841	244 340 649
Kjøp av andre fremmede tenester	594 972 185	626 602 729
Reiser og diett	12 074 207	15 888 767
Øvrige driftsutgifter	43 128 096	43 771 064
Sum andre utbetalinger til drift	1 017 448 555	1 068 792 538

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2021	31.12.2020
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	18 332	
Valutagevinst	155 450	124 439
Annen finansinntekt	74 149	73 364
Sum innbetaling av finansinntekter	247 930	197 803

	31.12.2021	31.12.2020
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	1 900 578	5 459 015
Valutatap	109 048	222 384
Annen finansutgift	767	6 164
Sum utbetaling av finansutgifter	2 010 392	5 687 563

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2021	31.12.2020
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	416 770 970	419 872 155
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	2 107 186	11 356 153
Infrastruktureiendeler		
Maskiner og transportmidler	13 143 223	7 390 091
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	5 529 002	7 490 941
Sum utbetaling til investeringer	437 550 381	446 109 341

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2021	31.12.2020
Tilbakeføring av jeger- og fellingsavgifter fra Viltfondet	90 780 000	74 500 000
Tilbakeføring av fiskeravgifter fra Statens fiskefond	18 254 000	17 289 000
Tilfeldige og andre inntekter konto 8480 (ref. kap. 5309, post 29 inntekt)	2 090 867	1 265 223
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	111 124 867	93 054 223

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2021	31.12.2020
Overføringer til andre statlige regnskaper	37 900 000	37 062 000
Tilskudd til kommuner	217 907 876	209 302 672
Tilskudd til fylkeskommuner	139 349 818	133 505 696
Tilskudd til ikke- finansielle foretak	3 021 749 690	1 918 222 581
Tilskudd til finansielle foretak	10 227 123	14 839 435
Tilskudd til husholdninger	9 848 000	11 671 000
Tilskudd til ideelle organisasjoner	98 687 174	127 278 598
Tilskudd til statsforvaltningen	1 480 000	3 300 000
Tilskudd til utlandet	2 185 000	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	3 539 334 682	2 455 181 982

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**

	31.12.2021	31.12.2021	
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*			0
Obligasjoner			0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	10 268 975	0	10 268 975
Andre fordringer	72 664	72 664	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	55 042	55 042	0
Sum	10 396 681	127 706	10 268 975
Langsiktige gjeld			
Annen langsiktig gjeld	-18 099 451	-18 099 451	0
Sum	-18 099 451	-18 099 451	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-21 659 035		-21 659 035
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-23 838 389	-23 808 922	-29 467
Skyldige offentlige avgifter	-1 301 323	-1 248 833	-52 490
Annen kortsiktig gjeld	7 644 604	-1 572 071	9 216 675
Sum	-39 154 143	-26 629 827	-12 524 316
Sum	-46 856 912	-44 601 571	-2 255 341

Styringsparametere 2021

Tverrgående	2
1. Prioritering 1: Om helheten i klima- og miljøpolitikken	2
2. Prioritering 2: Om effektivitet og brukervennlighet	6
3. Prioritering 3: Om miljøkriminalitet	8
4. Prioritering 4: Om bærekraftig finans.....	10
Naturmangfold	10
5. Prioritering 5: Om kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold	10
6. Prioritering 6: Om helhetlig forvaltning av natur	12
7. Prioritering 7: Om å sikre arealer med natur	16
8. Prioritering 8: Om den mest truede naturen	17
9. Prioritering 9: Om globalt rammeverk for natur	18
10. Prioritering 10: Om rovvilt.....	18
Friluftsliv	19
11. Prioritering 11: Om attraktive friluftsområder	19
Forurensning.....	21
12. Prioritering 12: Om kjemikalier og miljøgifter	21
13. Prioritering 13: Om overgjødning (eutrofiering).....	22
14. Prioritering 14: Om sirkulær økonomi.....	23
15. Prioritering 15: Om plastforurensning	25
Klima	27
16. Prioritering 16: Om å redusere klimagassutslippene.....	27
17. Prioritering 17: Om kunnskapsgrunnlaget om klima	28
18. Prioritering 18: Om kunnskapsgrunnlaget om klimarisiko.....	32
19. Prioritering 19: Om å forberede Norge på konsekvensene av klimaendringer.....	32
Polarområdene.....	33
20. Prioritering 20: Om kunnskapsgrunnlaget om miljøet i polarområdene	33

Tverrgående

Prioritering 1: Helheten i klima- og miljøpolitikken blir ivaretatt gjennom gode analyser og effektiv bruk av strategisk viktige virkemidler

1.1 Data om klima og miljø er tilgjengeliggjort med sikte på bedre og mer effektive beslutningsprosesser, i tråd med digitaliseringsstrategien

Miljødirektoratet innhenter, forvalter og tilgjengeliggjør store mengder data om klima, natur og miljø gjennom utvikling og tilrettelegging av åpne tjenester (API) og datasett for distribusjon (som f.eks. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljodata/>) og løpende forbedring av infrastruktur. Utvikling i dette arbeidet styrkes av utredningen "Fremtidens miljødata" som gir en systematisk oversikt over dagens situasjon i miljødataforvaltningen, og konseptuelle løsninger som vil effektivisere og gjøre miljødata mer åpne og tilgjengelige.

Arbeidet vil også gi et nødvendig kunnskapsgrunnlag for utvikling av nasjonal miljødatapolitikk i samarbeid med sentrale og relevante aktører innenfor miljøforvaltningen, på tvers av sektorene, innenfor UHI-sektoren og private aktører. Målet er på sikt å få etablert et mer effektivt, tilgjengelig og etterprøvbart miljødatasystem som skal gi et sikkert og relevant kunnskapsgrunnlag for beslutninger om klima og miljø. Dette vil ta tid og forutsetter et godt samarbeid med alle aktørene som samler inn data om miljø – og utvikling av mer effektive metoder for å samle inn miljødata. Vi imøteser KLDs tilbakemeldinger på våre vurderinger av konseptvalg for "Fremtidens miljødata".

1.2 Treffsikre leveranser og gode beslutningsgrunnlag i tråd med utredningsinstruksen, inkludert samfunnsøkonomiske vurderinger

Direktoratet jobber systematisk med å bruke utredningsinstruksen og gjøre samfunnsøkonomiske vurderinger på en større bredde av saker, og vi vurderer at dette arbeidet er i godt driv. Vi vil særlig trekke fram et internt utviklingsarbeid om metodeutvikling for bedre synliggjøring av miljøverdier i våre analyser, og samarbeidsgruppa mellom departement og direktorat om samfunnsøkonomi har bidratt til klargjøring av begrepsbruk og tydeliggjøring av oppdrag.

For å treffe enda bedre med leveransene er vi avhengige av tilbakemeldinger fra departementet. Det er varierende i hvor stor grad KLD gir tilbakemeldinger på leveransene, og disse er ofte for knappe og generelle til å være nyttige for systematisk å kunne arbeide for å forbedre våre analyser og leveranser. For å kunne styrke vår rådgivingsfunksjon og treffe bedre på KLDs behov er vi avhengig av tilbakemeldinger.

1.3 Miljødirektoratet forener i større grad enn før hensynene til klima og naturmangfold i sitt arbeid

Miljødirektoratet samarbeider godt på tvers av de ulike miljøfaglige ansvarsområdene, især på tvers av klima og naturmangfold og det er mange faglige sammenhenger og synergier. Gjennom et internt prosjekt som er en del av en femårig satsing for i større grad å vurdere hensyn til klima og naturmangfold samtidig, sørget vi for at alle avdelinger har større fokus på å sikre vurderinger for klima og naturmangfold i alle relevante oppdrag. For 2021 er det identifisert minst 14 oppdrag i tildelingsbrev der vi har gjort vurderinger for både naturmangfold og klima.

En mer systematisk bruk av utredningsinstruksen og uttesting av en mer enhetlig tilnærming til verdsetting av virkninger (både prissatte og ikke-prissatte virkninger), har bidratt til mer helhetlige vurderinger for klima og naturmangfold i flere utredninger. Sammen med en satsing på hav og klima, har disse grepene generelt bidratt til at Miljødirektoratet har større fokus på utvikling av helhetlige kunnskapsgrunnlag på tvers av fagområdene. Vi har også startet planleggingen av en nasjonal konferanse om klima, naturmangfold og areal i 2022.

1.4 Koblingen mellom natur og kultur er forsterket, i tråd med Meld. St. 16 (2019-2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken

Koblingen mellom kultur og natur bidrar til helhetlig fokus og løsninger som har positiv effekt på utfordringer på både globalt, nasjonalt og lokalt nivå. Samarbeidet mellom Miljødirektoratet og Riksantikvaren om oppfølging av verdensarvkonvensjonen, er viktig. Norges medlemskap i verdensarvkomiteen i 2018 - 2021 har forsterket dette samarbeidet. Norge har hatt en konsistent, faglig linje i komiteen. Vi mener dette har styrket konvensjonen på lang sikt. Det har blitt flere plan- og inngrepssaker i norske verdensarvområder. Direktoratenes innsats her har en klar positiv effekt.

En styrket metodikk for konsekvensutredninger og utviklingen av en sektornøytral KU-veileder på miljø bidrar til å sikre et bedre og mer systematisk beslutningsgrunnlag for å ivareta naturmangfold, kulturminner og landskap generelt og verdensarvforpliktelsene spesielt.

Samarbeidet mellom Riksantikvaren, Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet om satsingen utvalgte kulturlandskap i jordbruket har god effekt i de utvalgte lokalmiljøene og bidrar til ivaretagelse av naturmangfold, kulturhistorie og jordbruksdrift. Vi ivaretar en god kobling mellom kultur og natur i det løpende arbeidet.

1.5 Offentlige anskaffelser er brukt mer aktivt som et virkemiddel for å fremme klima og miljø og politikkområdet er styrket

Direktoratet har bidratt i DFØs arbeid, og derigjennom bidratt til å styrke DFØs kunnskapsgrunnlag for å gi råd om målrettede miljøkrav i offentlige anskaffelser. I tillegg integrerer vi vurderinger av offentlige anskaffelser som virkemiddel når vi utreder virkemidler. Vi har blant annet utredet og gitt råd om hvordan nasjonalt omsetningskrav til bruk av biodrivstoff i veigående transport og krav i offentlige anskaffelser bør håndteres. Vi stiller også strenge miljøkrav i egne anskaffelser, der det er relevant.

1.6 Kommunene tar i større grad tilstrekkelig vare på arealer som er verdifulle for klima og miljø

Vi har ingen statistikk som forteller oss om kommunene i større grad tar miljøhensyn i sin arealplanlegging, men plankompetansen og kapasiteten i mange kommuner gir generelt grunn til bekymring. Vi ser i tillegg ofte at miljøhensyn må vike når kommunene avveier miljøhensyn opp mot andre samfunnsmessige hensyn. Dette gir særlig grunn til bekymring når Kommunal- og distriktsdepartementet vektlegger den kommunale selvvråderetten veldig tungt i innsigelsessakene. Imidlertid er det vårt inntrykk at statsforvalterne har gjort en solid innsats mht. til å veilede kommunene om miljøhensyn i plan og vært tidlig ute og tydelige med gode innspill i kommunale planprosesser. Vi oppfatter at de har fremmet innsigelser der det er nødvendig – og at vår veiledning, blant annet gjennom plannettverk på tvers av fylker, har bidratt til dette.

I TB til SF for 2021 hadde vi et liknende resultatkrav (Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser i tråd med rundskriv T-2/16 ivaretas på en god måte). Når vi får SFs rapportering, har vi litt bedre grunnlag for å vurdere utviklingen. Den omfattende kartleggingen av verdifull natur etter NiN-systemet, og lanseringen av økologisk grunnkart, bidrar til stadig bedre kunnskapsgrunnlag for kommunene. Vi tror dette har bidratt til økt ivaretagelse av verdifull natur, men vi har fremdeles bare kartlagt 2,6 prosent av naturen i Norge etter NiN-systemet. Dette betyr at det gjenstår et betydelig arbeid for å komme i mål med etableringen av et godt kunnskapsgrunnlag som kommunene kan hensynta i sin planlegging.

Vår og Statsforvalternes veiledning til kommunene på klimaområdet bidrar også til økt kunnskap og vi tror det har bidratt til økt klimahensyn i planleggingen. Vår nye støyveileder har gjort det enklere for kommunene å kunne ivareta støyhensyn. Miljødirektoratet har arbeidet på flere områder for å gjøre det lettere for kommunene å se hvilke klima- og miljøverdier som krever særlig hensyn, blant annet har vi foreslått forbedring av innsigelsesrundskriv T-2/16 med flere tema og tydeligere beskrivelser.

Gjennom den nye veiledningen om konsekvensutredninger som vi lanserte på tampen av 2020, har både kommuner og SF lettere kunnet vurdere konsekvensene av aktuelle planalternativer. Arbeidet med kommunedelplan for naturmangfold har i mange kommuner i 2021 bidratt til økt kunnskap og oppmerksomhet om naturverdiene i egen kommune, og gjort kommunene bedre i stand til å foreta planvalg hvor de mest verdifulle arealene skånes. Per i dag er det gitt støtte til utarbeidelse av en slik kommunedelplan til 45 kommuner, og med en etablert fast tilskuddsordning for dette vil antallet øke framover.

1.7 Kommuner og andre relevante beslutningstakere har bedre kunnskap om arealutviklingen i ulike områder

Arbeidet med kartlegging av verdifull natur og tilgjengeliggjøring av denne kunnskapen gjennom naturbase/økologisk grunnkart i 2021, har bidratt til å legge grunnlaget for at kommunene og andre beslutningstakere skritt for skritt får bedre kunnskapsgrunnlag om arealutviklingen. Når kommunene lager egne kommunedelplaner for naturmangfold, fører det til økt kartlegging og økt kunnskap om arealutviklingen og arealenes betydning for miljø. Norge mangler imidlertid god overordnet arealstatistikk, bl.a. hvor mye areal vi har av de ulike økosystemene. Høsten 2020 ble det laget en utredning som belyser hva som finnes av arealstatistikk og behovet for utvikling av bedre arealstatistikk, ikke minst bedre kartgrunnlag. Miljødirektoratet har videreført dette arbeidet i 2021 gjennom prosjektet "Hovedøkosystemkart for Norge - HØK", hvor det er jobbet med å sammenligne ulike måter å inndele økosystemer på, inkludert alternative løsninger for å kartfeste økosystemenes utbredelse. Det er også etablert et samarbeid med SSB med sikte på felles arbeid med utvikling av arealregnskap for økosystemer. Dette vil bli et krevende arbeid som i første omgang må starte med valg av ambisjonsnivå ut fra hvilke behov vi har på kort og lengre sikt til et slikt regnskap. Disse behovene vil bli belyst gjennom en konseptvalgutredning hvor gapet mellom dagens behov og datagrunnlag og fremtidens behov vil bli belyst. Dette arbeidet vil fortsette i 2022. I arbeidet med å få bedre arealstatistikk er et viktig mål at kommuner på lik måte kan lage et arealregnskap til bruk i arealplanlegging.

1.8 Et aktivt EU/EØS-arbeid som har samme bredde og strategisk tilnærming som EU har i European Green Deal, og som ivaretar norske klima- og miljøinteresser best mulig

EUs grønne giv er en svært omfattende strategi for et grønt, bærekraftig og konkurransedyktig Europa, med et omfang, tempo, ambisjonsnivå og tverrsektoriell tilnærming uten sidestykke. Siden det antas at hele 80 prosent av norsk klima- og miljøregelverk stammer fra EU-regelverk får initiativet store konsekvenser for norsk miljøforvaltning. Mye av det nye regelverket vil bidra til vesentlig miljøforbedringer. Samtidig, vi skal sette oss inn i det kommende regelverket, ivareta norske interesser, sørge for rettidig og riktig gjennomføring i norsk rett og deretter løpende forvaltning av nytt

regelverk. Med dagens ressursituasjon er vi bekymret for om vi har kapasitet til å ivareta alt dette på en tilfredsstillende måte. For å oppfylle regjeringens ambisjoner om norsk næringslivs grønne konkurransekraft på det europeiske markedet mener vi det er behov for økte ressurser.

Arbeidet vårt har bidratt til en bredere og mer strategisk tilnærming til EUs grønne giv, blant annet ved økt kunnskap om den grønne giv og mer samhandling på tvers av fagområder. Møter i etatsgruppen har bidratt til dialog og samhandling på tvers av etater, og målrettet dialog med KLD og miljørådene (bla. gjennom temamøter) har bidratt til avklaringer på hvilke områder i den grønne giv som skal prioriteres i påvirkningsarbeid ovenfor EU. Dette har gjort oss bedre rustet til å ivareta norske klima- og miljøinteresser. God koordinering på tvers er avgjørende for effektiv og rettidig gjennomføring av regelverk, og er nødvendig for å sikre like konkurransevilkår for norsk næringsliv. EU-kommisjonen er bedre kjent med norske interesser og har mer kunnskap gjennom Miljødirektoratets innspill til ulike arbeidsprosesser, høringer og underlag for politiske innspill. Underlag fra Miljødirektoratet har bidratt med grunnlag for politisk ledelse sin deltagelse i det politiske ordskiftet i Brussel. Miljødirektoratets nye nettsider om EUs grønne giv gir eksterne aktører relevant og pålitelig informasjon om den grønne giv i Norge.

Prioritering 2: En effektiv organisasjon med gode og brukervennlige tjenester

2.1 Effektiviteten i etaten er økt

Vi er et stort direktorat med en svært mangslungen og variert oppgaveportefølje og det finnes i liten grad ett felles overordnet grep for effektivisering, men behov for skreddersøm på de ulike områdene. Vi legger stor vekt på å effektivisere og brukerorientere våre arbeidsprosesser og tjenester i alle deler av direktoratet. Vi har effektivisert de interne prosessene våre gjennom bedre koordinering, strukturert bruk av tverrfaglige team, strømlinjeforming av prosjektgjennomføring og digitalisering. Vi har digitaliseringsprosjekter som gir interne gevinster, blant disse nevnes:

1. Elektronisk søknadssenter (ESS). I senere tid er antallet ordninger i ESS økt fra 30 til 54 og antall søknader er mer enn doblet. Effekt i redusert saksbehandlingstid er tatt ut i økt produktivitet og løsning av andre oppgaver. Digitaliseringen av tilskuddsbehandlingen er helt avgjørende for at vi har kunnet gjennomføre denne veksten uten at driftsbudsjettet er økt.
2. Feltdagbok/feltapp. Redusert saksbehandlingstid hos oss og Politiet. Effekter er tatt ut i form av mer tid til kontroll og forebyggende arbeid.

3. System for kontrakter og anskaffelser. Effekt er tidsbesparelse i interne prosesser, og kvaliteten på mottatte tilbud langt bedre enn tidligere.
4. eCITES. Det er en betydelig økning i antall søknader om tillatelser og eiersertifikat fra og med ny forskrift i 2018, ref. vedlagt graf. Med forenkling og kvalitetssikring av søknadsprosess gjennom ESS og eCITES, har man klart å håndtere økningen i antall søknader, med samme bemanning. Samtidig har vi digitalisert mye som kommer andre aktører til gode, f.eks. kommuner, fylkeskommuner, bedrifter eller publikum.

2.2 Etatens tjenester til forvaltningen og befolkningen er mer brukervennlige og fremtidsrettede

Stadig flere av vedtakene våre er strukturerte i tråd med rådene om klart språk i tekster fra det offentlige. Nye maler for enkeltvedtak har ført til at flere av vedtakene er blitt mer oversiktlige og enhetlige, og mange er også blitt kortere. Dette er effektiviserende, fordi saksbehandlerne bruker mindre tid på å skrive vedtakene, mens lederne får bedre oversikt over innholdet når de skal godkjenne vedtakene og brukertester viser at de blir lettere å forstå for brukerne

Også arbeidet vårt med digitalisering skal bidra til bedre og mer tilgjengelige og brukervennlige tjenester for andre offentlige virksomheter, næringsliv og publikum. I våre IT-prosjekter benytter vi tjenstedesign for å sikre brukerens perspektiv når nye løsninger utvikles eller eksisterende løsninger videreutvikles. Løsningene våre er universelt utformet og utvikles kontinuerlig for å kunne benyttes både på mobil og pc. Eksempler på dette er tjenester som appen Min jegerdokumentasjon, Luftkvalitet (formidling av miljøinformasjon rettet mot allmenheten og spesielt berørte grupper brukere) og NIN-app (legger til rette for at enhetlig kartlegging ved at flere aktører benytter samme verktøy og felles digitale dataflyt). Nye tjenester etableres i hovedsak i skyen, og med det følger det god ytelse og responstid for våre brukere.

2.3 Miljødirektoratet sine tjenesteleveranser til miljøforvaltningen sikrer målene i samordnings- og digitaliseringsstrategiene for 2021

Effekten av etablering av Felles IKT-drift er:

- redusert sårbarhet på driftstjenestene da et større driftsmiljø muliggjør redundans på kompetanse og personell innenfor de viktigste områdene
- effektivisering av driftsprosesser som saksbehandling, feilretting, endringshåndtering og oppgraderinger
- økt sikkerhet gjennom bedret deteksjons- og handlingsevne, både ved fjerning av kjente sårbarheter og ved håndtering av angrep

For arkiv er hovedeffekten ved samordningen:

- bedre robusthet og redusert sårbarhet i arkivfunksjonen
- bedre arkivtjenestekvalitet ved at etatene har fått tilgang på et større og mer kompetent fagmiljø
- mange av de overførte etatene oppfyller nå bedre lov og forskrift ved at man gjennom overføringen fikk rettet opp mangler ved arkivdriften (f.eks.: oppdatert arkivplan og publisering av offentlig journal)

Effekten av etablering av strategisk innkjøp er bedre kvalitet i gjennomføring av anskaffelsesprosessene, bla. pga. erfaringsoverføring på tvers av virksomhetene og planmessige møter mellom innkjøpsmiljøene; redusert tidsbruk ved at det er gjennomført felles anskaffelser bedre beslutningsgrunnlag ved aktiv bruk av analyseverktøy.

Prioritering 3: Styrket innsats mot miljøkriminalitet i tråd med Meld. St. 19 (2019-2020)

3.1 Økt forebygging av miljøkriminalitet og redusert antall overtredelser som skyldes uvitenhet og/eller manglende respekt for regelverket

Kjennskap til regelverket har økt, eksempelvis kravene i CITES-forskriften, med sterkt økende antall innkommende innførselstillatelser. Samarbeidet med og veiledning til utvalgte bransjer i 2021 bidrar til redusert antall overtredelser som skyldes uvitenhet om regelverket. For eksempel genteknologiloven, spesifikke krav i REACH-regelverk, og enkelte forskrifter knyttet til naturmangfoldloven.

Anmeldelsene, og offentliggjøring av kontroll og tilsynsresultater, medvirker til økt allmennpreventiv effekt og dermed økt forebygging av miljøkriminalitet. Mer strategisk bruk av media (herunder sosiale medier) ikke minst på naturmangfoldområdet har hatt effekt med hensyn til økt kunnskap om regelverk, men også forståelsen for oppdagelsesrisikoen ved lovbrudd. Antall anmeldelser innenfor lakse- og innlandsfiske-loven (og inndragninger), naturmangfoldloven og motorferdselloven ligger fortsatt høyt, og det forebyggende arbeidet må ytterligere forsterkes i årene framover.

Flere saker på offshoremrådet og produktområdet har fått oppmerksomhet og bidrar til økt forebygging av miljøkriminalitet, både ved økt kjennskap om regelverket, og ved at aktørene ser at ulovlige miljøforhold blir avdekket og fulgt opp. Det samme gjelder økt innsats for å stoppe ulovlige eksportforsendelser av EE-avfall, og flere anmeldelser av eksportører. Stadig flere tips gjennom Miljødirektoratets tipsløsning og oppfølging av disse har allmennpreventiv effekt i næringsliv og befolkningen.

Vi har fått noe midlertidig økt ressurser til å følge opp miljøkrimmeldinga, men uten varig styrking av ressursene er det ikke mulig å styrke innsatsen vesentlig. Også EU-kommisjonen ønsker å styrke arbeidet med å forebygge og bekjempe miljøkriminalitet og sikre overholdelse av miljø- og klimaregelverket og flere nye regelverk vil kreve økt tilsyn. Ett av grepene i EU er bindende krav til andel, antall eller frekvens for tilsyn.

Miljøforvaltningen i Norge gjør risikobasert tilsyn, og har et målrettet tilsyn som gir gode resultater med mindre ressursbruk enn i sammenlignbare EU-land. Vi er bekymret for at EUs mer rigide regulering av tilsyn både vil forutsette økt ressursbruk hos oss, og samtidig kan det svekke treffsikkerheten i tilsynet.

3.2 Tilsynspraksisen er justert i tråd med stortingsmeldingen

Vi har økt kontrollinnsats på prioriterte områder som ulovlig eksport av EE-avfall og netthandel, og økt samarbeid med politiet, Kystvakta og andre kontrollinstanser om regionale risikoanalyser. I tillegg har vi økt fokus i oppsynsaktiviteten om operativt samarbeid med hensyn til kystoppsyn og motorferdsel i utmark. Utvikling og bruk av ny metodikk og teknologi, som søkeroboter, som overvåker nettbutikker etter mistenkelige annonser, vil bidra til økt effektivisering og større sannsynlighet for å avdekke ulovligheter. Videreutvikling av digitale feltverktøy, som sikrer mer effektive feltkontroller fortsetter. Digitalisering av tilsynsprosessen legger til rette for økt effektivisering, og for deling av data med både nasjonale og europeiske myndigheter.

3.3 Sanksjonsregime som virker mer preventivt på overtredere er utviklet

Miljødirektoratet jobber for å forebygge miljøkriminalitet på mange ulike måter og arenaer, gjennom veiledning, målrettet informasjon til relevante målgrupper, tilsynskampanjer mv. Vi har fastsatt nye felles interne retningslinjer for anmeldelse av brudd på miljøregelverkene og vi arbeider med å utvikle et register som skal gi bedre og lettere tilgjengelig informasjon om vår og statsforvalternes håndtering av miljøkrimsaker.

Bruk av overtredelsesgebyr (OTG) vil bidra til å sikre et preventivt sanksjonsregime, uten å måtte gå veien om politi- og påtalemyndighet. I løpet av 2021 har vi fått på plass forskrifter for OTG etter naturmangfoldloven og lakse- og innlandsfiskekloven. Forskrifter om OTG etter forurensningsloven og lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester ble sendt på høring i juli i år, og er oversendt KLD for fastsettelse i desember. Bruk av OTG vil være en ny oppgave som vil kreve økte ressurser hos oss – bl.a. må vi utvikle policy og praksis for "sporvalg", og det kan mulig bli mange vedtak om OTG, som også kan bli påklaget til KLD.

Vi har styrket samarbeidet med politiet, bl.a. gjennom en samarbeidsavtale med POD og konkret samarbeid i felt mellom politi og naturoppsynet. Bruk av OTG forutsetter

samordning mellom oss, politi og påtalemyndighet (samordningsplikt følger av forvaltningslov og straffeprosesslov). Vi er i dialog med politiet om slike samordningsrutiner.

Prioritering 4: Forvaltningen har et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne følge arbeidet med bærekraftig finans

4.1 Gode faglige leveranser til departementet om klassifiseringskriterier for bærekraftig aktivitet

Vi har levert godt og dermed bidratt til økt kunnskap i departementet om detaljerte klassifiseringskriterier med betydning for hvordan bærekraftig aktivitet defineres i norske forhold. Vi har bygget egen kompetanse ved å vurdere plattformens og kommisjonens forslag. I august i år la plattformen frem forslag til kriterier knyttet til de gjenstående fire miljømålene (hav og vann, sirkulær økonomi, forurensning og naturmangfold). Vi leverte på oppdrag om de foreslåtte kriteriene sett i norsk kontekst.

4.2 Godt samarbeid med andre etater

Vi har hatt godt samarbeid med Finanstilsynet, når det har vært behov for det.

Naturmangfold

Prioritering 5: Bedre kunnskapsgrunnlag om naturmangfold og naturgrunnlagets betydning for økonomi og samfunn med sikte på gode og effektive beslutningsprosesser

5.1 Kartlag innhentet i økologisk grunnkartsatsingen blir benyttet av aktuelle beslutningstakere

Vi har i dag ikke tilgang til gode data på hvorvidt kart innhentet i økologisk grunnkartsatsingen brukes og oppleves som nyttig av aktuelle beslutningstakere. Vi har imidlertid gjennomført en brukerundersøkelse blant medlemmene i direktoratsgruppen for økologisk grunnkart om bruk av kartene i egen etat. Undersøkelsen hadde flere begrensninger (bl.a. ved at aktuelle beslutningstakere på lokalt og regionalt nivå ikke var representert), men den kan likevel gi noen indikasjoner på bruk av kartene.

Undersøkelsen viste at de fleste etatene hadde inntrykk av at kartene innhentet gjennom økologisk grunnkart-satsingen blir brukt i noen grad. Vi har videre grunn til å anta at bruken varierer fra kart til kart. I undersøkelsen oppga flest at de kjente til at kart over hotspots for trua arter og kart over naturtyper etter Miljødirektoratets instruks på land blir

brukt i beslutningsprosesser i egen etat. Sistnevnte kart gir grunnlag for innsigelse etter plan- og bygningsloven, og vi antar at kart som gir grunnlag for innsigelse blir benyttet i større grad enn kart som ikke gjør det (som f.eks. kart over kalk i berggrunn). Bruksstatistikk fra Geonorge, Portal for økologiske grunnkart og Naturbase vil ikke si noe om hvem som bruker kartene. For fremtidig rapportering kan en spørreundersøkelse til en større gruppe av aktuelle beslutningstakere kunne gi oss bedre oversikt over nytten og bruken av kartene.

5.2 En første klassifisering av økologisk tilstand er blitt gjort for økosystem skog, fjell, arktisk tundra og hav, og metodikk er utprøvd for terrestriske systemer

Vurdering av økologisk tilstand for arktisk tundra, skog og fjell er gjennomført. Vurderinger for hav er forsinket og er forventet i løpet av vår/sommer 2022, hvor Barentshavet er forventet ferdigstilt i april, Nordsjøen i juni og Norskehavet i august. Utprøving av fagpanelmetode for terrestriske økosystemer er også noe forsinket i forhold til opprinnelig frist (desember 2021) og vil bli fullført i februar 2022. Dette er del av systemutvikling og skal på sikt danne kunnskapsgrunnlag for arbeid med mål for tilstanden i økosystemene. Videreutvikling av klassifiseringssystemet for tilstand i natur bør ses i sammenheng med siktemålet om å utvikle et helhetlig økosystemregnskap i tråd med FNs rammeverk for dette, jf. styringsparameter 1.7 *Kommuner og andre relevante beslutningstakere har bedre kunnskap om arealutviklingen i ulike områder.*

5.3 Kunnskapsgrunnlag for ivaretagelse av grønn infrastruktur er etablert og gjort tilgjengelig for bruk

Arbeidet med grønn infrastruktur er nettopp startet, og vi hadde ikke et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til at dette kunne tas i bruk i beslutningsprosesser i 2021. Arbeidet går parallelt med forskningsprosjektet Green Plan som NINA leder der forvaltningen får viktig og nytt kunnskapsgrunnlag fra forskerne. Målet vårt er at kommuner og andre beslutningstakere får et relevant verktøy til bruk i sin arealforvaltning og planlegging som ivaretar naturmangfold lokalt og nasjonalt. Prosjektet ble startet i 2021 og vil videreføres fram til 2024.

5.4 Økt bruk av innovative og effektive metoder for å innhente data og kunnskap om naturmangfold

Det er siden 2019 gjennomført åtte større prosjekt for å implementere bruk av miljø-DNA på i kartlegging og overvåkning. Automatisk miljøovervåkning med miljø-DNA, et NFR-finansiert prosjekt videreføres. Potensiale for effekt ligger i muligheten for raskere og sikrere identifikasjon av fremmede arter, truede arter, patogener, indikatorarter mv., noe som igjen gir bedre grunnlag for vurdering av tiltak på tidlig tidspunkt og følgelig effektivisere tilsynsaktivitet.

Miljødirektoratet har siden 2015, gjennom jordobservasjonsteamet, fjernmålingsgruppa og samarbeid med Norsk romsenter, jobbet med å teste og utforske bruk av fjernmålingsteknikker (drone, flybilder, satellitt) til å innhente data og kunnskap om naturmangfold. I 2021 har vi prøvd ut droner i flere sammenhenger og undersøkt muligheter for fjernmåling av utbredelsen av våtmark, metoder for naturtypekartlegging i fjellet, kartlegging av tundra på Svalbard, tilsyn av fremmede treslag og jobbet med etablering av infrastruktur for lagring og formidling av rasterdata. Potensialet for effekt ved bruk av fjernmåling ligger i muligheten for mer kostnadseffektiv innsamling av data, dekning av større områder og endringsdeteksjon. Dette er et langsiktig utviklingsarbeid og vi søker hele tiden etter nye og effektive metoder for å innhente kunnskap.

5.5 Miljøforvaltningen og andre beslutningstakere har bedre kunnskap om betydningen av velfungerende økosystemer for økonomi og samfunn

Som ledd i oppfølging av direktoratets strategi om å bli ledende i forvaltningen på anvendelse av miljøøkonomi, har direktoratet gjennomført et internt utviklingsarbeid om metodeutvikling for bedre synliggjøring av miljøverdier i våre analyser. Arbeidet bidrar til at vi får bedre fram i våre leveranser hva samfunnsverdiene av økosystemene er, og dette bidrar også til at dette blir mer synlig for andre beslutningstakere. Noen konkrete eksempler er leveransen på utenlandske treslag, der vi i mye større grad enn før fikk synliggjort ikke-prissatte virkninger, og arbeidet med mal for skogvern der metodikken bidro til at vi fikk identifisert og synliggjort virkningene på en tydeligere måte. Vi ser også at tilnærmingen gjør dialogen med andre etater (i dette tilfellet Landbruksdirektoratet) enklere.

Betydningen av velfungerende økosystemer for økonomi og samfunn er ofte noe man ikke oppdager før økosystemene er i ubalanse. Et godt og detaljert landsdekkende kunnskapsgrunnlag over økosystemene formidlet på en forståelig måte vil være avgjørende. Dette henger tett sammen med arbeidet vårt med kunnskapsinnhenting og valg av konsept for økosystemregnskap. Her gjenstår det mye arbeid.

Prioritering 6: Naturen blir forvaltet helhetlig, også på tvers av sektorer

6.1 Tilstanden i elver, innsjøer, grunnvann og kystvann er bedret

Utviklingen i tilstand til vann beveger seg samlet sett delvis i riktig retning. Kunnskapsgrunnlaget om biologiske kvalitetselementer og miljøgifter i vann er vesentlig styrket fra 2016 til 2021, og pålitelighetsgraden i tilstandsvurderingene er tilsvarende forbedret. Miljødirektoratet er virkemiddeleier for 327 tiltak som er gjennomført, startet eller foreslått, for å beskytte og forbedre vannmiljøet. Om lag halvparten er tiltak for

kjemisk tilstand og om lag halvparten er tiltak for økologisk tilstand.

Miljødirektoratets aktivitet, sammen med øvrige sektormyndigheter, har bidratt til at 70 prosent av vannforekomstene oppfylte miljømålene (svært god eller god tilstand, eller godt potensial) i 2021 sammenlignet med 64 prosent i 2016. Dersom miljømålene for 2027 er nådd slik de er foreslått gjennom de regionale vannforvaltningsplanene og tilhørende tiltaksprogram som har vært på høring i 2021 så vil 84 prosent av vannforekomstene oppfylle miljømålene.

Kalkingsaktiviteten har ført til gjenoppbygging og opprettholdelse av laksestammen i 24 laksevassdrag og fiskemulighetene i et tusentalls innsjøer.

- For fiskeforvaltning se styringsparameter 6.6
- For eutrofi se styringsparameter 13.1
- For fremmede organismer se styringsparameter 6.4
- Forurenset sjøbunn, se oppdrag 0040

Betydelige mengder miljøgifter er tatt ut av det biologiske kretsløpet gjennom opprydding i forurenset sjøbunn langs norskekysten. I perioden fra 2002 til 2021 er ca. 261 tonn bly, 2,8 tonn kadmium, 3,7 tonn kvikksølv, 25,4 tonn PAH16, 0,2 tonn PCB7 og 1,8 tonn TBT håndtert ved oppryddingstiltakene.

Gjenstående utfordringer handler bl.a. om å øke hastigheten i opprydding i avløpssektoren, å integrere vannmiljøhensyn i andre sektorer som matproduksjon (landbruk og oppdrett) og fornybar kraft (vannkraft), og behov for tilstrekkelige forvaltningskapasitet, virkemidler og finansiering til å gjennomføre vannmiljøtiltak i de ulike sektorene. Nasjonale føringer, og rolleavklaringer i vannforskriften, har bidratt til å redusere graden av målkonflikter noe, og flere sektormyndigheter endrer saksbehandlingsrutiner og prioritering av tiltak for å etterleve vannforskriften.

6.2 Det faglige arbeidet med forvaltningsplanene for havområdene er videreutviklet slik at faglig integritet er styrket

Det er fokus på å videreutvikle prosessen og styrke arbeidet med det faglige grunnlaget for forvaltningsplanene. For å styrke den faglige integriteten legges det vekt på å skille det vitenskapelige arbeidet fra forvaltning og være tydelig på å skille forvaltning fra politikk.

6.3 Bedre tilstand i eksisterende verneområder

Vi har ikke tilstrekkelig informasjon om tilstanden i norske verneområder. Vi vet imidlertid at det er store utfordringer med å redusere de viktigste negative påvirkningsfaktorene,

gjengroing, fremmede arter og effekter av økt ferdsel. Det er behov for styrket og systematisk innhenting av kunnskap om tilstanden i verneområdene. Økt kunnskap vil gi et bedre grunnlag for prioritering av tiltak og mellom områder. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke konkrete trusler mot verneverdiene prioriteres høyt gjennom tildeling av tiltaksmidler. Ett eksempel er det nasjonale pilotprosjektet 2019 - 2021 om hogst av fremmede treslag i verneområder.

Kapasitet hos forvaltningsmyndighet er i økende grad en kritisk faktor for planlegging og gjennomføring av nødvendige tiltak. SNOs arbeid med skjøtsel, kanalisering av ferdsel og oppsyn i verneområdene er også svært viktig for å redusere presset på verneverdiene. Samlet bidrar arbeidet med tiltak og oppsyn til at forvaltningen blir mer effektiv og målrettet og til at tilstanden tross alt blir bedret i mange verneområder. Arbeidet med besøksstrategier og bruk av merkevaren er i god utvikling, og bidrar til tilrettelegging, kanalisering av ferdsel og god informasjon til de besøkende. Dette reduserer negativ påvirkning. Arbeidet må prioriteres høyt i verneområder hvor dette ikke er på plass.

I 2020 ble det avdekket svært mange brudd på naturmangfoldloven, hvorav størsteparten var innenfor verneområder. Det er ukjent om det økte antallet anmeldelser i 2020 og 2021 har sammenheng med økt innenlands bruk av naturen som følge av koronapandemien. Til tross for iherdig innsats fra mange er vi samlet sett bekymret for om de virkemidlene vi har til rådighet er nok til å redusere truslene mot verneverdiene.

6.4 Den negative effekten av fremmede skadelige organismer er redusert som følge av mer effektiv og samordnet innsats mot innførsel, spredning og negative effekter som følge av tiltakene i tiltaksplanen, samt effektive bekjempelsestiltak

Miljødirektoratet har i 2021 benyttet rundt 45 mill. kroner til bekjempelsestiltak i og utenfor verneområdene. Kost-nytte vurderinger av tiltak mot fremmede organismer som er innhentet som en del av arbeidet under tiltaksplanen, ble benyttet i år som en del av prioriteringen av tiltak. Dette medfører at tiltakene i større grad blir rettet inn mot arter og områder der innsatsen gir mest effekt for å redusere den negative påvirkningen. Om lag 30 mill. kroner har gått til tiltak mot fremmede plantearter som sitkagran, rynkerose og lupiner. Videre er det gjennomført tiltak mot fremmede fiskeslag, herunder pukkellaks, stillehavsøsters og mårhund.

SNO har hatt en viktig rolle i bekjempelse av fremmede plantearter i verneområder over hele landet, og har i 2021 videreført arbeidet med fjerning av mink i 25 verneområder langs hele kysten. Flere av områdene er etter flere års innsats i praksis minkfrie, og overvåkes nå med feller for å fange opp eventuell ny innvandring av mink. Oppfølgingen av bevaringsmål vil over tid gi en god effektmåling for tiltakene som gjennomføres i verneområder.

Statsforvalteren har fått midler for å fjerne stillehavsøsters, noe som gir forbedret økologisk tilstand i vannforekomster som er sterkt påvirket. Det ble igangsatt et prosjekt for å skaffe et bedre kunnskapsgrunnlag for å prioritere tiltak mot fremmede marineorganismer i hele landet.

Sektorsamarbeidet under tiltaksplanen mot fremmede organismer har så langt vært fokusert på prioritering av arter for bekjempelse, samarbeid om tilsyn, og krav til håndtering av masser for å unngå spredning. Det ble i 2021 levert et prosjekt som foreslo et helhetlig opplegg, inkludert forslag til indikatorer, for evaluering av i hvilken grad tiltaksplanens målsetning om nedgang i påvirkningen på biologisk mangfold innfris etter planens virkeperiode.

Vi er bekymret for økende trussel mot naturen fra fremmede arter. Pukkellaksinvasjonen ble betydelig større enn fryktet. Handlingsplanen vil ligge til grunn for det videre arbeidet med bekjempelsen av pukkellaks. Havnespy (japansk sjøpung) er en relativt nyoppdaget fremmed art i Norge som blir en betydelig utfordring hvis den får spre seg. Vi har etablert samarbeid med andre relevante etater med sikte på å begrense spredningen.

6.5 Bedre tilstand for pollinerende insekter og mer målrettet samarbeid på tvers av sektorene

Tiltaksplanen ble lansert 13. august 2021. Felles rapportering fra sektorene først i 2022. De pågående tiltakene i planen som Miljødirektoratet har ansvar for, er i rute. Informasjon til statsforvalter og på nett er prioritert.

6.6 Flere villaksbestander har nådd målet om minst god kvalitet etter villaksnormen

Annen gangs klassifisering av laksebestander etter kvalitetsnormen (2015-2019) viser at totalt 34 stykker, som tilsvarer 18,5 prosent, nådde kravet om minst god kvalitet. Dette er en svak nedgang fra forrige periode (2010-2014) der 20 prosent nådde minst god kvalitet. En viktig årsak til svak forverring er at flere bestander ble undersøkt og fikk påvist effekter av rømt oppdrettslaks. Effekter av fiskereguleringstiltak som ble innført i 2021 er under evaluering. Utviklingen i pukkellaksinnslaget i 2021 gir grunn til bekymring. Generelt bidrar tiltak og myndighetsutøvelse innen egne ansvarsområder til å delvis veie opp for negative påvirkninger. Vi er svært bekymret for muligheten for at flertallet av laksebestandene ikke oppnår laksenormens krav om god kvalitet.

SNO har videreført det landsdekkende lakseoppsynet og intensivert det risikobaserte lakseoppsynet i områder og regioner hvor bestandene er spesielt utsatt og sårbare. Oppsynssesongen strekker seg helt fra mars til september, men med tidligere oppstart i

sør enn i nord. Oppsynet er utført i samarbeid med politiet, kystvakta og fiskeridirektoratet. Arbeidet har bidratt til å dempe det ulovlige fisket i 2021, sammenlignet med tidligere år. Det er imidlertid også i 2021 avdekket ulovlig drivgarnsfiske i et omfang som indikerer at fisket er økonomisk motivert. Ulovlig og målrettet dorging etter anadrom fisk i munningsfredningssonene utenfor vassdrag før og etter lovlig fisketid i elvene er også en utfordring. Det bør for øvrig vurderes et nasjonalt nedsenkningspåbud for enkelte typer garn.

Prioritering 7: Sikre tilstrekkelige arealer med natur

7.1 Flere forringede naturområder er restaurert

Flere områder i våtmark og vassdrag er restaurert, med meget positive effekter for naturmangfold og klimatilpasning. 105 restaureringsprosjekter i myr er gjennomført siden oppstarten i 2016. Effektene på klimagassutslipp i forbindelse med restaurering av myr overvåkes. I 2021 ble det gitt tilskudd til 72 restaureringsprosjekter i vassdrag og fagmidler til fylkeskommunene for restaurering av vassdrag. Gjennom "Plan for restaurering av våtmark" og "Strategi for restaurering av vassdrag" har vi lagt grunnlaget for langsiktig fokus i dette arbeidet. Vi har også lagt et godt grunnlag for å starte restaurering i marint miljø og i flere naturtyper på land. Det er fortsatt en utfordring å rapportere på globale mål om restaurering og den nasjonale ambisjonen fra naturmangfoldsmeldinga om at vi skal restaurere 15 prosent av forringet norsk natur innen 2025. Det er ikke klargjort hva målet konkret innebærer, hverken hva som anses som forringet og hva som omfattes av begrepet restaurering – vi arbeider for å konkretisere forståelsen av dette.

Det pågår faglig utvikling som kan bidra til bedre rapportering på effekt av restaureringstiltak. Dagens kunnskap gir et godt grunnlag for fortsatt styrking av innsatsen på restaurering i norske økosystemer, men det er behov for kunnskapsformidling til bl.a. kommunene og andre aktører som vil ha en rolle i naturrestaurering. Utenfor verneområdene mangler det økonomiske virkemidler for å stimulere til restaurering og det er behov for å utvikle virkemidler for å ivareta restaurerte arealer mot omdisponering. Samlet sett er dagens virkemidler ikke tilstrekkelig for en oppskalering av innsats i tråd med forventede internasjonale mål bl.a. i CBD.

7.2 Sikre et mer representativt vern som også ivaretar truet natur

Gjennomføring av planene for skogvern, marint vern og supplerende vern er vurdert å gi tilstrekkelig måloppnåelse på representativitet. Gjennomførte vernevedtak i 2021 (frivillig vern av 57 skogvernområder og marint vern av Rauerfjorden) og pågående verneplanprosesser vil bidra til at vi kommer nærmere nasjonale mål for vern. For 2021 har

det pågått arbeid med supplerende vern i flere fylker (Oslo og Viken, Rogaland og Trøndelag) og verneprosess for Østmarka.

Det er gitt beskjed om å starte prosesser for et antall foreslåtte områder for nye nasjonalparker. Vern av disse områdene vil gi bedre representativitet, bedre økologiske nettverk og større robusthet mot klima- og andre endringer. Det er utfordringer knyttet til flere av de pågående verneplanprosessene, spesielt lokal og regional motstand mot nytt vern. Dette gjelder spesielt marint vern, bevaring av verdifull natur og vern av skog på statsgrunn i Nordland. Langdryge verneprosesser kan forringe verneverdier, og vi kan få manglende måloppnåelse for de mest verdifulle områdene og for representativitet. Vi har i 2021 tatt i bruk ny kartleggingsmetodikk i skogvernet, med nye digitale verktøy for kartleggerne og miljøforvaltningen. Dette bidrar til større objektivitet i kartleggingen og gir miljøforvaltningen et bedre datagrunnlag for vurdering av kandidatområder til vern.

7.3 Gode faglige leveranser til departementet i arbeidet med stortingsmeldingen om helhetlig plan for marint vern

Faglig leveranse for å utarbeide stortingsmelding om helhetlig plan for marint vern er levert til KLD og brukt som grunnlag i utarbeiding av stortingsmelding. I videre arbeid med oppfølging av stortingsmeldingen vil faglig grunnlag utarbeides etter behov og ligge til grunn for oppfølging.

Prioritering 8: Bedre ivaretagelse av den mest truede naturen

8.1 Forsterket innsats for sterkt og kritisk truede ansvarsarter og truede naturtyper, jf. fastsatt oppfølgingsplan for truede arter og naturtyper

Arbeidet er forsterket gjennom den tverrsektorielle oppfølgingsplanen for truet natur, innspill til jordbruksforhandlingene og fortsatt bruk av miljøforvaltningens egne virkemidler, spesielt utvalgte naturtyper/UN, prioriterte arter/PA og områdevern bl.a. i form av skogvern. Første rapportering fra det tverrsektorielle arbeidet kommer første kvartal 2022, det er dermed for tidlig å si noe om effektene av dette.

Vi har prioritert de to nye utvalgte naturtypene (åpen grunnlendt kalkmark og olivinskog) og den nye prioriterte arten (elfenbenslav), med merking av UN i naturbase og fordeling av driftsmidler til SF. Det er i 2021 lagt et faglig grunnlag for restaurering som tiltak for trua natur, med oppstart for de trua naturtypene sanddynemark og åpen grunnlendt kalkmark. For åpen grunnlendt kalkmark er vi i gang med å utvikle opplegg for overvåking av effekter av tiltak. Utover dette er våre tildelinger av tilskudd til arbeide med truet natur et viktig virkemiddel for å bedre situasjonen.

Langsiktig arbeid for å forbedre situasjonen for arter med egne handlingsplaner gir resultater. Fjellrev kan stå som eksempel på det, med en forbedring på rødlista for arter 2021 fra kritisk truet til sterkt truet. Vi arbeider med en gjennomgang av vårt eget arbeid med truet natur for å ytterligere spisse innsatsen for å oppnå best mulig resultater.

Prioritering 9: Resultatet fra forhandlingene om nytt globalt rammeverk for natur er i tråd med norske prioriteringer

9.1 God faglig støtte til utforming av kunnskapsbaserte norske posisjoner i forhandlingene

Innspill og grunnlag for norske posisjoner er levert til KLD løpende. Direktoratet har bidratt aktivt i de norske delegasjonene under CBDs vitenskapskomite og CBDs arbeidsgruppe for nytt globalt rammeverk.

9.2 Gode faglige leveranser til departementet om areal og bevaring

Analyse av faglig og forvaltningsmessig grunnlag i Norge for arealmål i utkast til nye globale mål under CBD levert til KLD i mars 2021.

Prioritering 10: Å nå bestandsmålene for rovvilt og redusere tapene av beitedyr til rovvilt

10.1 Bestandsmålene for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn er nådd

Bestanden av gaupe er omtrent på bestandsmålet med 67 familiegrupper i 2021. Det ble påvist 60 ungekull av jerv i 2021, av dette ble det gjennomført åtte uttak av ungekull av jerv. Det er først og fremst i region 5 og 6 at bestanden av jerv ligger over de regionale bestandsmålene. Bestanden av bjørn er estimert til ni ungekull (2000), og fortsatt under det nasjonale bestandsmålet på 13 ungekull. Bestandsmålet er oppnådd i region 5 og 6.

Det er født valpekull i fem helnorske ulverevir, samt sju kull i grenserevir (2000). Av disse ble det åpnet for lisensfelling og felt to helnorske ulveflokker. Dette tilsier at bestanden av ulv ligger litt over bestandsmålet på fire-seks valpekull, med 6,5 ulveflokker hvorav tre helnorske, etter endt lisensfelling.

Bestanden av kongeørn har i siste femårsperiode blitt registrert innenfor bestandsmålet på mellom 850 og 1 200 hekkende par. I gjennomsnitt var det i denne perioden registrert 1 027 hekkende par.

10.2 Forbedret status og utvikling for tap av husdyr og tamrein til rovvilt

I 2021 var det en økning i erstatning for tap av husdyr til rovvilt sammenliknet med det historisk lave tapet i 2020. En stor del av tapene ble påvist utover høsten, og økning i erstatning er fordelt både på jerv, gaupe, bjørn og kongeørn. Det er nedgang i tap til ulv. Tap av sau til rovvilt ligger fortsatt på rundt halvparten av nivåene for ti år siden. Uttak av rovvilt ved lisensfelling og kvotejakt og mer effektiv skadefelling av skadegjørende individer, i tillegg til andre forebyggende tiltak, har gitt effekt. Økte skader i enkeltår kan likevel forekomme, da deler av skadene skjer ved uforutsette skadesituasjoner i enkelte områder.

Når det gjelder tap av tamrein til rovvilt, er det utbetalt mer i erstatning for reindriftsåret 2020/2021 sammenliknet med året før. Dette skyldes hovedsakelig økte utbetalinger i Finnmark. Her har økt aktivitet av rovvilt, sammen med bedre dokumentasjon av skadene, ført til økte utbetalinger. Beitekrisen i Finnmark i 2020 kan også ha påvirket de totale tapstallene. Det er vanskelig å finne egnede forebyggende tiltak, og tap det enkelte år varierer i stor grad med naturgitte forhold som klima, beitegrunnlag m.m.

Friluftsliv

Prioritering 11: Bedre tilgang til attraktive friluftsområder i og ved byer og tettsteder

11.1 Økning i omfang og kvalitet for grøntområder for friluftsliv og rekreasjon i og ved byer og tettsteder, og økt antall kilometer merkede og tilrettelagte ferdsselsårer for friluftsliv i kommunene

SSBs statistikk om befolkningens tilgang til leke- og rekreasjonsareal og nærturterreng sier at tilgangen til de små naturområdene (leke- og rekreasjonsareal) er blitt litt bedre og at tilgangen til de litt større områdene (nærturterreng) er blitt litt dårligere. SSB skriver imidlertid at dette neppe skyldes at områdene har blitt større eller flere. Bedre tilgang skyldes i hovedsak at kommunene har satt ned fartsgrensene i byer og tettsteder slik at færre veier regnes som barrierevei og at områdene dermed blir lettere tilgjengelig. Vi har ingen informasjon om områdenes kvalitet. Skilting og merking av turruter er en viktig faktor for å få flere ut på tur.

Kartgrunnlaget for utøvelse av friluftsliv har nå blitt bedre og bidrar til å tilgjengeliggjøre informasjon om turmuligheter. I perioden fra 2019 til 2021 er det lagt inn ca. 8 000 km nye fotruter og ca. 2 000 km nye skiløyper i turrutebasen til Kartverket. Det er også lagt inn ca.

1200 km nye sykkelruter og ca. 1 300 km nye andre ruter som i hovedsak er ro- og padleruter. Det er grunn til å tro at økningen har sammenheng med turskiltprosjektet og oppfølgingen av det, samt ferdselsåreprosjektet og generelt økt oppmerksomhet om betydningen av å merke og skilte stier og turveier.

11.2 Barn og unge deltar i større grad i friluftsliv

Miljødirektoratets tilskuddsordninger må antas å øke deltagelsen blant grupper som i utgangspunktet deltar lite i friluftslivsaktiviteter. Den generelle deltagelse hos barn og unge er relativt høy. SSB har i barneundersøkelsen fra 2020 rapportert og sammenlignet med forrige tilsvarende undersøkelse som var i 2013: ni av ti barn og unge går på tur minst en gang i året. SSB konkluderer med at: "Deltakelsen i friluftsliv- og idrettsaktiviteter er høy, men hva de driver med, har endret seg på de sju årene". SSB har også rapportert en utvidet undersøkelse for Oslo som bl.a. tydeliggjør at det er sosiale forskjeller i deltagelsen, barn fra vestkanten er mest aktive i Oslo. Imidlertid viser tallene for Oslo at barn av foreldre med lav inntekt og innvandrerbakgrunn deltar i større grad enn andre barn i organiserte friluftslivsaktiviteter.

11.3 Bedre kunnskap om allemannsretten i befolkningen og kommunene

Miljødirektoratet tilrettelegger med veiledning og informasjon rundt allemannsretten på nett, og har omfattende løpende aktivitet om tematikken på sosiale medier. Direktoratet støtter også gjennom tilskudd informasjonsvirksomhet hos frivillige organisasjoner. Effekten av dette er stor spredning blant brukere/folk, som bidrar til å øke kunnskapen om allemannsretten hos den enkelte. Mer enn åtte av ti har hørt om allemannsretten. Mange kjenner hovedtrekkene i allemannsretten, men kunnskapen er dårligere om enkelte deler. Miljøstatus' miljøindikator 3.1.4 synliggjør bl.a. at 2/3 av befolkningen har middels til god kunnskap om allemannsretten. Vi har ingen data som sier noe om kommunenes kunnskap om allemannsretten, men vi registrerer en økning i mediasaker der ulike problemstillinger rundt allemannsretten og kommunens myndighet på området er tema. Det kan tyde på at det er noe mer kunnskap ute i kommunene rundt §14 og §15 i Friluftsloven (adgang til å ta betalt samt regulering av ferdsel).

11.4 Kommunene arbeider mer planmessig for å ivareta markaområder

Miljødirektoratets reviderte markaveileder som ble tilgjengeliggjort i 2021, samt veiledning knyttet til kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder, vil kunne føre til økt kunnskap og innsats om ivaretagelse av markaområdene og hvordan det kan gjøres i arealplanlegging. For å få kommunene til å jobbe mer planmessig, er det behov for at Miljødirektoratet fortsatt både informerer, veileder og stimulerer kommunene til innsats.

11.5 God kunnskap i kommunene om verdien av grønne områder i byer og tettsteder

Miljødirektoratet har tilrettelagt god digital veiledning på området, og det er stadig flere aktører (NINA, Helsedirektoratet, NMBU, Miljødirektoratet), som påpeker verdien av grønne områder for helse (fysisk og psykisk), velferd og klimatilpasning. Det er derfor sannsynlig at kommunene har noe bedre kunnskap om verdien av grønne områder i byer og tettsteder. For å oppnå ytterligere effekt bør informasjonsarbeidet fortsette og inkludere gode eksempler fra kommuner som har brukt denne kunnskapen i arealplanlegging.

Forurensning

Prioritering 12: Kjemikalier og miljøgifter globalt, i EU og nasjonalt er bedre regulert

12.1 Fremgang i restriksjonsarbeidet for PFASer, inkludert generelt forbud i EU

Det arbeidet vi gjør sammen med fire andre europeiske land for å få et generelt forbud mot bruk og utslipp av PFASer, vil på sikt føre til betydelig reduksjon i bruk og utslipp av disse prioriterte miljøgiftene. Prosjekter vi har gjennomført i år har ført til økt kunnskap om ulike bruksområder, som brukes inn i utarbeidelsen av reguleringsforslaget. Vår dialog med industrien fører til bedre grunnlag for å vurdere behov for unntak og tilpasninger for ulike sektorer og anvendelser.

12.2 Flere stoffer regulert i EU og globalt

Arbeidet vi gjør med å aktivt fremme forslag til restriksjoner og klassifiseringer av miljøgifter og andre farlige stoffer i EU og globalt bidrar til strengere regulering av stoffene og forhindrer skader på miljø og har store positive helsekonsekvenser. Det reduserer også behovene for seinere dyre oppryddinger i miljøet. Dette er lange prosesser hvor effekten er stor, men vanskelig å måle fra år til år.

I 2021 har vi jobbet aktivt med å regulere flere flammehemmere, både med å identifisere disse som miljøgifter under Reach og med forbud mot bruk under Reach og Stockholmkonvensjonen. Vi har videre klassifisert verden mest brukte bromerte flammehemmer som kreftfremkallende, dette vil føre til økt beskyttelse av forbrukeres helse. Vi har risikovurdert flere biocidaktive stoffer, noe som bidrar til at biocider med uakseptabel risiko for helse eller miljø fjernes fra markedet.

12.3 Sentrale problemstillinger for Norge blir prioritert under det nye globale rammeverket, og fulgt opp

Vår deltagelse i virtuelle arbeidsgrupper for å forberede fysiske forhandlingsmøter om det fremtidige globale rammeverket for kjemikalier og avfall, har bidratt til et godt utgangspunkt for den videre prosessen med dette. Den videre prosessen er uklar på grunn av Covid 19, men det ser ut som prosessen vil starte opp igjen i 2022/2023 med digitale og/eller fysiske møter.

12.4 Kjemisk tilstand i vann er forbedret

Kunnskapen om de vannregionspesifikke stoffene (44) har økt fra 647 vannforekomster i 2016 til 2 632 i 2021. Antall vannforekomster med data på de prioriterte stoffene har økt fra 875 vannforekomster i 2016 til 2 464 vannforekomster i 2021. Andelen vannforekomster med kjemisk tilstand er lav sammenlignet med vannforekomster med økologisk tilstand, hovedsakelig fordi det er i dag et absolutt krav til overvåkingsdata for å sette tilstanden. Det er ikke mulig å gi en faglig vurdering av den kjemiske tilstanden basert på representativ overvåking av nabovannforekomster eller modellering eller påvirkningsanalyser. En løsning for hvordan man kan benytte seg av representativ overvåking eller påvirkningsanalyser for fastsettelse av kjemisk tilstand er under vurdering i direktoratsgruppen og skal landes i 2022. Opprydding i forurenset sjøbunn vil bidra til å nå målene i vannforskriften. I flere områder vil det være en helt nødvendig del av arbeidet med å nå vannforskriftens mål være å rydde opp i forurenset sjøbunn.

Prioritering 13: Forurensningskilder som skaper eutrofiering/overgjødsling er godt regulert

13.1 En effektiv og samordnet innsats mot sektorene som bidrar til overgjødsling: jordbruk, akvakultur, avløp, industri

I løpet av de siste årene har vi i samarbeid med andre sektormyndigheter etablert en bedre felles forståelse om eutrofisituasjonen. Det er også etablert et godt samarbeid mellom miljø- og landbruksmyndighetene på nasjonalt og regionalt nivå. Kunnskapsgrunnlaget viser at tilstanden i vann er forverret, og at det er en negativ utvikling rundt Oslofjorden, på Jæren, i Mjøsa, Vestfold og Vestland. De nasjonale retningslinjene for vannforvaltningsarbeidet som kom i 2019, har gitt et godt grunnlag for å planlegge og sette i verk tiltak innenfor eget sektoransvar og hos andre sektormyndigheter.

På avløpsområdet er det betydelig etterslep i kommunene – for mye avløpsvann når ikke fram til renseanlegg og for mange renseanlegg har ikke tilstrekkelig rensing. Vi har gitt klare signaler og forsterket vår veiledning til statsforvalteren for å sikre at de stiller

nødvendig krav til kommunene om å forbedre avløpshåndteringen og avløpsrensingen, herunder krav om nitrogrenrensing der det er nødvendig.. Vi og statsforvalteren er godt i gang med arbeidet, men det vil ta noe tid, det er mange krav og tillatelser som skal revideres og kravene vil medføre behov betydelig investeringer i kommunene – som kan dekket over avløpsgebyret.

Delegert myndighet til statsforvalteren etter jordloven til å fastsette regionale forskrifter for å hindre avrenning fra jordbruk er viktig. Statsforvalteren er i gang med arbeidet, men det vil ta tid å få på plass nødvendige reguleringer og til vi ser effekter av dette. Også bruk av midler under jordbruksavtalen (AK-tilskudd, RMP, SMIL mm) vil være viktig for å bidra til å redusere jordbruksavrenning. Videre vil det være nødvendig med et skjerpet gjødselregelverk og vi avventer departementets videre behandling av forslag om dette.

Inneværende år har Oslofjorden og østlandsområdet vært i fokus.

En tett oppfølging av forventninger og tiltak i helhetlig plan for en ren og rik Oslofjord, er særlig viktig framover på alle forvaltningsnivå – spesielt i kommunene. Styringssignaler til statlige sektormyndigheter er avgjørende for at plan og tiltak skal ha forventet effekt.

For forurensing fra akvakultur er det viktig å ha et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag for å få til gode reguleringer med tanke på teknologi/renseteknologi, kunnskap om resipienten (kystvann og ferskvann), inkludert naturmangfold, og konsekvenser av utslipp fra bransjen. Det er i dag manglende kunnskap på disse områdene, noe som gjør det utfordrende for statsforvalteren å behandle søknadene og treffe med det regulatoriske, og for oss å veilede statsforvalteren.

Prioritering 14: Styrket innsats for en mer sirkulær økonomi

14.1 Departementet har fått faglig støtte i arbeidet med å lage nasjonal strategi for sirkulær økonomi

Miljødirektoratets vurderinger og innspill til arbeidet har vært viktig for faglig kvalitetssikring av innhold og prioriteringer i strategien, innenfor de rammer som var gitt for vårt bidrag.

14.2 Relevant EU-regelverk på avfalls- og produksiden er implementert (SØ)

Gjennomføringsarbeidet er forsinket som følge av stort press på ressurser, effekter av Covid 19 og at det har tatt tid for KLD å følge opp direktoratets forslag. Dette gjør at norsk næringsliv og kommuner får skjerpede krav og harmoniserte rammebetingelser senere enn EUs medlemsland og dermed noe kortere tid til omstilling og andre konkurransevilkår

enn aktører i andre europeiske land. Gjennomføring av endret rammedirektiv om avfall, som går i flere ulike prosesser, vil øke forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall og lignende avfall fra næringsliv, redusere avfallsmengder, styrke produsentansvaret, gi færre handelshindringer og konkurransebegrensninger, og sikrer mer ensartet rapportering fra landene og overholdelse av regelverket.

Et viktig første steg er vår endelige anbefaling etter høring om krav til utsortering og materialgjenvinning av plastavfall og biologisk avfall. Vår endelige anbefaling etter høring for gjennomføring av emballasjedirektivet, vil skjerpe næringslivets forpliktelser for å sikre at mer emballasjeavfall materialgjenvinnes og inngår i sirkulær økonomi. Vårt forslag til gjennomføring av endret deponidirektiv er på høring, og vil gi viktige rammevilkår for redusert deponering og fremme av sirkulær økonomi. Vårt forslag for gjennomføring av skipsavfallsdirektivet som har vært på høring forventes å bidra til redusert marin forurensning og økt materialgjenvinning

14.3 Norske interesser er fremmet i EU og globalt (SØ)

Vår deltagelse i EUs ekspertgrupper og innspill til EUs arbeid, eksempelvis for batteriforordningen, direktiv om plastprodukter og økodesign/designkrav for sirkulær økonomi bidrar til utviklingen av EU-regelverk og at norske interesser blir ivaretatt. Arbeidet vårt i den nordisk arbeidsgruppe for sirkulær økonomi har styrket kunnskapsgrunnlaget i Norden og er delt med EU, og har bidratt til økt kunnskap og utvikling av regelverk som tar høyde for nordiske behov og muligheter. Vårt bidrag for en global avtale for plast og teknisk veiledningsmateriale for bedre håndtering av plastavfall under Baselkonvensjonen har bidratt til at sirkulær økonomi har fått et økt fokus globalt.

Som del av EUs Green Deal er det omfattende utvikling av EØS-relevant regelverk på avfall og sirkulær økonomi. Det er høyt prioritert hos oss å bidra i dette, men det er svært krevende å følge med i all regelverksutviklingen som både går på tvers av ulike miljømål og kan berøre og forutsette innsikt i andre sektors myndighetsområde. Vi søker etter beste evne å bidra til å ivareta norske interesser, men har for knappe ressurser til å ivareta dette fullgodt.

14.4 Relevante deler av regjeringens strategi for sirkulær økonomi er implementert

Det pågår arbeid med en rekke oppdrag som følger av strategien og som vil sikre næringsliv og kommuner viktige rammevilkår for omstilling til sirkulær økonomi, som gjennomgang av produsentansvarsordningene, og virkemidler for å øke forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av avfall. Direktoratets bidrag med kunnskapsgrunnlag og norske erfaringer inn i EU-prosesser er viktig for utforming av EU-regelverk i tråd med regjeringens ambisjoner og posisjoner i den nasjonale strategien for sirkulær økonomi.

Innsatsen skal sikre regelverk som ivaretar norske interesser og som er egnet for gjennomføring og håndheving, og balansere mellom hensynet til å fremme sirkulær økonomi samtidig som miljøgifter ikke spres ukontrollert. Miljødirektoratets miljøfaglige kompetanse har også vært viktig for å målrette DFØs arbeid for grønne, sirkulære offentlige anskaffelser.

14.5 Overskuddsmasser blir bedre håndtert og utnyttet

Sammen med ti andre etater har vi sikret en felles forståelse for utfordringene med å håndtere rene jord- og steinmasser fra infrastrukturprosjekter i Norge. Vi har anbefalt en rekke tiltak og virkemidler som vi mener det er behov for å utrede videre. Arbeidet har gitt et godt kunnskapsgrunnlag, men det ligger mye arbeid foran oss og andre etater hvis vi skal løse utfordringene.

14.6 Arbeidet med oppfølging av regelverksarbeidet i EU på områdene Footprint og økodesign er styrket

Arbeidet er styrket gjennom økt deltagelse i EU-grupper, innspill til EU-høringer og dialog mellom KLD/OED/NVE/Miljødirektoratet om økodesigndirektivet. Resultatet er økt kunnskap om prosessene, direktivets relevans for sirkulær økonomi og godt grunnlag for å målrettet kunne følge disse EU-prosessene videre. Innspill til EUs høring om miljøfotavtrykk av produkter og virksomheter, bærekraftige produkter inkl. revidering av økodesigndirektivet (SPI) og miljømerker/merkekrav øker sannsynligheten for at kommende regelverk blir i tråd med norske interesser. Økodesigndirektivet er ventet å bli erstattet med en økodesignforordning, som blir et viktig virkemiddel for å fremme sirkulær økonomi. Økt ansvar for miljøforvaltningen under økodesigndirektivet gir behov for økt ressursbruk for gjennomføring, forvaltning og håndheving.

Prioritering 15: Plastforurensing er bedre regulert

15.1 Departementet har fått faglig støtte i arbeidet med å lage og følge opp revidert plaststrategi

Våre bidrag med faglig underlag og innspill til plaststrategien, har bidratt til kvalitetssikringen av innhold og prioriteringer. Gjennomføring av relevante EU direktiver sikrer smartere bruk og økt materialgjenvinning av plast og redusert marin forurensing i tråd med plaststrategien. Arbeidet vårt med kunnskapsinnhenting og overvåkning setter oss i stand til å iverksette og foreslå ytterligere tiltak for å forebygge og redusere marin forurensing og utslipp av mikroplast.

15.2 Engangsartikler og fiskeri- og oppdrettsutstyr av plast er bedre regulert

Forbudet mot og krav til merking av enkelte engangsprodukter av plast reduserer forurensingen. Forbudet kan redusere bruken av engangsplast med 1,9 milliarder enheter

eller 3 600 tonn årlig, og merkingen vil bevisstgjøre forbrukerne om at produktene inneholder plast og ikke skal kastes i toalettet eller i naturen. Vår deltagelse og aktive innspill i arbeidet med underliggende bestemmelser i EUs ekspertgruppe, bidrar til å ivareta norske hensyn og at regelverket er best mulig gjennomført og håndhevet. Arbeidet vi gjør for å innføre nye produsentansvarsordninger i tråd med direktivet, kan bidra til redusert forsøpling og en mer sirkulær økonomi. Arbeidet med KLD-oppdrag om produsentansvar er viktig grunnlag for innføring av robuste og effektive produsentansvarsordninger som støtter opp om sirkulær økonomi for enkelte engangs plastprodukter og utstyr i plast fra fiskeri og akvakultur.

15.3 Miljøovervåkingen av plastforurensningen og mikroplast er styrket og marin forsøpling er fasett inn i neste generasjon av de regionale vannforvaltningsplanene

Det nye overvåkningsprogrammet Mikronor skal øke kunnskapen om omfanget av mikroplastforurensning i Norge. Overvåkingen skal bidra til å sette vesentlige kunnskapshull og gi nødvendig kunnskap for å vurdere hvilke tiltak mot mikroplastforurensning som vil ha størst effekt og følge med på effekten av disse tiltakene over tid.

Programmet skal gi informasjon om nivåer og typer av mikroplastforurensning i vannmiljø og luft, kilder til og spredningsveier for mikroplastforurensningen og eventuelle forskjeller i mikroplastnivåer og type partikler mellom geografiske områder og prøvetyper.

Programmet skal også bidra til forbedringer i fremtidig overvåking av mikroplast og en harmonisert overvåking, for eksempel i EU og OSPAR. Kunnskapen vil brukes for å gjøre gode valg videre. Det samme gjelder registreringen vi gjør på strandavfall på syv norske strender, hvorav to på Svalbard, og overvåkingen vår på plast i havhestmager, som er en indikator i forvaltningsplanen for Nordsjøen og Skagerak.

Utviklingen på overvåkningsmetodikken av mikroplast og marin forsøpling er i rask utvikling, og er viktig for å kunne sammenligne resultater. Alle sektorer kan synliggjøre egne tiltak mot plastforsøpling og utslipp av mikroplast i vannforvaltningsarbeidet, men foreløpig er dette ikke koblet til noen kvalitetslementer, siden arbeidet fremdeles er under utvikling i EU. Vi følger dette arbeidet.

15.4 Kilder til plastforurensning er bedre kartlagt og oppfølgende tiltak er iverksatt eller foreslått

Prosjektet vårt om undersøkelser av grunn, sedimenter og utslipp fra vedlikehold av båter i noen store båt havner og opplagsplasser, vil gi oss kunnskap til å konkludere på om vi mener at utslipp av mikroplast fra småbåthavner bør reguleres gjennom forskrift. Vi har fått oppdaterte estimat for utslipp av landbaserte kilder til mikroplast og fått en bedre

oversikt over de viktigste kildene til utslipp av mikroplast fra sjøbaserte kilder. Vi har i 2021 gjennomført en kartlegging av bruksområder og forsøplingsrisiko knyttet til ekspandert plast (herunder isopor), inkludert en tiltaksvurdering. Vi vil vurdere forslagene som konsulentene har lagt fram, og foreslå hensiktsmessige tiltak/virkemidler for å redusere problemet med forsøpling fra ekspandert plast.

15.5 Globalt samarbeid og faglig kunnskap på området er styrket

Vi bidrar med faglige vurderinger og støtte til KLDs arbeid for å få på plass en ny global avtale mot plastforsøpling og plastforurensning, og arbeidet med teknisk veiledningsmateriale for bedre håndtering av plastavfall under Baselkonvensjonen. Dette bidrar til å styrke KLDs arbeid på området. Vi har en av lederne for plastpartnerskapet under Baselkonvensjonen, og bidrar til målretting av midler til prosjekter som fremmer en sirkulær plastøkonomi og forebygger marin plastforsøpling. Kunnskapsutvekslingen vi har om marin forsøpling med internasjonale partnere, bilaterale samarbeid med Russland, Sør-Afrika og Kina sikrer en felles forståelse for utfordringene og løsningene på plastproblemet.

15.6 Kunnskapen om farlige stoffer i plast er økt

Gjennom litteraturstudier har vi fått økt kunnskap om farlige stoffer plast potensielt kan inneholde. Analyseprosjekt av miljøgifter i plast både i produkter og avfallsstrømmer har gitt bedre grunnlag for å gjøre en vurdering av hvilke stoffer som bør reguleres, men flere studier er nødvendig. Plast uten miljøgifter fører til trygge produkter og materialer, og rene sirkulære kretsløp.

Klima

Prioritering 16: God oversikt over og godt samspill mellom ulike virkemidler som bidrar til å redusere klimagassutslipp på tvers av sektorer

16.1 Godt samarbeid med relevante etater for å få oversikt over eksisterende virkemidler

Det er mange aktører med ulike virkemidler som påvirker utslippene. Vi har erfart at gjennom felles oppdrag styrkes forvaltningens felles forståelse av samspillet mellom ulike virkemidler. Selv har vi bygget kompetanse gjennom slike samarbeid med mange ulike etater og i 2021 har innledet samarbeid med flere aktører enn tidligere (som Skattedirektoratet, Luftfartstilsynet, Avinor m. flere). Eksempler på samarbeid som fungerer godt er med Landbruksdirektoratet og siste år med NVE og Gassnova om ulike sektorspesifikke virkemidler.

Andre samarbeid som via Maritimt forum i regi av Sjøfartsdirektoratet, gir også gjensidig informasjonsutveksling og kompetanseheving på viktig område. På enkelte områder bør samarbeidet og felles kunnskapsheving intensiveres, for eksempel innenfor veitransport og skipsfart der Norge gjennom Klimaplanen 2030 og EU gjennom Fit for 55 har store ambisjoner for utvikling og implementering av virkemidler og tilhørende regelverk og systemer.

Miljødirektoratet har fått et mandat til å koordinere et etatssamarbeid om kunnskapsutvikling som også vil kunne bidra til å gi bedre oversikt og forsterket samarbeid på ulike områder, se omtale under prioritering 17.

16.2 Utslippsutviklingen er i tråd med klimamålene

I 2020 var norske klimagassutslipp på 49,3 millioner tonn CO₂-ekv. Dette er 4,2 prosent lavere enn i 1990 og 3,5 prosent lavere enn i 2019. Framskrivningen i Nasjonalbudsjettet 2022 estimerte at utslippene i 2030, med vedtatt politikk og forventet utvikling, vil være 41,2 millioner tonn. Norges klimamål oppfylles gjennom en kombinasjon av utslippskutt nasjonalt og ulike typer internasjonalt samarbeid. Netto opptak i skog og arealbrukssektoren (LULUCF) var 18,6 millioner tonn CO₂-ekv. i 2019, dette er en økning på 6,6 millioner tonn CO₂-ekv. sammenlignet med opptaket i 1990. De siste framskrivningene utarbeidet av NIBIO i 2019, viser imidlertid at det er forventet en nedadgående trend i netto opptak i sektoren de neste to tiårene. Basert på regnereglene i EU-regelverket, ligger Norge an til å bokføre et samlet utslipp fra sektoren i 2030. Det er behov for vesentlig sterkere virkemidler for å redusere utslippene og øke opptaket fremover hvis Norge skal klare å nå klimamålene. Klimapakken til EU (*Fit for 55*) viser også omfanget av dette.

Prioritering 17: Godt kunnskapsgrunnlag med sikte på gode og effektive beslutningsprosesser for å oppfylle klimamålene

17.1 Departementet har et godt faglig grunnlag for å følge opp klimaplan 2030 og lavutslippsstrategien (2050)

Vi har bidratt med økt kunnskap i KLD gjennom diverse utredninger i forbindelse med oppfølgingen av virkemidlene i Klimaplan 2030. Mange utredninger og oppdrag som har fulgt opp klimaplanen er innenfor transportsektoren, knyttet til omsetningskrav og lav- og nullutslippskrav for henholdsvis veigående transport, luftfart og skipsfart. Et viktig arbeid for 2021 har vært å rigge oppdrag og lage underlag for ny nasjonal ladestrategi sammen med SVV, (leveres 1. mars 2022). Samarbeid med andre etater har gitt felles kunnskapsheving – både på etatsnivå og departementsnivå.

Miljødirektoratet har ikke vært involvert direkte i oppfølging av lavutslippsstrategien for

2050, men har selv initiert et flerårig prosjekt for å bygge kompetanse, kalt Grønn omstilling med langsiktige tiltaksanalyser for industri, petroleum og karbonfangst. Prosjektet skal belyse hvordan kvotepliktig sektor kan omstilles til netto null utslipp innen 2050. Arbeidet gjennomføres i samarbeid med bl.a. Gassnova og Oljedirektoratet og næringen involveres.

Vi har bidratt med en første gjennomgang av regelverket som ble lagt fram som en samlet klimapakke av EU (*Fit for 55*) der den samlede effekten av reguleringene er avgjørende for å nå ambisjonene. Oppfølging av klimaplanen og *Fit for 55* vil medføre behov for rask endring av eksisterende, og utvikling av nye, virkemidler. De foreslåtte reguleringene fra EU vil innebære omfattende forberedelser og innsats, både før og etter implementering i norsk rett. Blant annet vil en utvidelse av kvotesystemet til å omfatte flere sektorer medføre betydelig økt omfang i løpende forvaltningsoppgaver hos oss som ikke vil være mulig innenfor dagens ressursramme. Det er behov for å øke bemanningen i Miljødirektoratet raskt og betydelig for å kunne håndtere det som er lagt fram.

17.2 Levert faglige gode tiltaks- og virkemiddelvurderinger

I 2021 har vi prioritert leveranser i tilknytning til klimaplan 2030 for å bidra til et best mulig kunnskapsgrunnlag for klimapolitikken. Dette omfatter analyser i forkant av klimaplanen og oppfølging av konkrete punkter i planen i etterkant. Tettere samarbeid med andre aktører og innad i Miljødirektoratet har bidratt til at leveransene fanger opp et bredere spekter av konsekvenser enn tidligere, noe som er viktig for tilstrekkelig opplyste og effektive beslutningsprosesser. Eksempler er utredninger på biodrivstoff og null- og lavutslippsløsninger i samarbeid med relevante etater, og særlig virkemiddelvurderinger innenfor jord- og arealbruk i samarbeid med blant annet Landbruksdirektoratet. Gjennom vurderinger av konsekvenser av EUs *Fit for 55* har vi bidratt til kunnskapsgrunnlag for videre samarbeid med EU for å nå klimamålene.

Det er særlig høyt arbeidspress på drivstoffområdet, der utredninger for nye omsetningskrav for biodrivstoff skal sees i sammenheng med andre virkemidler og blir komplekse. Vi bidrar også inn i andre direktoraters utredninger av nye virkemidler som skal finne sin grenseoppgang opp mot krav om biodrivstoff. I tillegg øker myndighetsoppgavene på dette området, ved høyere nivå på omsetningskrav, omsetningskrav på flere segmenter og det kommer ny og revidert politikk fra EU.

17.3 Departementet har et godt faglig grunnlag i forbindelse med arbeidet med ny Nasjonal Transportplan

Vi har bidratt med ytterligere vurderinger knyttet til utslippseffektene av NTP, som f.eks. pågående prosjekt om å forbedre metode for å beregne utslipp fra arealbeslag. Vi bistår

også Vegdirektoratet i vurderinger knyttet til underlagsmodeller og deltar i arbeid med å forbedre arealdata til transportmodellene gjennom KIT-samarbeidet. Dette vil bidra til bedre fagunderlag for å vurdere transportutviklingen fremover. Vi har generelt lite ressurser til dette arbeidet og løfter de aktivitetene vi prioriterer som viktigst eller der vi vurderer å få mest igjen for innsatsen vår.

17.4 Tverrgående samarbeid med relevante etater og aktører fungerer godt

Se også rapportering på styringsparameter 16.1 *Godt samarbeid med relevante etater for å få oversikt over eksisterende virkemidler*. Vi samarbeider med andre etater og aktører gjennom hele verdikjeden for å gi et godt kunnskapsgrunnlag. Samarbeidet med SSB og NIBIO i produksjonen av det nasjonale utslippsregnskapet bidrar til godt datagrunnlag for å følge utviklingen, og hyppigere dialog med relevante etater har bidratt til bedre kunnskap om ulike virkemidler og også til oppfølging av kvotepliktige aktører. Samarbeid med departementer i sekretariatet for TBU Klima og i arbeidet med framskrivingene er eksempler på samarbeid som bidrar til felles forståelse på tvers av forvaltningsnivåer. På tilsvarende måte gir samarbeid med kommuner viktig informasjon som vi bruker videre i våre leveranser. En rekke aktører har ulike roller og oppgaver knyttet til klima og planlegging etter plan og bygningsloven, der mange miljø- og samfunnshensyn skal avveies. For å sikre en effektiv forvaltning er det behov for tettere samarbeid med relevante aktører, og spesielt viktig er god dialog og avklaringer med KMD (nå KDD).

17.5 Departementet har et godt faglig grunnlag i forbindelse med oppfølging av klimaavtalen med jordbruksorganisasjonene og de årlige jordbruksforhandlingene

Samarbeidet med Landbruksdirektoratet og andre fagetater i sekretariatet for regnskapsgruppa for intensjonsavtale mellom jordbruks-organisasjonene og staten har fungert godt. Det arbeides blant annet med å utarbeide indikatorer og vurdere datagrunnlag for å følge med på matsvinn og kostholdsendringer og status for oppfølging av regjeringens oppgave knyttet til forbruksendringer som indirekte kan medføre reduksjoner i klimagassutslipp. Arbeidet bidrar til å følge opp målsetninger i Klimaplanen for jordbruket. Miljødirektoratet har levert et samlet innspill til KLD til politisk mandat for forhandlingene. Innspillet bidro til kunnskapsutveksling på tvers av miljøområder til og synliggjøring av vinn-vinn-effekter for miljø og jordbruk gjennom miljøvirkemidler over jordbruksavtalen.

17.6 God veiledning av kommuner og statsforvaltere og forvaltning av Klimasatsordningen

Vi har bidratt med økt kunnskap om lokalt klimaarbeid i kommuner, fylkeskommuner og statsforvaltere gjennom aktiv veiledning og deling av erfaringer fra utslipp- og tilpasningsarbeidet, spesielt gjennom webinarer, podkaster, facebookgruppe og digitale-

og fysiske samlinger. Vi har også økt kvaliteten på veiledningen gjennom systematisk oppdatering av denne på nett, herunder delt erfaringer fra gjennomførte Klimasats-prosjekt.

Vi har bidratt til å øke kompetansen om lokalt klima- og klimatilpasningsarbeid hos SF, gjennom aktiv involvering i regionale samlinger og gjennom aktiv styring og veiledning. Vi har sikret tydelig og god informasjon om forbud mot bruk av mineralolje til byggvarme i en målrettet informasjonskampanje. Siden oppstart i 2016 har nesten 1 580 prosjekter i kommuner, fylkeskommuner og Longyearbyen lokalstyre fått tildelt 1,062 milliard kroner gjennom Klimasats. I 2021 utløste vi 281 nye kommunale klimaprosjekter over hele landet, og bidrar til videreføring av klimanettverk i 161 kommuner. Årets tildeling bidrar til utslippskutt og omstilling til lavutslippssamfunnet i ikke-kvotepliktig sektor. Vi har bidratt til økt omfang og kvalitet av klimakrav i offentlige anskaffelser gjennom støtte til slike tiltak under Klimasats-ordningen, og gjennom svært godt samarbeid med DFØ om koordinert veiledning til kommuner. Flere Klimasats-prosjekter inngår i Leverandørutviklingsprogrammets portefølje.

Vi har bidratt vesentlig til utvikling av utslippsfrie hurtigbåter ved å støtte 15 prosjekter i regi av fylkeskommunene med øremerket Klimasats-midler til hurtigbåter. Ordningen startet i 2019, og har så langt tildelt 201 mill. kroner.

Prioritering 18: Forvaltningen har et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne følge opp arbeid med klimarisiko

18.1 Gode faglige leveranser til departementet innen viktige områder for klimarisiko (både fysisk klimarisiko og overgangsrisiko) som klimarisikorapportering, scenarioanalyser og stresstesting

Vi har levert godt og økt kunnskap i departementet om klimarisiko i kommuner (fysisk - og overgangsrisiko) og om hvordan dette arbeidet kan styrkes, jamfør utredning levert til KLD og KMD.

18.2 I samarbeid med andre etater blir det utarbeidet bedre faggrunnlag

Vi har levert og økt kompetansen hos direktorater og andre relevante aktører ved involvering i arbeidet med nytt kunnskapsgrunnlag om klimarisiko i kommuner (fysisk - og overgangsrisiko).

18.3 Miljødirektoratet videreutvikler sin kunnskap om klimarisiko og gir KLD råd om hvordan dette kan følges opp i det lokale utslipp- og tilpasningsarbeidet, og i utviklingen av det helhetlige arbeidet med klimatilpasning

Vi har økt vår kunnskap om og betydningen av klimarisiko i direktoratet, og hos relevante aktører (departement, direktorat, kommuner, SF og forskningsmiljøer) gjennom involvering og formidling av utredningen "Klimarisiko i kommuner". Et arbeid med å utvikle ny kunnskap og nye metoder for hvordan kommuner kan ta hensyn til klimarisiko i sine oppgaver/planer er påbegynt.

Prioritering 19: En effektiv og samordnet innsats på tvers av sektorer for å sikre at Norge er forberedt på konsekvensene av klimaendringer

19.1 Forbedret kunnskap om barrierer for å nå det nasjonale tilpasningsmålet

Som grunnlag for videre politikktutvikling og utvikling av det nasjonale klimatilpasningsarbeidet, har vi fremskaffet ny kunnskap om barrierer. Vi har også jobbet med å identifisere barrierer knyttet til havnivå ved å utarbeide en oversikt over kunnskapsgrunnlag, føringer, veiledninger, virkemidler og roller- og ansvarsfordeling. Tilsvarende har vi økt kunnskapsgrunnlaget og identifisert barrierer knyttet til naturbaserte løsninger både internt i direktoratet, hos andre direktorater og aktører. Vi jobber med økt kunnskap om konsekvenser av klimaendringer i et verdikjedeperspektiv på tvers av geografi, tema og aktører. Prosjektet bruker matsystemet som case og identifisere ulike barrierer.

19.2 Direktoratets informasjon om klimatilpasning er lettfattelig og god

Vi har økt kvaliteten på veiledningen gjennom systematisk oppdatering av *klimatilpasning.no*, herunder ny veiledning om hensyn til klimaendringer i planlegging etter plan- og bygningsloven på landbruksområdet, og film om klimatilpasning rettet mot kommuneansatte. Vi har bidratt til økt kunnskap om lokalt klimaarbeid i kommuner, fylkeskommuner og statsforvaltere gjennom aktiv veiledning og deling av erfaringer, spesielt gjennom webinarer, podkaster, facebookgruppe og digitale og fysiske samlinger. Se ytterligere beskrivelse på styringsparameter 17.6 *God veiledning av kommuner og statsforvaltere og forvaltning av Klimasatsordningen*.

19.3 Samarbeidet mellom sektorer sikrer i større grad helheten i det nasjonale klimatilpasningsarbeidet

Bedre integrering av sektorperspektiver, styrket forankring og økt kunnskap i direktorater og andre samarbeidspartnere ved involvering i utvikling av kunnskapsgrunnlaget og gjennom samarbeid i klimatilpasningsarbeidet. Løpende drift av ulike nettverk med direktoratene gir økt kompetanse og bedre koordinering på tvers av sektorer.

Polarområdene

Prioritering 20: Godt kunnskapsgrunnlag og effektiv virkemiddelbruk for å redusere samlet belastning på miljøet i polarområdene

20.1 Utarbeide en veileder, i samråd med Sysselmesteren på Svalbard, som sikrer god håndtering av avfall og annen forurensning på Svalbard, og underbygger det nye avfalls- og forurensningsregelverket på Svalbard

Vi er i gang med denne oppgaven og har levert en veileder på internkontroll og fortsetter arbeidet med øvrige saksfelt neste år.

20.2 Kunnskapsgrunnlaget for økosystembasert forvaltning i Arktis er bedret, og gir økt innsikt om dagens og fremtidige utfordringer for miljøovervåking, -kartlegging og -forvaltning

Kunnskapsgrunnlaget er økt gjennom nasjonalt, bilateralt og internasjonalt arbeid. Ferdigstilt rapport om status og utvikling for norsk arktisk tundra; havsamarbeid med Russland om marin forsøpling og leveransene til ministermøtet i Arktisk råd er eksempler på kunnskapsutvikling hvor Miljødirektoratet tilrettelegger for arbeid som gir økt innsikt i klimaendringer, forurensning, marin forsøpling og biodiversitet i Arktis.

20.3 Økt samarbeid med relevante kunnskaps- og dataleverandører om overvåking i Arktis

Vi både får og deler kunnskap om overvåking både nasjonalt og på tvers av landegrenser i Arktis. Framsenterensamarbeidet er særlig viktig for tverrfaglig kunnskapsutvikling i Arktis, og Miljødirektoratet deltar i Framsenterets brukergruppe. Effekten av datadeling er økt breddekunnskap, mer igjen for pengene totalt sett og en mer helhetlig kunnskap.

20.4 I miljøforvaltning av polarområdene er hensynet til klimaendringer ivaretatt

Vi samarbeidet med Sysselmesteren for å ta hensyn til menneskelig aktivitet og klimaendringer i dagens naturforvaltning på Svalbard. Virkemiddelapparatet må være tilpasset den utviklingen som har skjedd og den som kommer. Hensynet til klimaendring og økt ferdsel er derfor viktige komponenter i forhold til utvidelse av Nordenskiöld Land nasjonalpark og i forslaget til endringer i Svalbardmiljøloven.

Oppdrag fra KLD

Vi har mottatt 63 oppdrag gjennom tildelingsbrevet for 2021. I tillegg har vi fått 37 nye oppdrag i løpet av året og 24 oppdrag ble videreført fra året før.

Av totalt 124 oppdragene melder vi følgende:

- **Grønt:** totalt 106 oppdrag er utført eller er i rute iht. avklart frist.
- **Gult:** totalt 11 oppdrag er eller vil bli forsinket (iht. siste avklarte frist).
- **Rødt:** totalt 3 oppdrag vil ikke bli utført el. utført med lavere ambisjonsnivå enn forventet/først planlagt.
- **Svart:** totalt 4 oppdrag avventer avklaring fra KLD, dersom oppdrag ikke er startet eller "står på vent" fordi vi venter på nødvendige avklaringer fra KLD, enten på innhold eller frist.

Tverrgående

Oppdrag i tildelingsbrevet			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O001	Levere en anbefaling om videre utvikling av nasjonale og internasjonale miljøindikatorer og rapporteringer (for eksempel bærekraftsindikatorer og rapportering til EEA) som verktøy for kunnskapsformidling i ulike kanaler inkludert miljøstatus.no. Oppdraget vil utypes i eget møte	01.okt.2021	●
O002	Levere en vurdering av miljøforvaltningens internasjonale innsats knyttet til miljødata. Foreslå prioriteringer for den videre innsatsen, inklusiv nasjonale behov. Oppdraget vil utypes i eget møte	01.okt.2021	●
O003	Levere forslag til felles nasjonal miljødatapolicy, jf. Digitaliseringsstrategi for klima- og miljøsektoren 2020-2024 Oppdraget videreføres i TB 2022 med frist 1. juni. Avklart med KLD.	01.des.2021	●
O004	På vegne av etatene levere oppdatert gevinstrealiseringsplan for kvalitative og kvantitative gevinster på anskaffelsesområdet	30.sep.2021	●
O005	Levere en egevaluering av koronahåndteringen	31.aug.2021	●

O006	Gjennomgå Sivilt beredskapssystem (SBS) og utarbeide tiltaksliste. Departementets tiltaksliste kan benyttes som grunnlag.	31.des.2021	●
O007	Levere evalueringer av to tilskuddsordninger. Miljødirektoratet skal velge ut ordningene med bakgrunn i risiko og vesentlighet	31.des.2021	●
O008	Levere en vurdering av om og ev. hvordan innholdet i innsigelsesrundskrivet T-2/16 bør oppdateres eller endres	01.jun.2021	●

Videreførte oppdrag fra tidligere år

Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O065	Videreføre oppdrag 133 fra 2020 – ta initiativ til at Sysselmannen identifiserer behovene for digitalisering av miljø – og geodata for Svalbard som grunnlag for direktoratets vurdering av digitale løsninger Oppdraget videreføres i TB 2022 - avklart med KLD	31.des.2021	●
O071	Vurdere og gi anbefalinger om metodikk for å vurdere størrelse på influensområdet ved ulike typer nedbygging av natur	01.mai.2021	●
O077	Oppdrag på utredningen om fremtidens miljødata. Fase 1 kartlegging/problembeskrivelse 15. januar. KVVU – 1. juni. Kommentar under styringsparameter 1.1 er også gjeldene her. Se derfor styringsparameter 1.1.	01.okt.2021	●

Nye oppdrag mottatt gjennom året

Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O214	Oppfølging kommunedelplaner for naturmangfold	31.des.2021	●
O215	Vurdering av lagringsmuligheter for offentlig tilgjengeliggjøring av høyoppløselige satellittdata	15.apr.2021	●
O222	Vurdering av praktisering av EIA/SEA direktiv og norsk regelverk, utfordringer og tiltak	01.jun.2021	●

Naturmangfold

Oppdrag i tildelingsbrevet			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O009	I samarbeid med Landbruksdirektoratet og Riksantikvaren, levere tilråding om utvelgelse av nye områder til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Tilrådingen skal sees i sammenheng med ev. utvidelser av eksisterende områder og ta utgangspunkt i gjeldende budsjettammer	15.okt.2021	●
O010	Bistå Mattilsynet i deres arbeid med å utarbeide forskrift om merking av vilt med hjemmel i Dyrevelferdsloven Mattilsynet prioriterer pr i dag ikke dette arbeidet. Oppdraget videreføres ikke i ETB 2022.	01.des.2021	●
O011	På bakgrunn av rapport om revisjon av reetablering for villrein i Nordfjella sone 1, gi anbefalinger om gjennomføring av reetablering/utsetting i tråd med naturmangfoldloven Ny frist 1. juni 2022, ref. ETB 2022	01.jun.2022	●
O012	På bakgrunn av rapport fra VKM, og ev. andre relevante vurderinger, gi anbefalinger om tiltak og strategier knyttet til funn av skrantesjuka på Hardangervidda		●
O013	En vurdering av regelverket for erstatning for tap av tamrein til rovvilt	01.jun.2022	●
O014	Utarbeide høringsnotat om regelverk for bruk av høyrisikoarter av utenlandske treslag. Oppdraget vil bli utdypet i eget brev til Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet	15.jun.2021	●
O015	Levere tre tilrådinge om skogvern i 2021, med maksimalt ca. 50 områder pr. tilråding	10.jun.2021	●
O016	Bidra til en utredning av å innføre obligatorisk merking av oppdrettslaks. Oppdraget utdypes i eget brev. Oppdrag overført til 2022		●
O017	Levere en vurdering og prioritering av arbeid med truet natur som ikke inngår i oppfølgingsplanen	18.feb.2022	●

O018	Levere en vurdering som konkretiserer de tekniske sidene av norsk forslag til ny gjennomføringsmekanisme, herunder indikatorer, i tilknytning til de pågående forhandlingene om et nytt globalt rammeverk for biologisk mangfold. Oppdraget vil bli nærmere konkretisert i eget brev og i møte	15.apr.2021	●
O019	Levere en vurdering av konsekvensene av et globalt mål om areal for Norge, i tilknytning til forhandlingene om nytt globalt rammeverk for biologisk mangfold	15.apr.2021	●
O020	Levere et underlag for faglig prioriterte områder og tiltak/innhold i en satsing på havkomponenten av UN Decade of ecosystem restoration. Notat 15. februar 2021. Kortfattet rapport 1. juni 2021	01.jun.2021	●
O021	Levere en rapport om behovet for vern eller beskyttelse av særegne og sjeldne naturverdier i dyphavet	31.mar.2022	●
O022	Utarbeide/innhente en rapport om undervannsstøy med støykart for norske havområder basert på eksisterende kunnskap om støy i norske havområder	31.mar.2022	●
O023	Utarbeide en rapport om potensialet i Arealverktøyet for bl.a. arealanalyse og innlegging av nødvendige kartlag, som grunnlag for videreutvikling av forvaltningsplanene. Oppdraget vil bli nærmere spesifisert i eget brev Har avventet konkret oppdrag fra KLD. Oppdraget er nå overført til TB 2022 (vedlegg).		●
O024	I samarbeid med Landbruksdirektoratet, levere en anbefaling om hvordan det kan legges til rette for økt bruk av gårdsnære beitearealer som er viktig for natur innenfor jervprioriterte områder	01.jun.2021	●
O025	Levere en utredning med anbefaling om konkrete og prioriterte restaureringsprosjekter i terrestriske økosystemer, som kan iverksettes raskt med grunnlag i kjent metodikk	01.jul.2021	●
O026	Bidra til KLD og LMDs arbeid med en gjennomgang, systematisering og modernisering av viltloven	01.des.2021	●
O027	Utarbeide utkast til dokumentmaler for rovviltnemndene, herunder vurdere hvilke maler det er behov for	01.okt.2021	●

O028	Vurdere autorisasjon av Atlanterhavsparken iht. kravene for autorisering av besøksentre	01.jun.2021	●
------	--	-------------	---

Videreførte oppdrag fra tidligere år			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
152	TB152 (2019) Rutiner for genetisk verdifulle ulver som vandrer inn i Norge Oppdraget er forsinket pga. andre oppdrag fra KLD på ulv som har hatt høyere prioritet. Ny frist må avklares med KLD.	31.des.2021	●
178	TB178 (2019) Gjennomgang skjøtselsbetinget natur	31.jan.2021	●
209	TB209 (2020) Bevaring av verdifull natur (tidligere benevnt som supplerende vern) Jf. KLDs oppdragsbrev av 3.7.20. Det er startet arbeid i Rogaland, Viken og Trøndelag. Det er meldt oppstart på verneprosess for tre områder i Rogaland og ett i Trøndelag. Viken melder oppstart for en rekke områder i januar 2022. Øvrige fylker i Sør-Norge har fått oppdrag om å starte arbeid i 2022.	31.des.2021	●
217	TB217 (2020) Vurdering av skogvern/makeskifte, Vågå kommune	01.feb.2021	●
O061	Levere utredning av behovet for å redusere tilførslene av nitrogen og behovet for nitrogenrensing til Ytre Oslofjord for ulike fjordavsnitt/resipientområder, jf. Helhetlig plan for Oslofjorden	28.feb.2021	●
O062	Levering på fire oppdrag knyttet til grenseoverskridende vassdrag mellom Sverige og Norge (vår ref. 20/528-1)	30.apr.2021	●
O063	Utarbeide en handlingsplan mot pukkellaks	01.mai.2021	●
O069	Leverer innspill til departementet i forberedelsene til og delta på OSPARs ministermøte i Lisboa (møtet er utsatt til 2021).	03.jun.2021	●
O072	I samråd med Mattilsynet, levere en vurdering av hvordan god dyrevelferd kan ivaretas ved oppdrett og utsetting av fasan og raphøns i naturen for hundetrening, herunder om praksisen bør forbys Oppdrag videreføres til 2022. Ny frist avklares nærmere.		●

O073	Levere forslag til reviderte verneforskrifter for nasjonalparker og landskapsvernområder når det gjelder sykling og organisert ferdse, herunder vurdering av bruk av el-sykkel Miljødirektoratet avventer endelige forslag for maler for verneforskrifter fra KLD. Det er gitt oppdrag til SF for 2022 for oppgaven og nasjonalparkforvaltere/verneområdeforvaltere er orientert om oppdraget og om status.	31.des.2021	●
O074	Oppdrag om skogvern og konsekvenser for avirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet	01.apr.2021	●
O075	Marint vern - ny vurdering tre områder	25.jun.2021	●
O076	Endring av verneforskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark	01.sep.2021	●

Nye oppdrag mottatt gjennom året			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O218	Bevaring verdifull natur - oppdrag om å vurdere nye nasjonalparker	01.apr.2021	●
O219	Oppfølging av evaluering av forvaltningsordningen for store verneområder	01.jun.2021	●
O220	Økologisk kompensasjon - oppdrag om sammenstilling av erfaringer	23.apr.2021	●
O223	Ny vurdering av Grytdalen NR og Songlieiendommen	31.des.2021	●
O226	Oppfølging av tre anmodningsvedtak om rovdyr	01.okt.2021	●
O227	Naturstrategi våtmark - foreslå faglig grunnlag for evaluering og revisjon	01.jul.2022	●
O231	Oppfølgingen av Oslofjord-planen	31.des.2021	●
O233	Bevaring verdifull natur - konkret utredning nye nasjonalparker Jf. oppdragsbrev fra KLD av 9.9. 21. Det er ikke satt frist for tilrådninger. Det er gitt oppdrag til SF i Vestland, Innlandet og Møre og Romsdal om å starte arbeid for konkrete områder. Alle relevante SF er orientert om oppgaven.		●

O234	Oppfølging helhetlig plan Oslofjorden - revisjon verneforskrifter Jf, KLDs oppdragsbrev av 28.10. Det er ikke satt frist for oppdraget. Arbeidet er startet.		●
O235	Oppdrag vedr. tentativ liste Verdensarv	01.mar.2022	●
O236	Vurdering av erstatninger skogvern	07.jan.2022	●

Friluftsliv

Oppdrag i tildelingsbrevet			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O029	Utarbeide forslag til en ordning for juridisk bistand til kommunene langs Oslofjorden for å klargjøre grensene mellom innmark og utmark og for å fjerne ulovlige inngrep og stengsler som hindrer allmennhetens lovlige ferdsel og opphold i strandsonen	01.mai.2021	●
O030	Utarbeide evaluering av forsøksordning med catskiing Oppdraget er igangsatt, rapport leveres 15. sept. 2022	15.sep.2022	●

Nye oppdrag mottatt gjennom året			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O217	Oppdrag-oppfølging av regelverket for løyper for rekreasjonskjøring	01.mai.2021	●

Forurensning

Oppdrag i tildelingsbrevet			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O031	Levere rapport fra gjennomføring av fase 1: kartlegging av eksponering og litteraturstudie av miljøeffekter, jf. anbefaling i tidligere oppdrag om verdsetting av helse- og miljøeffekter av luftforurensning	31.des.2021	●

O032	Statens vegvesen, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Miljødirektoratet har utarbeidet felles anbefalinger knyttet til oppdatering av kunnskapsgrunnlaget og verdsetting av helse- og miljøeffekter av luft- og støyforurensning. Klima- og miljødepartementet vil komme tilbake til videre oppfølging i 2021 på bakgrunn av arbeidsgruppens anbefalinger Oppdraget ble utsatt pga. utfordringer mer ressurser internt og lite kapasitet hos samarbeidende etater. Nytt oppdrag i 2022.	31.des.2021	●
O033	Utarbeide høringsnotat om reviderte grenseverdier for svevestøv	10.sep.2021	●
O034	Utarbeide høringsnotat om endringer i forurensningsforskriften kap. 7	14.mai.2021	●
O035	Evaluere dagens produsentansvar som virkemiddel, samt foreslå endringer i ordningen og nye ordninger for særskilte plastprodukter. Del 1 ble levert i 2021, del 2 har frist 31.03.2022	31.mar.2022	●
O036	Økt materialgjenvinning av gips Miljødirektoratets arbeid er forsinket pga. stort oppgaveomfang på ansvarlig seksjon. Vi må avklare ny frist med KLD.	31.des.2021	●
O037	Fremskaffe og levere kunnskap om forurensning fra slipper og opplagsplasser som behandler mange fritidsbåter, for å vurdere regulering Ny frist er avklart med KLD	01.jun.2022	●
O038	Utarbeide underlag for revidering/skjerping av nasjonalt mål for NO2	01.mai.2021	●
O039	Utrede og ev. levere forslag til gebyrfinansiering av produkttilsyn	15.okt.2021	●
O040	Levere en gjennomgang av status for opprydding i forurenset sjøbunn basert på oppdatert kunnskap om miljøtilstanden	01.jul.2021	●
O041	Utarbeide veiledningsmateriale til kommunen om gjødselsvareforskriften Forbigående mangel på ressurser gjorde at oppdraget ikke kunne gjennomføres i 2021. Vi ber derfor om at dette oppdraget videreføres og ferdigstilles i 2022.	31.des.2021	●

O042	Utarbeide forslag til nytt kapittel i forurensingsforskriften med standard krav for industrien Oppdraget fortsetter ut i 2022 - foreløpig frist 31/3-2022 – avklart med KLD		●
O043	Utarbeide forslag til nytt kapittel med standard krav til betongprodusenter i forurensingsforskriften		●
O044	Forslag til revisjon av T-1520 retningslinje for luft, inkludert konsekvensutredning av foreslåtte endringer På grunn av ressursutfordringer i direktoratet ble oppdraget utsatt et halvt år	01.jun.2022	●

Videreførte oppdrag fra tidligere år

Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O067	Utredning med vurdering av mulige virkemidler for å redusere bruk og utslipp av svovelheksafluorid (SF6), i samarbeid med NVE og Skattedirektoratet.	31.jan.2021	●
O070	I samarbeid med departementet lage grunnlaget for og gjennomføre en workshop for miljøforvaltningen om nasjonal oppfølging av internasjonale prosesser om hav, herunder havpanelet, FNs havkonferanse, CBD post 2020 og OSPARs ministermøte (avventes pga. koronasituasjonen).	01.jun.2021	●
O078	Lede og koordinere tverrgående direktorats gruppe om disponering av masser.	01.sep.2021	●
O079	Tiltak og virkemidler for å nå EU-mål for materialgjenvinning	01.mar.2021	●

Nye oppdrag mottatt gjennom året

Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O216	Oppdatere veiledning til revidert retningslinje T-1442	30.apr.2021	●
O228	Forskriftskrav separat innsamling og utsortering annet avfall	31.mai.2022	●

O229	Gjennomgå veileder for avfallsgebyr og vurdere kostnader for forberedelse til ombruk og materialgjenvinning Denne er forsinket på grunn av manglende kapasitet. Ønsker ny frist 1. oktober 2022.	15.feb.2022	●
O230	Utrede om forurensningsloven bør endres slik at kommunen forpliktes til å innføre differensiert avfallsgebyr	31.mai.2022	●
O232	Gjennomgang av produsentansvaret deloppdrag 2	31.mar.2022	●

Klima

Oppdrag i tildelingsbrevet			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O045	I samarbeid med Norad utarbeide metoder og rutiner for å rapportere hvordan tiltak over bistandsbudsjettet bidrar til utslippsreduksjoner og opptak av karbon, innenfor Klimakonvensjonens og Parisavtalens rammeverk	31.des.2021	●
O046	Utforme et høringsnotat med forslag til endringer i forskrift om CO2-kompensasjon for industrien		●
O047	Utrede mulig innretning av en årlig statusrapportering for grønn eksport, jf. regjeringens eksportbehandlingsplan. Utredningen skal omfatte forslag til definisjoner og kartlegging av mulige datakilder og metodikk.	31.des.2021	●
O048	Utrede eksterne kostnader utenom CO2-utslipp fra anleggsmaskiner	01.mar.2021	●
O049	Utarbeide oversikt over status i EU og i andre land med å vurdere muligheten for innføring av forbud mot fossile kjøretøy	01.okt.2021	●
O050	Utrede forslag til metode for å beregne, og beregne, fotavtrykket til et utvalg importerte varer på arealer i andre land, med fokus på avskoging i tropiske land	01.mar.2022	●

O051	<p>Utarbeide forslag til metode for å beregne og rapportere klimagassutslipp i andre land som følge av økonomisk aktivitet i Norge. Rapporteringen skal brukes både for å informere om de utslippene som skjer som følge av norsk forbruk, og kunne brukes for å følge utvikling i viktige vare-, produkt- og tjenestestrømmer. Forslaget bør inneholde en vurdering av hvor ofte analysen eller regnskapet ev. bør oppdateres</p> <p>Utsatt på grunn av andre, mer presserende oppgaver. Oppdraget videreføres til 2022.</p>		
O052	<p>I lys av blant annet arbeidet knyttet til ladeinfrastruktur i Klimakur 2030, skal Miljødirektoratet levere en oppsummering av kunnskapsstatus om forhold rundt utviklingen av ladeinfrastruktur, for eksempel forholdet til kraftnettet og planlegging av annen infrastruktur. Miljødirektoratet bør i arbeidet trekke på, og involvere, aktører som NVE, SSV og Enova</p>	01.okt.2021	
O053	<p>Levere vurdering av utslippene fra fritidsbåter og hvordan kunnskapen om utslippene fra fritidsbåter kan styrkes, samt vurdere nye virkemidler for å stimulere til null- og lavutslippsløsninger i denne fartøyskategorien. Direktoratet bes om å involvere andre relevante etater i arbeidet med oppdraget</p> <p>På grunn av ressursutfordringer og uforutsette oppgaver på oppfølging av Fit-for-55, ble oppdraget nedskalert og utsatt til 2022</p>	01.okt.2021	
O054	<p>Levere en oppsummering av erfaringene med omsetningskrav i luftfart</p>	01.okt.2021	
O055	<p>I samarbeid med Landbruksdirektoratet, ferdigstille ordning for skogplanting på nye arealer og utarbeide en veiledning, i tråd med føringer fra Klimaplanen og Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet.</p>	01.des.2021	

Videreførte oppdrag fra tidligere år

Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O066	<p>Definere begrepene null- og lavutslippsteknologi i fly. Oppdraget utføres i samråd med Luftfartstilsynet og Avinor (konkretisert i eget oppdragsbrev)</p>	01.apr.2021	
O068	<p>Vurdering av datagrunnlaget for utslipp fra skipsfart (bunkerssalg vs. AIS-data), jf. eget oppdrag</p>	31.aug.2021	

O080	Oppdrag angående endring av forskrift om tilskudd til klimatiltak i kommunene (Klimasats)	15.mar.2021	●
------	--	-------------	---

Nye oppdrag mottatt gjennom året			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O200	Oppfølging av klimaplanen	31.des.2021	●
O201	Utredning av nullutslippssoner	01.des.2021	●
O202	Utredning av omsetningskrav for biodrivstoff til veitrafikk og anleggsdiesel	07.okt.2021	●
O203	Utredning av felles omsetningskrav for vei, anlegg og skipsfart	07.okt.2021	●
O204	Utredning av omsetningskrav for biodrivstoff i skipsfart For å komme fram til forslag om en hensiktsmessig utforming av et omsetningskrav og utføre en forsvarlig konsekvensutredning av denne, må vi se omsetningskravet i sammenheng med kommende regelverk fra EU under Fit-for-55. Vi har derfor bedt om utsettelse av oppdraget. Det vil være helt sentralt å kunne se nærmere på hvordan felleseuropeiske regelverk under Fit for 55 som treffer skipsfarten, herunder Fuel EU Maritime, skipsfart inn i EU ETS og revidert REDII, vil virke og samspille med et omsetningskrav og ikke minst eventuelle behov for nye krav for å oppfylle målsetninger. I tillegg foreslår EU nå endringer i statsstøtteregelverket, hvor nullutslippskjøretøy, grønt hydrogen og avansert biodrivstoff (del A) er foreslått tatt inn i gruppefritaksforordningen (GBER). Det foreslås å fjerne begrensningen i investeringsstøtte til biogassproduksjon, som innebar at slik støtte ikke kunne gis i kombinasjon med et omsetningskrav. Denne endringen er sentral for vår tidligere juridiske vurdering knyttet til biogass, og vi bør se på denne på nytt. Det er avtalt med KLD at vi leverer en foreløpig vurdering av scope for et omsetningskrav i midten av mars, for så å bruke våren til å utrede.	31.des.2021	●
O205	Utredning av avgift på klimagassutslipp fra torvuttak	03.jun.2021	●
O206	Utredning som underlag for vurdering av avgift på utslipp fra arealbruksendring	01.des.2021	●
O207	Utredning av forbud mot nye torvuttak	01.jul.2021	●
O208	Utarbeide faglig grunnlag for strategi for å hindre nedbygging av myr	01.jul.2022	●

O209	Lav- og nullutslippskriterier anbud ferge og hurtigbåter Vi har deltatt i noen diskusjonsmøter knyttet til de to leveransene, men ble ikke involvert i den skriftlige leveransen og var ikke dermed ikke en del av kvalitetssikring eller forankring av det som ble levert. Her er det forbedringspotensial på samarbeidsform mellom direktoratene framover, og vi ser at bedre dialog og informasjonsflyt på tvers i KLD og tydelige og gode bestillinger og forkantavklaringer er mer og mer sentralt.	01.des.2021	●
O210	Artikkelgjennomgang fornybardirektivet	25.mar.2021	●
O211	NTP-bistand	01.apr.2021	●
O212	Krav til offshorefartøy	14.mai.2021	●
O213	Krav til anskaffelser nye kjøretøy veitransport	14.apr.2021	●
O221	Oppfølging av HFK-tiltak	31.des.2021	●
O224	Miljøfaglige vurderinger av varer/råvarer	20.aug.2021	●
O225	Rammebetingelser for produksjon og bruk av biogass	31.des.2021	●

Polarområdene

Oppdrag i tildelingsbrevet			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O056	Leverer tilråding fra Miljødirektoratet til KLD om utvidelse av Nordenskiöld Land nasjonalpark	05.mai.2021	●
O057	Sende på høring innen 03.9 (ny frist) endringer i miljøregelverket på Svalbard for å redusere belastningen av ferdsel mv. på natur- og kulturminneverdier, og komme med tilråding innen 31.12 (oppfølging av oppdrag 132 fra 2020)	03.sep.2021	●

O058	<p>I samarbeid med Sysselemanden på Svalbard lage en vurdering av hvordan gjeldende forvaltningsstrategier og regelverk for artsforvaltning passer inn i et økosystembasert forvaltningsperspektiv med mindre fokus på enkeltarter, og i arbeidet se hen til ny kunnskap fra prosjektet "SUSTAIN", effektene av de raske klimaendringene på Svalbard og de høye miljømålene for Svalbard</p> <p>Oppdraget levert 17. desember 2021</p>	31.des.2021	●
O059	<p>I samarbeid med Norsk Polarinstitutt, gi KLD en vurdering av nåsituasjon og behovene for videreutvikling av miljøovervåkingen av Arktis, som grunnlag for økosystembasert forvaltning. Utarbeide en felles rapport om status for og mangler ved dagens overvåking, kartlegging og FoU for økosystembasert forvaltning på Svalbard, inkludert en oversikt over eksisterende og påkrevd finansiering. Arbeidet skal ledes av Norsk Polarinstitutt.</p> <p>Oppdraget er forskjøvet til 2022 - og står som ny oppgave i TB for 2022 som oppdrag 71 med ny frist 30. juni 2022</p>	30.jun.2022	●
O060	<p>I samarbeid med Sysselemanden og Longyearbyen lokalstyre gjennomføre en workshop for å øke kunnskapsnivået om sirkulær økonomi, samt gi økt innsikt i muligheter og utfordringer knyttet til dette på Svalbard. Miljødirektoratet leder arbeidet og utarbeider en rapport som oppsummerer workshop</p> <p>Workshop avholdt november 2021, rapport levert 17. desember 2021</p>	31.des.2021	●

Videreførte oppdrag fra tidligere år

Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
O064	<p>Videreføre oppdrag 129 fra 2020 - under det norske formannskapet i Barentsrådet gi innspill til og delta med innlegg til klimakonferansen om bærekraftige investeringer i Barentsregionen</p> <p>Miljødirektoratet ble ikke bedt om å holde innlegg til konferansen</p>	31.des.2021	●

Fellesføringer

Oppdrag i tildelingsbrevet			
Nr	Oppdragstekst med kommentar ved avvik	Tidsfrist	Status
F1	Inkluderingsdugnad Det er få søkere som oppfyller kravene som har søkt stillinger hos oss. Vi har ansatt to med hull i CV/nedsett funksjonsevne. Vi viderefører de løpende tiltakene, som samarbeid med NAV og særskilt informasjon ved utlysninger og vurdering av søkere. Vi gjennomførte en karrieredag for målgruppen sammen med de andre miljøetatene og KLD høsten 2021. Se omtale i kapittel 7.4 i Årsrapporten.	31.des.2021	
F2	Bærekraftsmålene	31.des.2021	
F3	Fellesføring fra KLD om lærlinger Vi har per nå fem lærlinger i IKT-servicefag. Vi har inngått avtale om å etablere praksisplasser for elever innen medieproduksjon, og vurderer lærlingeplass i innholdsproduksjonsfaget.	31.des.2021	

Rapportering på ulike fagområder 2021

1. Statistikk på roviltområdet

Antall beitedyr fordelt på husdyr og tamrein påvist tapt siste år til rovilt innenfor rovprioriterte områder og innenfor beiteprioriterte områder.

Påviste skader av rovilt på sau og lam i beiteprioriterte og rovprioriterte områder er framstilt i tabellen under. For påviste tap til kongeørn og ukjent fredet rovilt er det benyttet både forvaltningsområdene for jerv, gaupe, bjørn og ulv, for de øvrige artene gjelder artens eget forvaltningsområde.

Tabell 1. Påviste skader av rovilt på sau og lam i beiteprioriterte og rovprioriterte områder

	Jerv		Gaupe		Bjørn		Ulv		Kongeørn		Ukjent fredet rovilt	
	Jerve-omr.	Beite-omr.	Gaupe-omr.	Beite-omr.	Bjørne-omr.	Beite-omr.	Ulvesone	Beite-omr.	Rovilt-omr.	Beite-omr.	Rovilt-omr.	Beite-omr.
Troms og Finnmark	1			6		65				12		2
Nordland		42	50			45			18	8		16
Trøndelag	4	43	27	17	3	110			28	23	40	4
Møre og Romsdal	46	5	5	4					6	4		2
Innlandet	96	30	14	17		52		50	21	1	11	
Oslo/Viken			24				31	31	6		6	
Vestlandet		28		1						16		
Agder			1	1					2			
Vestfold og Telemark			8	0					2			
Totalt	147	148	129	46	3	272	31	81	83	64	57	24
		295		175		275		112		147		81

Påviste skader av rovilt på tamrein i beiteprioriterte og rovprioriterte områder er framstilt i tabellen under. For påviste tap til kongeørn og ukjent fredet rovilt er det benyttet både forvaltningsområdene for jerv, gaupe, bjørn og ulv, for de øvrige artene gjelder artens eget forvaltningsområde.

Tabell 2. Påviste skader av rowilt på tamrein i beiteprioriterte og rowiltprioriterte områder

	Jerv		Gaupe		Bjørn		Ulv		Kongeørn		Ukjent fredet rowilt	
	Jerve-omr.	Beite-omr.	Gaupe-omr.	Beite-omr.	Bjørne-omr.	Beite-omr.	Ulvesone	Beite-omr.	Rowilt-omr.	Beite-omr.	Rowilt-omr.	Beite-omr.
Troms og Finnmark	54	36	94	58		3		10	159	153	9	13
Nordland	16	18	50						25	2	59	
Trøndelag	35	4	26	10					36	6	27	3
Møre og Romsdal									0	0		2
Innlandet		1				1		3	6			
Totalt	105	59	170	68	0	4	0	13	226	161	95	18
		164		238		4		13		387		113

Tallene er kontrollert, men det vil kunne være enkelte feil ved uthenting fra databasen, eller ved nøyaktig posisjon av enkelte kadaver i grenseområder mellom å prioritere beiteområder og rowiltområder.

Antall og andel fellingstillatelser innvilget av antall søknader. Inkluderer data fra statsforvalterne og direktoratet

Tallene er hentet fra miljøvedtak.no. Det vil kunne være enkelte feil ved innlegging av vedtak som ikke er fanget opp ved å hente ut denne oversikten. Tilsvarende vil det kunne være vedtak som ved en feil ikke er lastet opp i vedtaksregisteret. Oversikten omfatter vedtak om skadefelling.

Tabell 3. Antall avslag og fellingstillatelser vedtatt av statsforvalterne i 2021

	Jerv		Gaupe		Bjørn		Ulv		Kongeørn	
	Tillatelse	Avslag	Tillatelse	Avslag	Tillatelse	Avslag	Tillatelse	Avslag	Tillatelse	Avslag
Troms og Finnmark			5	3	15	2				
Nordland	4	0	6	1	5	0				
Trøndelag	4	2	5	6	9	9			0	1
Møre og Romsdal	12	2	1	0						
Innlandet	16	5	4	3	8	5	9	4	0	1
Oslo/Viken							11	0		
Vestlandet	2	0								
Totalt	38	9	21	13	37	16	20	4	0	2
Andel innvilget	80,85		61,76		69,8		83,3		0	

Tabellen under viser en oversikt over antall vedtak og beslutninger av eget tiltak vedtatt av Miljødirektoratet i 2021.

Tabell 4. Antall vedtak og beslutninger av eget tiltak vedtatt av Miljødirektoratet i 2021

	Jerv		Gaupe		Bjørn		Ulv	
	Tillatelse	Avslag	Tillatelse	Avslag	Tillatelse	Avslag	Tillatelse	Avslag
Miljødirektoratet	43	3		6	2	15	1	3
(av eget tiltak)	(39)				(1)		(1)	

De fleste tillatelsene fra Miljødirektoratet er fattet på vinter/vår i en tid hvor oppdrag som hovedregel gis til SNO. Vi har ikke beregnet andel tillatelser da mange av vedtakene på jerv gis etter eget tiltak og ikke søknad. I avslagslagsbrev på uttak av jerv er flere søkere svart ut per brev.

2. Statistikk på utvikling av utvalgte naturtyper og prioriterte arter i de ulike hovedøkosystemene.

Det er ingen endring i antall utvalgte naturtyper (UN) og prioriterte arter (PA) i 2021, men i 2020 kom det til to nye utvalgte naturtyper og en ny prioritert art:

- Åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral, UN (kulturlandskap og åpent lavland)
- Olivinskog, UN (skog)
- Elfenbenslav, PA (skog)

Tabell 5. Antall utvalgte naturtyper og prioriterte arter fordelt på hovedøkosystem:

Hovedøkosystem	Utvalgt naturtype	Prioritert art
Kulturlandskap og åpent lavland	4	6
Våtmark	1	1
Skog	2	2
Hav og kyst	1	1
Elver og innsjøer	1	1
Fjell		3
Totalt	9	14

3. Status for ferdselsåreprosjektet, herunder antall kommuner som har startet eller ferdigstilt arbeidet med en kommunal plan for friluftslivets ferdselsårer

Totalt 184 kommuner har startet arbeidet med å lage en plan for friluftslivets ferdselsårer og 11 av disse kommunene har ferdigstilt arbeidet.

4. Oversikt over hvilke og antall områder hvor det er startet verneplanprosess for å ta vare på verdifull natur

Det er i 2021 meldt formell oppstart av verneprosess for seks områder:

→ **Rogaland:**

- Årabrot naturreservat, Haugesund
- Vestkysten landskapsvernområde, Karmøy
- Avaldsnes biotopvernområde, Karmøy
- Mosvatnet biotopvernområde, Stavanger
- Klostervågen biotopvernområde, Stavanger

→ **Trøndelag:**

- Utvidelse Sklinna naturreservat, Leka

5. Felles arkiv for miljøforvaltningen

Som en konsekvens av samordningsstrategien for miljøforvaltningen fikk Miljødirektoratet oppdraget fra KLD med å ivareta en felles arkivenhet for arkiv- og dokumentforvaltning i miljøforvaltningen. Prosjektet har levert på to hovedoppdrag: overføre arkivtjenesten fra etatene til felles seksjon i Miljødirektoratet og gjennomføre en konseptutredning for en fremtidig sak/arkivløsning for sektoren. Innen 1. juni 2022 har vi overført alle seks etater og i juni 2021 ble konseptutredningen levert. Prosjektet avsluttes 1. juli 2022 og sluttrapport oversendes KLD.

6. Oppfølging av utvalgte tiltak fra Digitaliseringsstrategien for klima- og miljøsektoren 2020-2024

I tråd med digitaliseringsstrategien for Miljøsektoren har vi hvert år hatt en systematisk økning i hvilke systemer som inngår i vårt styringssystem for informasjonssikkerhet (ISO 27001) ut fra prinsippet om å ta de viktigste systemene først. Dette arbeidet vil fullføres i 2022. Vi følger NSMs anbefalinger, veiledninger og grunnprinsipper for IKT-sikkerhet og dette er nært knyttet opp til etatens styringssystem. Kontinuitetsplanen er revidert og tilpasset felles IKT-drift. Vi planlegger jevnlig øvelser med utgangspunkt i relevante scenarier og [ovelse.no](https://www.ovelse.no). Vi ser også på muligheten for at årlig sikkerhetstesting skal være grunnlaget for fremtidige øvelser for en risikobasert tilnærming. Miljødirektoratet har gjennomført skymodenhetsvurdering av fagsystemer hos etater under Felles IKT-drift. På grunnlag av denne vurderingen ble en skyplattform (minimumsløsning) etablert. Denne er klargjort for effektivt å rulles ut til alle etater i Felles IKT-drift slik at alle etater får en harmonisert, effektiv og trygg plattform i skyen.

7. Høstbare viltressurser 2021

Med henvisning til Landbruks- og matdepartementet sitt tildelingsbrev til Miljødirektoratet, rapporterer vi her overordnet på forvaltningen av høstbare viltressurser.

Miljødirektoratet bidrar til departementenes arbeid med en gjennomgang, systematisering og modernisering av viltloven. I perioden juni 2021 til februar 2022 er til sammen ti konkrete utredningsoppdrag levert.

Nye jakttider for perioden 2022-2028 er fastsatt etter en omfattende innspillsrunde, kunnskapsinnhenting og høringsprosess. De fleste av dagens jakttider videreføres de neste seks årene. Jakt på rødvingetrost og heilo stanses og reglene for noen arter av sjøfugl justeres.

Smittsom skrantesjuka er påvist på villrein i Nordfjella og på Hardangervidda. Mattilsynet og Miljødirektoratet ga i april 2021 Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet en faglig anbefaling om håndtering av skrantesjuka i Norge.

Anbefalingen bygget i stor grad på kunnskap fra rapporter fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) om skrantesjuka, spesielt VKM-rapport 2021: I november 2021 ga vi en ny anbefaling om håndtering av skrantesjuka på Hardangervidda, herunder en faglig vurdering av behovet for ekstraordinært uttak. Etter en samlet vurdering vurderte Mattilsynet og Miljødirektoratet at det ikke var tilrådelig å gjennomføre ekstraordinære uttak av villrein vinteren 2022. Hensynet til en god framtidig forvaltning og lokal oppslutning om det videre arbeidet er tillagt stor vekt i denne vurderingen.

Arbeidet med digital jegerdokumentasjon fortsetter. Godkjenning av obligatoriske skudd og skyteprøve er digitalisert, og det er utviklet to apper; én for jegerne og én for kontrollører på skytebanene. Jegerappen er nå lastet ned på om lag 137 000 enheter og kontrollørappen på ca. 10 000 enheter. På grunn av smittevernsrestriksjoner var det i 2021 kun krav om å ta siste del av skyteprøven for storviltjegere. Fritaket fra kravet om treningsskudd reduserte behovet for oppmøte på skytebanene.

Handlingsplanen mot villsvin er fulgt opp, og det brukerstyrte prosjektet for bedre organisering av lokal villsvinforvaltning er videreført.

Gjennom tilskudd til vilttiltak og tilskudd til tiltak for å gi barn og unge økt forståelse av utmarksressurser, har vi økt kunnskapsgrunnlaget for forvaltning av viltressursene, og bidratt til å fremme jaktbasert friluftsliv og vilt som en høstbar ressurs.

Likestillingsredegjørelse

Miljødirektoratet

Vi jobber for likestilling og mot diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk og kombinasjoner av disse grunnlagene.

Del 1: Tilstand for kjønnslikestilling

Del 1 redegjør for

- kjønnsbalansen totalt i virksomheten (antall kvinner og menn)
- midlertidig ansatte
- ansatte i deltidsstillinger
- gjennomsnitt antall uker foreldrepermisjon for kvinner og menn

Tabell 1 viser tilstand for kjønnslikestilling lønnsmessig

	Kjønnsfordeling på ulike stillingsnivåer/ grupper *		Kjønnsfordeling på ulike stillingsnivåer/ grupper		Gjennomsnittlig årslønn		Lønnsforskjeller*
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner andel av menns lønn oppgis i kr eller %
Total	411	326	56 %	44 %	665 374	663 525	100,3 %
Toppledelse (avdelingsledere, direktører)	5	5	50 %	50 %	1 298 767	1 191 593	109,0 %
Mellomledelse (seksjonsledere)	29	17	63 %	37 %	872 863	899 008	97,1 %
Fagansvarlige (spesialrådgivere og fagdirektører)	12	11	52 %	48 %	802 451	802 289	100,0 %
Høyere lønnede rådgivere (seniorrådgiver, sjefingeniør, prosjektleder og tilsvarende)	286	252	53 %	47 %	656 529	647 870	101,3 %
Saksbehandlere (overingeniør, senioringeniør, rådgiver)	68	38	64 %	36 %	569 057	566 282	100,5 %

Konsulentstillinger (konsulent, seniorkonsulent, førstekonsulent)	11	3	79 %	21 %	506 300	-	-
--	----	---	------	------	---------	---	---

* Alle våre ansatte har årslønn og det er ikke særskilte tillegg, bonuser eller overtidsgodtgjørelser for enkeltgrupper. Dette med unntak av rovtilkontakter (SNO), der kompensasjon er satt gjennom en egen særavtale. Denne er ikke med i analysen.

Tabell 2 viser tilstand for kjønnslikestilling

Kjønnsbalanse*		Midlertidig ansatte*		Foreldrepermisjon*		Faktisk deltid*		Ufrivillig deltid**	
Oppgis i antall		Oppgis i antall eller prosentandel av alle ansatte		Oppgis i gjennomsnitt antall uker		Oppgis i antall eller prosentandel av alle ansatte		Oppgis i antall eller prosentandel av alle ansatte	
Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
411	326	3 %	2 %	23	13	2,0 %	0,8 %	-	-

Beskrivelse av tall og årsaker

Miljødirektoratet har en større andel kvinner enn menn ansatt. 56 prosent er kvinner og 44 prosent er menn. Særlig på mellomleder- og saksbehandlernivå er kvinner overrepresentert.

Totalt sett har Miljødirektoratet en balansert lønnsituasjon for kvinner og menn. Kvinners andel av menns lønn er på 100,3 prosent.

Det er et lite avvik fra den generelle lønnsituasjonen på mellomledernivå, der kvinner tjener 97,1 prosent av menns lønn. Dette kan forklares ved at det er en betydelig forskjell i gjennomsnittsalder mellom kvinnelige og mannlige mellomledere: 49 år for kvinner og 53,5 år for menn i gjennomsnitt. Mange av kvinnene i mellomlederstillinger har nylig gått fra fagstillinger og startet sin lederkarriere, mens de fleste mannlige mellomlederne har lengre ansiennitet.

Toppledelsen har en jevn fordeling mellom menn og kvinner, og det samme gjelder for fagansvarlige, høyere lønnede rådgivere og saksbehandlere. Konsulentstillinger er så få og med så få menn at det ikke er tilstrekkelig grunnlag for analyse.

En av fagavdelingene, SNO, har en atypisk sammensetning av menn og kvinner. Her er det flest menn, og med noe lavere lønn enn resten av Miljødirektoratet. Vi har derfor sett på hva som skjer med balansen mellom kvinners og menns lønn dersom vi ser bort fra SNO. Det viser seg at dette påvirker særlig gruppen "Høyere lønnede rådgivere". Lønnsbalansen vipper over til menns favør, der kvinner tjener 98 prosent av menns lønn.

Status og tiltak

Miljødirektoratet har en klar og tydelig omforent lokal lønnspolitikk med kriterier for lønnsfastsettelse og stillingsbeskrivelse som er styrende for innplassering av medarbeiderne. I forbindelse med lønnsforhandlinger inngår lønn, alder, stillingskoder og kjønn i analysene, og vi jobber aktivt for å forebygge og fange opp usaklige skjevheter tidlig.

Tiltak: Vi viderefører analysearbeidet vi allerede har på plass, i samarbeid med arbeidsgiver og arbeidstakerrepresentantene.

Del 2: Vårt arbeid for likestilling og mot diskriminering

Likestilling og ikke-diskriminering er integrert i vårt internkontrollarbeid, og gjenspeiles i våre policies, prosedyrer og instruksjoner. Vårt hovedprinsipp er at vi først kartlegger risiko og deretter iverksetter tiltak der det er nødvendig. Representanter for de ansatte deltar i arbeidet.

Likestillingsarbeidet omfatter alle diskrimineringsgrunnlagene og de ulike personalområdene: rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter, tilrettelegging og mulighet for å kombinere arbeid og familieliv, samt arbeid mot trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold.

Prinsipper, prosedyrer og standarder for likestilling og mot diskriminering

- Vårt likestillingsarbeid skal være forankret i vår arbeidsgiver-/personalpolitikk.
- Vi har retningslinjer for å hindre mobbing og trakassering og rutiner for varsling av kritikkverdige forhold. Vår interne varslingsgruppe ivaretar varslingsinstituttet. Det er utarbeidet nanolæring i varsling av kritikkverdige forhold
- Hensynet til likestilling og ikke-diskriminering er inkludert i øvrige instruksjoner og prosedyrer der det er relevant.
- Vi har en omforent lokal lønnspolitikk med saklige kriterier for lønnsfastsettelse.
- Leder- og medarbeiderkriteriene våre tydeliggjør forventningene til ansatte.

Slik jobber vi for å sikre likestilling og ikke-diskriminering i praksis

Vi har i 2021 undersøkt risiko for diskriminering og hindre for likestilling gjennom innhenting av data fra relevante systemer (lønsdata o.a. fra SAP), samt fra to workshops.

I disse workshopene deltok hovedverneombudet, representanter fra HR, ansattrepresentanter utpekt av tjenestemannsorganisasjonene, samt representant for feltarbeid (SNO).

I workshopene benyttet vi Bufdir sin mal som en sjekklister for områdene som skulle undersøkes. Undersøkelsene danner grunnlaget for tiltakslisten nedenfor.

Risikoer for diskriminering og hindre for likestilling

Inkluderingsdugnaden

Til tross for flere tiltak har ikke Miljødirektoratet nådd målet om at minimum fem prosent av ansettelser i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Andelen ansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV er 2,4 prosent i 2021.

Ansettelser	2021
Ansettelser totalt	127
Herav ansatte i målgruppene	3
Andel ansettelser med nedsatt funksjonsevne og/eller hull i CV	2,4 %

Hvis vi skal lykkes med å ansette flere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en gjennom ordinære stillingsutlysninger, må vi få flere søkere som tilfredsstillere kravene til disse kategoriene.

Følgende tiltak er etablert:

- Ved stillingsannonsering informerer vi om at minst én kvalifisert søker som oppgir nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en vil bli innkalt intervju. Kun fire prosent av søkermassen oppga dette i 2021. Av disse var det svært få som oppfylte kravene for å bli positivt særbehandlet på denne bakgrunnen.
- HR-rådgiveren og den rekrutterende lederen tar aktivt initiativ til å finne søkere som kan komme inn under kategoriene, selv om de ikke selv har oppgitt dette.
- Vi har inngått samarbeidsavtale med NAV St. Hanshaugen i Oslo og NAV Lerkendal og NAV Falkenberg i Trondheim og har bl.a. jevnlig møter med dem for informasjonsutveksling og for å diskutere aktuelle tiltak.
- Vi deltok i KLDs arbeid med å utarbeide felles inkluderingstiltak for miljøforvaltningen, og var med å arrangere en felles karrieredag for mangfold.
- Vi vurderer kontinuerlig å benytte trainee-programmet, men har foreløpig ikke hatt noen aktuell stilling å benytte til dette.
- Vi skal ha minst én person i velfungerende praksisplass. I 2021 har vi hatt en ny person i midlertidig praksisstilling med delvis NAV-tilskudd, og vedkommende ble forlenget etter første avtaleperiode.

I SNOs feltapparat er det lav andel kvinner i feltoperative stillinger.

Våre kontorlokaler skal ivareta universell utforming og slik legge til rette for personer med nedsatt funksjonsevne. Vi har i den senere tid hatt flere ombygginger og det er ønskelig med en verifikasjon fra huseiere i begge byer på at universell utforming fremdeles er ivaretatt.

Mulige årsaker til risikoer og hindre, og satte i gang følgende tiltak

Tillitsvalgte og ledelsen har funnet følgende mulige årsaker til risikoer og hindre:

- Det er få søkere med minoritetsbakgrunn, hull i CV eller nedsatt funksjonsevne til våre stillinger. Dette kan skyldes at våre stillingsannonser ikke er treffsikre nok og at målgruppene selv velger å ikke påberope seg kategoriene, til tross for vår oppfordring i utlysningstekstene.
- Mye ubekvem arbeidstid og reising kan være en årsak til det lave antallet kvinner i feltoperative stillinger i SNO. I tillegg har det inntil nylig vært lite turnover og dermed få nyrekrutterte.
- Ombygginger av våre kontorer i ulike faser kan ha medført at universell utforming må verifiseres.

Tiltak

For året 2021 har vi lagt særlig vekt på kartlegging og kompetansebygging.

I år har vi startet arbeidet med følgende tiltak:

- Vi har gjort det mulig for ansatte å be om hjemmekontor, ved at det er innført en ny hjemmekontorpolicy. Dette skal gjøre det lettere å kombinere arbeid med familieliv.
- Risiko for diskriminering er kartlagt på alle personalpolitiske områder.

Tiltak vi planlegger i året som kommer er:

- Vi deltar i et forskningsprosjekt om mangfoldsrekruttering.
- SNOs kvinnenettverk tas aktivt i bruk for å styrke rekrutteringen av kvinner til feltstillinger.
- Innholdet i stillingsannonser gjennomgås. Vi skal bli mer bevisste på at bildebruk og ordvalg har konsekvenser for hvem som søker jobb hos oss.
- Vi verifiserer status på universell utforming i våre kontorlokaler og utbedrer dersom det trengs.
- Vi viderefører analysearbeidet vi allerede har på plass, i samarbeid med arbeidsgiver og arbeidstakerrepresentantene.

Tiltaksoversikt og handlingsplan

Personal-område	Bakgrunn for tiltak	Beskrivelse av tiltak	Mål for tiltakene	Ansvarlig	Frist/ Status	Resultat
Listen er ikke uttømmende. Legg til andre områder dere jobber for likestilling og mot diskriminering.	Hva viste undersøkelsen av diskrimineringsrisikoer og hindre for likestilling? Er tiltaket knyttet til ett eller flere diskrimineringsgrunnlag?	Hvilke tiltak har blitt iverksatt?	Hvordan vil tiltakene bidra til likestilling? Hvordan måle suksess?	Hvem har ansvar for å følge opp og gjennomføre ulike tiltak?	Frist? Utsatt, påbegynt eller ferdig?	Hvordan fungerte tiltaket og prosessen?
Rekruttering	Øke mangfold SNO lokalt (feltarbeid), øke andel kvinner	Deltakelse i forskningsprosjekt om mangfoldsrekruttering Bruke kvinnenettverket SNO aktivt	Finne målretta tiltak Finne målretta rekrutteringstiltak	OHR SNO	2022 2022	
Forfremmelse og utviklingsmuligheter						
Lønns- og arbeidsvilkår						
Tilrettelegging	Universell utforming, verifisere etter ombygginger i kontor-lokalene	Befaring med huseier for å verifisere status på UU	Sikre universell utforming i våre kontorlokaler. Rapport fra befaring.	Husdrift	I 2022	
Mulighet for å kombinere arbeid og familieliv						
Trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold						
Andre relevante områder (f.eks. arbeidsmiljø)						

Diskrimineringsgrunnlagene vi jobber med: kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk og kombinasjoner av disse grunnlagene

Tlf.: 73 58 05 00
post@miljodir.no
www.miljødirektoratet.no
Postboks 5672 Torgarden,
7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim:
Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo:
Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Vi jobber for et rent og rikt miljø. Hovedoppgavene våre er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.